

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

25

ЧЭРВЕНЯ 2015 г.

ЧАЦВЕР

№ 119 (27977)

Кошт 2000 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

**Вялікае
каханне
Святланы Вуячыч**

**Дзіцячая
агрэсія
мае прычыны**

**Абыякавы
бацька —
абавязаная асоба!**

ЦЫТАТА ДНЯ

Дзмітрый КРАСОЎСКІ,
начальнік аддзела кадраў
Міністэрства эканомікі:

«На жаль, у большасці выпускнікоў нізкая матывацыя, няма імкнення быць прафесіяналам, найлепшым у сваёй сферы. Хлопцы і дзяўчаты насля заканчэння ВНУ прыходзяць не будаваць кар'еру, а проста працаўладкоўваюцца. Думаю, выпускнік павінен мець разуменне сваёй прафесіі, а не толькі валодаць ведамі. Таксама варта наклапаціцца аб веданні замежнай мовы, паколькі гэта ўжо не бонус, а неабходнасць».

Курсы замежных валют,
устаноўлены НБ РБ з 25.06.2015 г.

Долар ЗША		15 378,00 ▲
Еўра		17 248,00 ▼
Рас. руб.		284,23 ▲
Укр. грыўня		700,66 ▼

БУХМАТЫ ВОЗ, ЖАЛЕЗНЫ КОНЬ...

Жыхар вёскі Галава
Шаркаўшчынскага раёна
Аляксандр БАЗІЛЬЧУК
з сынам Юрыем нарыхтоўваюць
сена для сваёй гаспадаркі.

Жыллё маё

ПРЫШЛЫЛ...

У Беларусі з'являцца сучасныя дамы на вадзе, прыдатныя для круглагадовага пражывання

Такое пльвучае жыллё будзе збіраць пад Мінскам. Спецыяльная канструкцыя іх, акрамя самога дома, уключае модульныя пантоны. З іх дапамогай такі «хаусбот» можна размясціць каля прычала або перамяшчаць па рэках і азёрах.

Наш варыянт дома на пантонах мае даволі кампактныя памеры, дзе само жылёе памяшканне займае плошчу 26 квадратных метраў — гэта непасрэдна пакой з кухняй і санвузлом. У ім прадугледжаны ўсе камунікацыі, уключаючы электрычнасць, асвятленне, водаправод і каналізацыю. Пры гэтым інжынерныя сістэмы праектуюцца пад кожны праект індывідуальна. Прыкладны кошт дома складае каля 16 тысяч долараў.

НЕ БАІЦА ПАЛЯРНЫХ МАРАЗОЎ

Пльвучы дом можна выкарыстоўваць як летам, так і зімой. Стваральнікі арыгінальнай канструкцыі запэўніваюць: пантоны метровым дыяметрам і таўшчынёй сценкі ў 25 мм не баяцца сур'ёзных халадоў і вытрымліваюць аж да 60 градусаў марозу. Каркас такой пабудовы драўляны, а фасады выкананы з матавага фарбаванага металу. Унутраныя памяшканні пакрываюць хваёвым дрэвам і керамічнай пліткай.

ЭКЗОТЫКА ПАДАРОЖЖА

Дамы на вадзе арыентаваны на тых, хто мае ўчастак з выхадам да вадаёма. Яшчэ адзін напрамак — пльвучыя гасцініцы. Беларускія маленькія «хаусботы» можна будзе

На беларускай вадзе прыжывуцца толькі маленькія дамкі.

выкарыстоўваць для арганізацыі падарожжаў па беларускіх рэках, у тым ліку Нёмане, Прыпяці, Дняпры і Заходняй Дзвіне. Сегмент падобнага мабільнага жылля досыць вузкі — нават з улікам яго нізкага сабекошту. «Для айчынных вытвор-

цаў гэта ў пэўнай ступені дэманстрацыя магчымасцяў выкарыстання модульнага жылля», — тлумачыць развіццё новага напрамку дырэктар па развіцці бізнесу кампаніі «ДубльДомБай» Вячаслаў БАБІЕНКА.

СТАР. 3

ПІШАМ ПРА ТОЕ, ШТО САПРАЎДЫ ВАЖНА
5 разоў на тыдзень!

Ідзе падпіска на «Звяду» на III квартал і II паўгоддзе 2015 года!

Падпіска на газету можна ў любым аддзяленні паштовай сувязі; з дапамогай аплатна-даведачнага тэрмінала РУП «Белпошта»; праз сістэму «інтэрнэт-падпіска» на сайце www.belpost.by; у кіёсках «Белсаюздрука»; у паштальёнаў.

Падпіска, дарэчы, можа стаць добрым падарункам для вашых родных і блізкіх, для вашых сяброў.

ISSN 1990 - 763X

15119

9 771990 763008

ЗА ВЫДАТНЫЯ ПОСПЕХІ

Групе студэнтаў беларускіх ВНУ аб'яўлена Падзяка Прэзідэнта Беларусі за выдатныя поспехі ў вучобе, прыкладныя паводзіны і актыўны ўдзел у грамадскім жыцці. Адпаведнае распараджэнне падпісаў кіраўнік дзяржавы, паведамлілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Падзяку кіраўніка дзяржавы заслужылі студэнты пятага курса факультэта кіравання Інстытута кіраўніцкіх кадраў Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь Аліна Граковіч, факультэта традыцый беларускай культуры і сучаснага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Настасся Клепча, інжынерна-тэхналагічнага факультэта Гродзенскага дзяржаўнага аграрнага ўніверсітэта Яўгенія Комар, гуманітарна-эканамічнага факультэта Міжнароднага гуманітарна-эканамічнага інстытута Дар'я Мазоўка, факультэта транспартных камунікацый Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Ірына Марцінкевіч, факультэта беларускай і рускай філалогіі Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка Вікторыя Мяцова, Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Дзмітрый Нікановіч, электратэхнічнага факультэта Беларуска-Расійскага ўніверсітэта Яніна Процкая, аграрна-эканамічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага аграрнага тэхнічнага ўніверсітэта Валерыя Сокал, факультэта англійскай мовы Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта Дар'я Трыгубава, факультэта міжнародных бізнес-камунікацый Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта Паліна Трохаўцава, юрыдычнага факультэта Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта Вольга Чабатар, біятэхналагічнага факультэта Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта Ганна Яцкіў.

Акрамя таго, Падзяка Прэзідэнта аб'яўлена студэнту шостага курса лячэбнага факультэта Гомельскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта Аляксандру Дзятлаву, курсанту чацвёртага курса агульнавайсковага факультэта Ваеннай акадэміі Рэспублікі Беларусь Арцёму Федзянкову.

ДЗЯРЖФОНД ЖЫЛЛЯ: КАМУ І НА ЯКІ ТЭРМІН

Меры па павышэнні эфектыўнасці выкарыстання дзяржаўнага жыллёвага фонду прадугледжаны ўказам №258, які падпісаў кіраўнік дзяржавы.

Дакумент накіраваны на павышэнне эфектыўнасці выкарыстання дзяржаўнага жыллёвага фонду, прызначанага для прадастаўлення дзяржслужачым згодна з пералікам пасадак, зацверджаным адпаведным указам Прэзідэнта, паведамляе БЕЛТА.

Так, пры адсутнасці неабходнасці забеспячэння арэндным жыллём дзяржаўных служачых прадугледжваецца магчымасць прадастаўлення дадзенага жылля іншым грамадзянам, якія займаюць пасады, уключаныя ў кадравыя рэестры кіраўніка дзяржавы, урада, аблвыканкамаў, Мінскага гарвыканкама, раённых, гарадскіх выканкамаў.

Умовамі прадастаўлення жылля дадзеным грамадзянам з'яўляюцца адсутнасць ва ўласнасці і (або) ў валоданні і карыстанні жылых памяшканняў у населеным пункце па месцы працы (службы), а таксама наяўнасць індывідуальных хадаўніцтваў дзяржаўных органаў і арганізацый, якія з'яўляюцца іх наймальнікамі.

Рашэнні аб прадастаўленні арэнднага жылля будуць прымацца Упраўленнем справам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, аблвыканкамамі і Мінскім гарвыканкамам. Пры гэтым арэнднае жыллё будзе прадастаўляцца часова да ўзнікнення неабходнасці яго прадастаўлення дзяржаўным служачым, але не звыш тэрміну працоўных (службовых) адносін з грамадзянамі, якія займаюць пасады, уключаныя ў кадравыя рэестры. Гэтыя грамадзяне абавязаны вызваліць прадастаўленае ім арэнднае жыллё на працягу 7 календарных дзён з дня прад'яўлення Упраўленнем справам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, аблвыканкамамі і Мінскім гарвыканкамам адпаведнага патрабавання.

АЛЯКСАНДР МЯЖУЕЎ ВЫЗВАЛЕНЫ АД ПАСАДЫ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка вызваліў ад займаемай пасады дзяржсакратара Савета бяспекі Аляксандра Мязуева па яго просьбе ў сувязі са складанымі сямейнымі абставінамі.

ПАТРЫЯРШАЯ ПАДЗЯКА

Найсвяцейшы патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Кірыл накіраваў Мітрапаліту Мінскаму і Заслаўскаму Паўлу, Патрыяршаму Экзарху ўсяе Беларусі, ліст з падзякай за цёплы прыём, зробленую працу і пажаданні пільнай работы надалей. Пра гэта паведамляецца на афіцыйным сайце Беларускай праваслаўнай царквы.

У лісце прадстаяцель Рускай праваслаўнай царквы высока ацаніў «вынікі сустрэчы з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнкам, а таксама з архірэямі Беларускай праваслаўнай царквы» і адзначыў гасціннасць паствы і духавенства. Ён выказаў задавальненне, што меў магчымасць узяць удзел у памятных мерапрыемствах, у тым ліку ў адкрыцці духоўна-адміністратывага і адукацыйнага цэнтра Экзархата. «Асабліваю радасць мне прыняла размова з каардынатарамі і кіраўнікамі праектаў конкурсу «Праваслаўная ініцыятыва», — піша Патрыярх.

Уладыка таксама ацаніў намаганні Мітрапаліта Паўла, «накіраваныя на ўмацаванне і развіццё духоўнага жыцця даручанай Вашай апецы паствы» Беларусі. Напрыканцы ліста ён пажадаў іерарху і яго памочнікам добрага здароўя і сіл у служэнні.

Вераніка ПУСТАВІТ.
pustavit@vziazda.by

САЮЗНЫЯ ПРЫЯРЫТЭТЫ

Прыярытэты кірункі і першачарговыя задачы далейшага развіцця Саюзнай дзяржавы абмеркавалі ўчора ў Гродне дэпутаты Парламентскага сходу Саюза Беларусі і Расіі. У рабоце 48-й сесіі ўдзельнічалі прадстаўнікі Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы, міністэрстваў і ведамстваў абедзвюх краін, кіраўніцтва Гродзенскага аблвыканкама.

Па прыбыцці ў горад над Нёманам Сяргей Нарышкін, старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Уладзімір Андрэйчанка, старшыня Дзяржаўнай думы Расійскай Федэрацыі дзяржаўны сакратар Саюзнай дзяржавы Рыгор Рапота накіраваліся ў ГрДУ імя Янкі Купалы на сустрэчу з беларускімі і расійскімі гісторыкамі «Захаванне памяці аб братэрстве па зброі ў Першай сусветнай вайне і Вялікай Айчыннай вайне ў Беларусі і Расіі як аснова патрыятычнага выхавання моладзі».

«Тэма сённяшняй нашай сустрэчы з-за краіна вельмі няпростыя перыяды найноўшай гісторыі, — адзначыў Уладзімір Андрэйчанка. — Сумарныя людскія страці ў гады Першай і Другой сусветных войнаў не паддаюцца падліку, а іх наступствы і сёння адбываюцца на развіцці дзяржаў. Нязменна ў эпіцэнтры варагуючых бакоў аказвалася Беларусь. Неад-

наразова перакройвалася яе тэрыторыя, разбураліся гарады і вёскі, знішчаліся матэрыяльныя і гісторыка-культурныя каштоўнасці. Пакуты не абшлі ні адну беларускую сям'ю. Праз нягоды прайшлі і іншыя брацкія нам народы. Маральны доўг сусветнай супольнасці — памятаць пра гэта і зрабіць усё, каб трагедыя не паўтарылася».

На «круглым стала» абмяркоўваліся шляхі ўзаемадзейня ў пытаннях гістарычнай навуцы, вызначылі шэраг сумесных праектаў на перспектыву. У прыватнасці ішла гаворка аб музефікацыі і турыстычным выкарыстанні фартоў Гродзенскай крэпасці, фінансаванні завяршэння будаўніцтва ў Смаргоні мемарыяла памяці герояў і ахвяр Першай сусветнай вайны, аб стварэнні ў ГрДУ імя Янкі Купалы аддзялення Расійскага гістарычнага таварыства, якое, дарэчы, узначальвае Сяргей Нарышкін. А потым парламентарыі ўдзельнічалі ва ўрачыстай цырымоніі ўскладання вяноў і кветак да вечнага агню ў гарадскім парку імя Жылібера.

На пасяджэнні сесіі дэпутаты разгледзілі інфармацыю пра выкананне мерапрыемстваў Саюзнай дзяржавы, прысвечаных 70-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Было ўнесена змяненне ў рэгламент, каб Савет Парламентскага сходу меў права паміж сесіямі рабіць заявы не толькі па міжна-

родным, але і іншых пытаннях работы ў рамках Саюзнай дзяржавы.

Сяргей Нарышкін паведаміў, што ў цэнтры ўвагі парламентарыў цяпер асноўныя прыярытэты развіцця Саюзнай дзяржавы, якія былі вызначаны ў сакавіку сёлетняга года на пасяджэнні Вышэйшага дзяржаўнага савета — гэта гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва, узгодненая прамысловая палітыка, развіццё аграпрамысловага сектара, адзіная навукова-тэхнічная палітыка Саюзнай дзяржавы, якая прадугледжвае на сярэдне-тэрміновую перспектыву рэалізацыю 12 праграм і 18 праектаў.

Пры гэтым, як зазначыў Уладзімір Андрэйчанка, Парламентарыі сход занепакоены тым, што не ўсё вырашаецца так, як задумвалася. Парушаюцца тэрміны, назіраюцца інертнасць, бюракратычная цяганіна ў выкананні асобных пунктаў праграмы, прынятай кіраўнікамі дзвюх дзяржаў. Таму вырашана ўзмацніць кантроль з боку парламентарыяў за выкананнем гэтых рашэнняў. І не толькі кантраляваць, але і самі актыўна ўдзельнічаць у іх рэалізацыі.

Таксама дэпутаты Парламентскага сходу дамовіліся ўзмацніць кантроль за распрацоўкай законапраектаў, якія паступаюць у нацыянальныя парламенты на предмет іх адпаведнасці дагавору аб стварэнні Саюзнай дзяржавы.

Барыс ПРАКОПЧЫК.
prapochik@vziazda.by

■ Парламенцкі дзённік

Сенатары абмяркоўваюць парадак на Гродзеншчыне

26 чэрвеня ў Гродне адбудзецца выязное пасяджэнне Савета па ўзаемадзейні органу мясцовага самакіравання пры Савеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі. Узначаліць сход спікер верхняй палаты Міхаіл Мясніковіч.

Асноўнай тэмай сустрэчы парламентарыяў і прадстаўнікоў органу мясцовага самакіравання стане папярэнне мясцовых бюджэтаў горада і раёна за кошт правядзення аўкцыёнаў продажу і арэнды зямельных участкаў, а таксама за кошт платы за арэнду. Прадметам размовы будуць і пустуючыя памяшканні, а таксама кінутыя жылля дамы ў вёсках.

На прыкладзе гарадскіх і сельскіх аб'ектаў Гродзеншчыны Савет прааналізуе магчымасці стварэння новых працоўных месцаў, выкарыстання былых складоў, прыцягнення інвестыцый і ўдзел насельніцтва ў добраўпарадкаванні вуліц і двароў.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА. medvedeva@vziazda.by

■ Вялікая эканоміка

НАВОШТА НАМ ІМПАРТНАЕ МЫЛА?

Ва ўрадзе гаварылі, як айчыннай прадукцыі выйграць барацьбу за рынак

Праблему імпартазамышчэння абмеркавалі на пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў. Прэм'ер-міністр Беларусі Андрэй Кабякоў занепакоены зніжэннем долі продажаў тавараў айчыннай вытворчасці ў рознічным гандлі, якое назіраецца апошнія некалькі гадоў. Хаця і кажуць у нас, што «ў родным краю як у раю», чамусьці нярэдка з рынку выцясяняюць родныя тавары.

Андрэй Кабякоў нагадаў, што работа па імпартазамышчэнні вядзецца па ўхваленай кіраўніком дзяржавы ў кастрычніку 2008 года схеме, мерапрыемствы якой ахопліваюць больш за палову неэнергетычнага імпарту. Таксама па гэтай схеме рэалізуюцца інвестыцыйныя праекты па мадэрнізацыі прамысловага комплексу. Як было адзначана, з 2008 года ў Беларусі асвоена вытворчасць практычна ўсёй асноўнай тэхнікі і абсталявання для сельскай гаспадаркі, закрыта шырокая наменклатура будаўнічых тавараў, за кошт чаго толькі сёлета скараціўся імпорт паліраванага шкла на 53%, гіпсакартону — на 45%.

«За мінулыя гады вынікі ў працы ёсць, але яны не з'яўляюцца для нас дастатковымі, — канстатаваў прэм'ер-міністр. — Імпорт тавараў застаецца досыць высокім». Так, толькі за апошнія чатыры гады на 72% павялічыўся імпорт спажывецкіх тавараў (мэблі — у 2,2 раза, мыла — у 3,9 раза, легкавых аўтамабіляў — на 34%, лекавых сродкаў — на 44%).

«Сур'ёзны непакой выклікае зніжэнне долі продажаў тавараў айчыннай вытворчасці ў рознічным гандлі (з 77% у 2010 годзе да 70% у I квартале 2015-га). Асабліва па групе нехарчовых тавараў (з 65,4% да 50,9% адпаведна)», — канстатаваў кіраўнік урада.

У прыватнасці: з 2010 года ў структуры продажаў на ўнутраным рынку скарацілася доля айчынных тэлевізараў (з 76% да 12%), халадзільнікаў і маразільнікаў (з 76% да 65%), пральных машын (з 42% да 34%) і гэтак далей. Сёлета губляюць пазіцыі на беларускім рынку айчынныя кандытарскія вырабы з цукру (на 2,4%), мінеральная вада (на 6,3%), безалкагольныя напоі (на 2,6%). «Усе гэтыя пазіцыі павінны быць адноўлены», — падкрэсліў Андрэй Кабякоў. Гэтае пытанне ён даручыў узяць на самы жорсткі кантроль віцэ-прэм'еру Уладзіміру Сямашку, менавіта ён усе гады курыраваў рэалізацыю схемы работ па імпартазамышчэнні ў краіне.

УЛАДА НА СУВЯЗІ

Традыцыйна па суботах са сваімі пытаннямі і праблемамі вы можаце звярнуцца па тэлефоне да прадстаўнікоў мясцовай улады. 27 чэрвеня з 9.00 да 12.00 на прамых тэлефонных лініях будуць дзяжурныя:

кіраўнік спраў **Брэсцкага аблвыканкама** СТЭЛЬМАХ Антон Сцяпанавіч (8-0162) 21-31-21; намеснік старшыні **Віцебскага аблвыканкама** ЦЯРЭНЦЬЕЎ Уладзімір Уладзіміравіч (8-0212) 20-42-60; намеснік старшыні **Гомельскага аблвыканкама** ПІРШТУК Баляслаў Казіміравіч (8-0232) 75-12-37; старшыня **Гродзенскага абласнога Савета дэпутатаў** ЖУК Ігар Георгіевіч (8-0152) 73-56-44; першы намеснік старшыні **Мінскага аблвыканкама** МАКАР Ігар Мікалаевіч (8-017) 500-41-60; кіраўнік спраў **Магілёўскага аблвыканкама** ВАРОНІН Рыгор Аляксандравіч (8-0222) 50-18-69; старшыня **Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў** ПАНАСЮК Васіль Васільевіч (8-017) 222- 44-44.

Кіраўнік урада лічыць, што Міністэрству гандлю трэба больш актыўна працаваць з буйнымі гандлёвымі сеткамі і вытворцамі, а таксама з гандлем увогуле. «Трэба выбудаваць дакладную сістэму, якая функцыянуе пры мінімальным адміністрацыйным умяшанні, — выказаў меркаванне прэм'ер. — У гандлі павінна быць больш разнастайны якасных і даступных па цане айчынных тавараў. Усё, што робіцца ў краіне, павінна быць прадастаўлена для выбару пакупніку, і хай ён сам вырашае».

Андрэй Кабякоў падкрэсліў, што самы эфектыўны інструмент у барацьбе за рынак сёння — гэта высокая якасць айчыннай прадукцыі, шырокі асартымент, канкурэнтная цана, а таксама пазіцыянаванне тавараў на рынку і іх рэклама. На яго погляд, беларускія прадпрыемствы пакуль павольна падладжваюцца пад рынак, слаба рэагуюць на пытанні гандлю. «Слаба выкарыстоўваецца і патэнцыял індывідуальных прадпрымальнікаў, а гэта фактычна мабільная, добра падрыхтаваная, даступная для людзей збытавая сетка», — падсумаваў кіраўнік урада.

Паводле БЕЛТА

■ Сталічны час

ПРАРВАЛА ТРУБУ — ЗВАНІ 115

У Мінску з'явіцца агульнагарадская кругласутачная дыспетчарская служба ЖКГ

Яна пачне працу ўжо ў лістападзе бягучага года, пра што паведаміў старшыня Мінгарвыканкама Андрэй ШОРАЦ у ходзе гарадскога выязнога семінара па пытаннях паляпшэння працы са зваротамі грамадзян.

Гэта будзе адзіны цэнтр, куды можа звярнуцца кожны жыхар Мінска па любым пытанні ў сферы ЖКГ. Звароты будуць кругласутачна прымаць аператары па адзіным кароткім нумары 115. Званок на яго будзе бясплатным як са стаячым тэлефонам, так і з мабільнага. Такім чынам адпаведныя службы змогуць аператыўна рэагаваць на звароты, якія паступаюць.

Разам з тым, ва ўсіх ЖЭС ліквідуюць дыспетчарскія службы, якія сёння працуюць толькі з 8.00-9.00 і да 17.00-18.00, а ў астатні час гараджане вымушаны заставацца з раптоўнымі праблемамі сам-насам.

Мяркуюцца, што па нумары 115 адказваць на званкі мінчан кругласутачна будуць 35 дыспетчараў, якія не толькі прымуць заяўку і накіруюць яе ў адпаведную службу, але і пракантралююць выкананне работ. У начны час тэрміновыя заяўкі будуць перадаваць у аварыйную службу, што

збіраюцца пашырыць і дааснасаціць, каб брыгады, прыехаўшы на выклік, маглі адразу ліквідаваць няспраўнасці, а не толькі лакалізаваць іх наступствы.

На думку Андрэя Шорца, такія новаўвядзенні дазваляць больш аператыўна рэагаваць на звароты грамадзян і палепшыць працу ў гэтым кірунку.

— Зразумела, што няма мяжы дасканаласці, тым не менш пастаянна ўдасканальвацца неабходна, — адзначыў старшыня Мінгарвыканкама. — Таму і арганізавалі семінар з удзелам кіраўнікоў розных гарадскіх служб, раённых адміністрацый, каб паказаць найлепшыя прыклады таго, як трэба працаваць з насельніцтвам. Галоўная мэта — вывучыць усе плюсы і мінусы, калі патрабуецца, удасканаліць нейкія працэсы і веерам распаўсюдзіць гэта па ўсёй тэрыторыі горада.

Таксама Андрэй Шорац даў станоўчую ацэнку і такой форме працы са зваротамі грамадзян, які прамыя тэлефонныя лініі, якія рэгулярна праводзяць у сталіцы кіраўнікі гарадскіх служб і ведамстваў усіх узроўняў, у тым ліку і арганізацыі сферы ЖКГ.

У рабоце гарадскога семінара «Арганізацыя работы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб у камітэце па ахове

здароўя, камітэце па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама, адміністрацыі Фрунзенскага раёна» таксама прынялі ўдзел памочнік Прэзідэнта — галоўны інспектар па горадзе Мінску Аляксандр Якабсон, старшыня Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў Васіль Панасюк, а таксама кіраўнікі раённых адміністрацый сталіцы, начальнікі ўпраўленняў і камітэтаў Мінгарвыканкама.

Удзельнікі семінара наведвалі інфармацыйную медыцынскую службу 131 ТАА «Медыцынская ініцыятыва», шматфункцыянальны цэнтр на базе КУП ЖЭУ № 128 ЖРЭА Фрунзенскага раёна, Тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Фрунзенскага раёна, грамадскую прыёмную аб'яднання «Белая Русь» і азнаёміліся з арганізацыяй працы гэтых служб. У прыватнасці Аляксандр Якабсон адзначыў, што Фрунзенскі раён дэманструе выдатную працу са зваротамі грамадзян, і прапановаў распаўсюдзіць гэты вопыт па ўсёй краіне.

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
seradzyuk@zviazda.by

ПРЫШПЫЛІ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Увогуле, «хаусбот» дапоўніць лінейку модульных дамоў, вытворчасць якіх кампанія пачала ў сакавіку і паказала мінчанам на спецыялізаванай выставе. «Дубльдамы» збіраюць на фабрыцы за два тыдні, пасля чаго дастаўляюць па частках на ўчастак і ўстанаўліваюць на працягу сутак.

ВЫНАХОДНІЦТВА З ЕЎРОПЫ

У пачатку сваёй гісторыі плавучае жыллё ўяўляла з сябе звычайныя дамы, пастаўленыя замест падмурка на плавучую платформу. У большасці выпадкаў гэта была канструкцыя, усталяваная на пантон, якая складалася з аднаго або некаль-

кіх матэрыялаў (дрэва, жалеза), прызначаная для пражывання чалавека, абароны яго ад неспрыяльных прыродных з'яў і нізкіх тэмператур. Прычыны, з якіх людзі выбіралі для сябе жыллё на вадзе, былі рознымі. У некаторых выпадках гэта высокія падаткі на зямельныя ўчасткі, у асобных — недахоп зямлі на тэрыторыі адносна буйных населеных пунктаў. Дзеля пасёлкі з такіх дамоў-лодак з даўніх часоў захаваліся ў краінах Еўропы.

У Германіі, у гамбургскім порце, на вадзе размяшчаецца цэлая камуна плавучых дамоў, у якой ёсць нават уласная царква. На Ландвер-канале ў Фрыдрыхсхайн-Кройцберг (Берлін) таксама ёсць свой раён плавучых дамоў.

У Нідэрландах, ля берагоў каналаў Амстэрдама, размяшчаюцца адны з самых прыгожых і дарагіх плавучых дамоў у Еўропе, сярод якіх ёсць нават гасцініцы. Сёння ўтрыманне плавучых дамоў у Амстэрдаме абыходзіцца вельмі дорага ў сувязі з абмежаванай колькасцю прычалаў. Такія высокія цэны зніжаюць верагоднасць з'яўлення новага суседа для прыкладна 2400 сем'яў, якія жывуць на водах Галандскай сталіцы.

У Вялікабрытаніі сустракаюцца плавучыя хаты абедзвюх галоўных разнавіднасцей — як з пераважнымі хадавымі якасцямі для здзяйснення падарожжаў па рэках, каналах і азёрах, так і тыя, што выкарыстоўваюцца выключна ў якасці дамоў. Першыя брытанскія плавучыя хаты прымяняліся для перавозкі сыравіны і паліва па каналах і ўпершыню былі пабудаваны ў пачатку Прамысловай рэвалюцыі. Сёння сетка каналаў прызначана ў першую чаргу для адпачынку. У Вялікабрытаніі на вадзе жывуць больш за 15 тысяч чалавек.

ПЕРШАЙ БЫЛА ІНДЫЯ

Індыйскія рыбакі і гандляры для таго, каб пракарміць сябе і сваю сям'ю, з ранняга вечара праводзяць час на вадзе. Не дзіўна, што ім яшчэ ў старажытныя часы прыйшла ў галаву

думка пабудаваць дом на вадзе. Прычым не проста на вадзе, а на лодцы. Дом і праца ў адным месцы — гэта зручна, таму што сям'я побач, а ты ніколі не спознішся на клёў. Такія домікі-лодкі называюць у Індыі кетуваламі, але турысты прывыклі называць іх хаусботамі. Найчасцей за ўсё іх можна сустрэць на рэках у індыйскім штаце Керала.

Зазірнуўшы ў такое судна, вы ўбачыце надрэнна абсталяваную спальню, кухню і нават пакой адпачынку. Раней лодкі-домкі выкарыстоўвалі, у асноўным, для перавозкі рысу на вялікіх адлегласці. Праз некаторы час рыбакі і гандляры сталі ў іх проста жыць. Цяпер жа вялікая частка гэтых лодак выкарыстоўваецца ў якасці гатэляў для турыстаў, якія, прыязджаючы ў Індыю, хочучь паспрабаваць нешта новае, кажуць і аўтэнтычнае.

Сяргей КУРКАЧ.
kurkach@zviazda.by

■ Карысны праект

«ПРЫШЧАПІЦА»
БЯСПЛАТНЫМ ІНТЭРНЭТАМ

У Мінску Альфа-Банк плануе ўстанавіць арт-краму з бясплатным Wi-Fi-доступам у інтэрнэт, пра што паведамілі ў прэс-службе фінансвай установы.

Арт-крама ў форме гіганцкай прышчэпкі будзе ўключаць у сябе ўбудаваны Wi-Fi-роўтар. Бясплатна падключыцца да інтэрнэту зможа любы карыстальнік у радыусе 30 метраў ад крамы. Высокую хуткасць і стабільную якасць злучэння забяспечыць адзін з найбуйнейшых аператараў сувязі.

Зараз банк выбірае прыдатнае месца для Wi-Fi-крамы. Разглядаюцца розныя варыянты: ад размяшчэння ў буйных аб'ектах кшталту тэрмінала аэрапорта ці будынка чыгуначнага вакзала да ўстаноўкі на ажыўленай вуліцы, у скверы ці парку.

Нягледзячы на тое, што інтэрнэт будзе бясплатным, па заканадаўстве ўладальнік публічнага пункта павінен забяспечыць ідэнтыфікацыю карыстальнікаў. Як гэта будзе зроблена, пакуль вырашаецца. У любым выпадку паспрабуюць абраць

найбольш зручны для карыстальнікаў спосаб — або праз камеру відэаназірання, або паролны доступ. Напрыклад, кліенты банка змогуць атрымаваць бясплатны Wi-Fi праз увод логіна да інтэрнэт-банкінгу, а ўсім астатнім, магчыма, будзе прапанавана прайсці рэгістрацыю праз SMS.

У якасці Wi-Fi-крамы выступіць арт-аб'ект «Прышчэпка», створаная мастаком Ігарам Лявонцэвым. Інсталцыя, сабраная на востраве Камсамольцаў для праекта «Арт-востраў», адсылае да часоў росквіту мяняльных крам. У сярэдзіне верасня экспазіцыю закрываюць і крама-прышчэпка павінна знайсці новае месца і прызначэнне. Як разлічваюць у банку, арт-крама будзе выконваць тую ж функцыю, што раней выконвалі мяняльныя крамы: з яе дапамогай карыстальнікі змогуць правесці стан рахунку, аплаціць тавары і паслугі, правесці любыя іншыя банкаўскія аперацыі.

Сяргей РАСОЛЬКА.
sr@zviazda.by

ГАСТРАЛЁРЫ-СКІМЕРЫ ЗАТРЫМАНЫ

Грамадзяне Украіны скралі звыш Вр33 млн з банкамата ў Гомелі

Сёлета ў лютым невядомыя ўсталявалі на банкамат у цэнтры горада скімер. Гэта спецыяльная прылада, якая прызначана для несанкцыянаванага доступу і кіравання інфармацыяй з магнітных палос банкаўскіх пластыкавых карт і пін-кодаў да іх. Як раскажуць начальнік аддзела па раскрыцці злачынстваў у сферы высокіх тэхналогій крмінальнай міліцыі УУС Гомельскага аблвыканкама Уладзімір МОЦАР, злачынцы неправамерна атрымалі інфармацыю пра рэквізіты банкаўскіх

карт, якія ім не належалі. Зрабілі падрабленны пластыкавы карткі, пры дапамозе якіх атрымалі наяўныя грашовыя сродкі. У момант здзяйснення злачынстваў злачынцы закрывалі відэакамеры банкаматаў.

Падчас правядзення вышукowych мерапрыемстваў аператыўнікі выйшлі на двух жыхароў Кіева 48 і 35 гадоў, якія знаходзіліся за межамі Беларусі. І вось падазроныя затрыманы. Пры перасячэнні мяжы Украіны і Беларусі ў іх аўтамабілі выяўлена больш за 70

пластыкавых карт, прылада для запісу інфармацыі на магнітную стужку пластыкавай карты, камп'ютарная тэхніка.

Гомельскі гарадскі аддзел Следчага камітэта завёў крмінальную справу. Цяпер праводзяцца неабходныя следчыя дзеянні. Ідзе праверка на дачыненне да аналагічных эпизодаў, у тым ліку на тэрыторыі іншых краін. На аўтамабілі накладзены арышт, а зладзеі знаходзяцца пад вартай.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
astashkevich@zviazda.by

■ Па той бок прылаўка

ТАКІЯ «ПРАГІ» НАМ НЕ ПАТРЭБНЫ

Міністэрства гандлю прыпыніла работу дзвюх кавярняў-піраговых сеткі «Штоле», размешчаных у сталіцы.

Падчас праверкі былі ўстаноўлены факты рэалізацыі і выкарыстання пратэрмінаванай прадукцыі пры прыгатаванні страў на суму два мільёны рублёў, у тым ліку алкагольных напояў, тэрмін рэалізацыі якіх скончыўся яшчэ ў 2013 годзе, пра што паведамілі ў

прэс-службе міністэрства. Устаноўлены таксама факты парушэння тэмпературных рэжымаў захоўвання прадукцыі, асартыментнага пераліку, выкарыстання неправераных вагаў, адсутнасці дакладнай інфармацыі аб таварах і іншае. Для выпраўлення выяўленых парушэнняў кіраўніцтва сеткі адведзена дзесяць дзён.

Сяргей РАСОЛЬКА. sr@zviazda.by

■ Грамадская думка

АПЫТАННЕ ВЫЯВІЛА...

Сацыялагічныя даследаванні як барометр рэгіёна

Брэсцкія студэнты адмаўляюцца ад курэння, а прадпрымальнікі шукаюць кантакты з партнёрамі ў прыгранічным рэгіёне

Сённяшні мой суразмоўца — Святаслаў КАВЕЦКІ, кандыдат філасофскіх навук, дацэнт кафедры паліталогіі і сацыялогіі і права Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна. Святаслаў Ціханавіч загадвае сацыялагічнай лабараторыяй універсітэта. Ён напісаў амаль паўтары сотні навуковых публікацый і шэраг манаграфій на сваёй спецыяльнасці. Адна з іх называецца «Брэсцкі сацыялагічны барометр».

— Святаслаў Ціханавіч, як у нашым грамадстве ўспрымаецца служба сацыёлагаў? На мой погляд, нярэдка нават насцярожана. Асабліва ў глыбінцы. На мінулых выбарах, напрыклад, давялося назіраць такую карціну: да жвавай бабулькі на выхадзе падбягаюць дзяўчаты і пытаюцца, за каго яна прагаласавала. Тая паглядае на іх падазрона і кідае ў адказ: «А вам якая справа?» Такія адносіны, пэўна, ствараюць вам цяжкасці ў рабоце?

— Тое, пра што вы казалі, не цяжкасці альбо праблемы, а хутчэй, прывычныя для сацыёлага рабочыя моманты. Цяжкасцямі я назваў бы адсутнасць кодэкса сацыёлага. Напрыклад, ва ўрачоў ёсць свой кодэкс — клятву Гіпакрата. Падобны кодэкс патрэбны і работнікам нашай галіны, каб не ўзнікала ніякай спакусы так ці інакш трактаваць лічбы па выніках даследаванняў. І самая галоўная наша праблема на сёння — гэта праблема фі-

нансавання. Далей ідзе скарачэнне навучальных гадзін па сацыялогіі ў вышэйшых навучальных установах. Відаць, наша грамадская свядомасць яшчэ не дасягнула таго ўзроўню, каб надаць сацыялогіі належны статус.

— Але ж даследаванні рэгулярна праводзяцца, у тым ліку ў нашай вобласці. Можа, ёсць сэнс згадаць, як усё пачыналася?

— Не будзе памылкай сказаць, што брэсцкая сацыялогія пачалася з прыходам у наш універсітэт, тады педінстытут, Уладзіміра Каклюхіна. У 70-я гады Уладзімір Уладзіміравіч здолеў наладзіць навуковыя сувязі з Масквой, Ленінградом, вядома, з Мінскам. І ўжо ў тыя часы ў Брэсце правялі першыя даследаванні па праблемах культуры, моладзі, адукацыі. Былі ажыццёўлены такія цікавыя праекты, як на-стаўнік і школьнік, школьнік і сям'я, свядомасць моладзі ў зменлівым свеце. Напрыканцы 80-х у інстытуце стварылі нашу лабараторыю. Справа прафесара Каклюхіна падхалілі маладзёўшыя калегі. Даследаваліся рэгіянальныя

аспекты эканамічнага, сацыяльна-палітычнага і духоўнага жыцця вобласці. Ішоў пастаянны сацыялагічны маніторынг па актуальных праблемах жыцця студэнцтва.

— Наколькі я ведаю, адносіны студэнтаў да той ці іншай праблемы, розныя бакі студэнцкага жыцця ваша лабараторыя даследуе і цяпер. Відаць, цікава адсочваць, як мяняюцца інтарэсы, прыхільнасці, светапогляд моладзі?

— Так, студэнцкая моладзь — адна з самых цікавых у гэтым сэнсе аўдыторыя. Яны наша будучыня, нашы заўтрашні спецыялісты. Зрэз іх грамадскай думкі ўяўляе з сябе несумненны інтарэс. Так, напрыклад, лабараторыя вывучала дэмаграфічны патэнцыял студэнцтва. Вынікі яшчэ раз паказалі відавочнасць таго, што дэмаграфічныя паводзіны закладваюцца найперш сямейным выхаваннем. 46 працэнтаў дзяўчат аддаюць перавагу шлюбу, зарэгістраванаму ў ЗАГС, за такую яго форму выказаліся 32 працэнты хлопцаў. Грамадзянскі шлюб падтрымалі ўсяго 4,4 працэнта студэнтак і 11,3 працэнта студэнтаў.

На пытанне пра жаданне мець дзяцей у будучыні становіцца адказалі 93,5 працэнта дзяўчат і 87,6 працэнта хлопцаў. Цікава, што ў абодвух выпадках лічбы павялічваліся ў залежнасці ад узросту. З кожным курсам жаданне ўступіць у афіцыйны шлюб, а таксама мець дзяцей у студэнтаў узрасла.

— Гэтыя апытанні, я так разумею, праводзіліся ў асяродку нежанатых студэнтаў. А як выказваюцца тыя, хто паспеў завесці сям'ю?

— Па-мойму, заслугоўвае ўвагі тая акалічнасць: у 22,7 працэнта сямейных студэнтаў пасля ўступлення ў шлюб адзнакі на экзаменах і заліках сталі вышэйшымі, і толькі 4,5 працэнта казалі, што іх паспяховасць панізілася.

Самая галоўная наша праблема на сёння — гэта праблема фінансавання. Далей ідзе скарачэнне навучальных гадзін па сацыялогіі ў вышэйшых навучальных установах.

Апытаныя студэнты, дарэчы, прадставілі шырокую панараму адказаў па рашэнні праблемы дэмаграфічнай сітуацыі. Мы прыйшлі да высновы, што студэнты разумеюць сутнасць дэмаграфічнай праблемы, выказваюць слушныя думкі па яе вырашэнні. Больш за 90 працэнтаў рэспандэнтаў настроены ў будучыні мець дзяцей. У дадзенай сітуацыі важным уяўляецца не толькі вывучэнне грамадскай думкі студэнтаў, але і падтрымка маладых студэнцкіх сем'яў у матэрыяльнай і жыллёвай сферах.

— Вы рэгулярна праводзіце даследаванні ў маладзёжным асяродку па здаровым ладзе жыцця. Ці мяняюцца з гадамі прырытэты студэнтаў?

— Ёсць сама меней адзін аспект гэтага блока даследавання, які радуе. Усё менш студэнтаў дазваляюць сабе дрэнную звычку — курыць. Калі гадоў 10 таму 33 працэнты студэнтаў нашага ўніверсітэта адносілі сябе да тых, хто курыць, то

цяпер працэнт курцоў складае не больш за 12-15. Гэты факт нават адзначаўся на рэспубліканскай навуковай канферэнцыі «Сацыялагічнае вымярэнне асобы студэнта ў адукацыйным працэсе», якая прайшла сёлета ў нашым універсітэце.

— Якія цікавыя даследаванні праводзіла ваша лабараторыя па іншых праблемах жыцця рэгіёна?

— Варта адзначыць, што лабараторыя працуе ў цесным кантакце з Брэсцкім аддзяленнем сацыялагічнага таварыства, якім кіруе кандыдат палітычных навук Яўген Усеваладавіч Скакун. Яшчэ мы ўдзячны за падтрымку Цэнтру сацыялагічных даследаванняў БДУ на чале з Давідам Генрыхавічам Ротманам. Па шэрагу праектаў мы працуем сумесна з мінскімі калегамі, часам звяртаемся да іх па метадычную дапамогу. А што датычыць канкрэтна брэсцкіх праектаў, нядаўна мы вывучалі грамадскую думку жыхароў абласнога цэнтра наконнт магчымага пашырэн-

ня выкарыстання тэрыторыі Брэсцкай крэпасці. Як вядома, вырашаецца пытанне аб стварэнні гісторыка-культурнага комплексу «Брэст» з цэнтрам у крэпасці. Адна камерцыйная фірма, якая плануе стаць інвестарам гэтай будоўлі, заказала названы праект. Вынікі пакуль знаходзяцца ў заказчыка.

Нядаўна ў рамках трансгранічнага супрацоўніцтва Беларусі, Польшчы, Украіны мы апыталі прадпрымальнікаў з Пружанскага, Камянецкага, Маларыцкага, Брэсцкага раёнаў, а таксама кіраўнікоў бізнес-супольнасцей памежнай зоны на прадмет пашырэння супрацоўніцтва. Большасць дзелавых людзей выказалася за развіццё сумеснай дзейнасці з замежнымі партнёрамі. Але апытанне выявіла і шэраг праблем, з якімі мы ў найбліжэйшы час маем намер пазнаёміць кіраўніцтва аблвыканкама.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
yackevich@zviazda.by

■ «Зялёныя» тэхналогіі

— Патэнцыял Беларусі ў ветраэнергетыцы пакуль цалкам не выкарыстаны, — адзначыла кіраўнік праекта ПРААН/ГЭФ «Ліквідацыя бар'ераў для развіцця ветраэнергетыкі ў Рэспубліцы Беларусь» Марына БЕЛАВУС. Зараз у гэтую галіну стараюцца прыцягнуць капітал прыватных кампаній. У хуткім часе ў Беларусі з'явіцца як мінімум пяць пляцовак для будаўніцтва ветрапаркаў сумарнай магутнасцю да 25 МВт (дарэчы, агульная магутнасць ветракоў Беларусі зараз складае больш за 26 МВт). Кампаніі атрымаюць на рукі фактычна гатовыя праекты з усімі патрэбнымі дакументамі для будаўніцтва і будучы пазбаўлены рызык рознага кшталту, бо ўжо быў такі прыклад, калі інвестары неслі страты праз тое, што папярэдне не атрымалі ўзгадненне на выкарыстанне пляцоўкі ад Міністэрства абароны.

ГРОШЫ... 3 ВЕТРУ

Агульная магутнасць айчыннага ветрапарка можа быць падвоена

У рамках праекта мяркуецца стварыць Фонд прыватнага фінансавання ветраэнергетыкі — для Беларусі гэта ў навіну. Кіраўнік праекта заўважыла, што сама ідэя выклікае шмат спрэчак сярод прадстаўнікоў зацікаўленых дзяржорганаў і экспертаў у гэтай сферы. Як працуе гэтая схема?

— Будуць падрыхтаваны ўсе дакументы, праведзены адпаведныя даследаванні і вымярэнні па пляці пляцоўках — гэтую працу за кошт сродкаў праекта правядзе кансультацыйная інжынірынгавая кампанія, выбраная па конкурсе Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, — распавядае Марына Белавус. — Пасля мы правядзём конкурс на продаж гатовых праектаў па будаўніцтве ветрапарка. Атрыманыя сродкі паступяць у Фонд прыватнага фінансавання ветраэнергетыкі, які будзе створаны кансультацыйнай інжынірынгавай кампаніяй і Мінпрыроды. У далейшым гэтыя грошы будуць выкарыстоўвацца на

распрацоўку наступных праектаў — схема пачне паўтарацца.

Акрамя таго, будзе створана група экспертаў для садзейнічання развіццю ветраэнергетыкі, якая зоймецца прасоўваннем праектаў па альтэрнатыўнай энергетыцы.

Суразмоўца падкрэсліла, што ў Беларусі застаецца шмат праблем развіцця ветраэнергетыкі, якія неабходна вырашыць. У першую чаргу патрабуецца правесці перагляд дзяржаўнага кадастра аднаўляльных крыніц энергіі. Патрэбна ўкараніць тэхнічныя нормы, якія дазваляць найлепшым чынам размяшчаць ветравыя турбіны і забяспечваць іх эфектыўнае падключэнне да існуючых сетак. Вынікам праекта, які разлічаны да канца 2019 года, мусіць стаць наладжаная дзейсная схема па ўвядзенні ветрагенератараў.

Кацярына РАДЗЮК.
radziuk@zviazda.by

НАШ ДЗЕНЬ У МІЛАНЕ

Сёння айчыныя і італьянскія прадстаўнікі бізнесу сустрапаюцца ў рамках правядзення Дня беларускай эканомікі на Сусветнай выставе «Экспа-2015» у Мілане.

Падчас мерапрыемстваў будуць прадстаўлены інвестыцыйныя магчымасці Беларусі, новыя ўмовы эканамічнага супрацоўніцтва, звязаныя з членствам Беларусі ў Еўразійскім эканамічным саюзе, а таксама вопыт супрацоўніцтва па праектах гандлёвага і доўгатэрміновага фінансавання. Запланавана правядзенне кантактна-кааперацыйнай біржы, у ходзе якой абмяркуюць пытанні прамысловай кааперацыі і эканамічнага супрацоўніцтва.

Дзень беларускай эканомікі дасць магчымасць кампаніям не толькі наладзіць новыя партнёрскія кантакты, але і ў поўнай меры прадэманстраваць усе магчымасці, якія адкрываюцца перад замежнымі інвестарамі ў нашай краіне.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ. kuletski@zviazda.by

ЗАСО «Промтрансінвест» ПРАДЛАГАЕ ПРЫНЯЦЬ УЧАСТІЕ В ПРОЦЕДУРЕ ЗАКУПКИ № 2015-257028, размешчанай на сайце <http://www.icetrade.by>, на закупку офіснй бумажі формата А4 (класс не ниже В) с поставкой ежемесячно в г. Минск и регионы на июль–декабрь 2015 года в количестве 2900 пачек. Тел. (017) 228 14 69. УНП 100357923

ЗАО «РРБ-Банк» сообщат, што 23 июня 2015 года Правлением ЗАО «РРБ-Банк» (Протокол № 34 от 23.06.2015) утверждены изменения № 1 в Правила организации обслуживания счетов клиентов Банка — юридических лиц и индивидуальных предпринимателей, которые вступают в силу через пять банковских дней с момента публикации. УНП 100361187

Уважаемые акционеры ОАО «Молодечнолес»!
29 июня 2015 года в 11.00 по адресу: г. Вилейка, ул. 1 Мая, 106 состоится внеочередное собрание акционеров ОАО «Молодечнолес».

ПОВЕСТКА ДНЯ:
1. О продлении срока ликвидации ОАО «Молодечнолес».

Начало работы собрания – 29 июня 2015 года в 11.00. Регистрация участников с 9.00 до 10.30 по предъявлению документа, подтверждающего личность. УНП 600066488

В извещении о проведении аукциона по продаже земельных участков в частную собственность, проводимом Гайненским сельским исполнительным комитетом, опубликованном в газете «Звезда» №116 от 20.06.2015 г. **ВНЕСЕНЫ СЛЕДУЮЩИЕ ИЗМЕНЕНИЯ:**
Лот № 1: вместо участка №5, д. Логоза следует читать участок № 7, д. Логоза, кадастровый номер 623280806401000309.
Лот № 2: вместо участка №6, д. Логоза следует читать участок № 8, д. Логоза, кадастровый номер 623280806401000310.
Контактные телефоны: 801774-56436, 56498. УНН 600181697

Иностранное общество с ограниченной ответственностью «БелМаркетКомпани» уведомляет кредиторов об уменьшении размера уставного фонда Общества на основании решения Внеочередного общего собрания участников Общества.
Новый размер уставного фонда ИООО «БелМаркетКомпани» составляет 16 654 111 478 (Шестнадцать миллиардов шестсот пятьдесят четыре миллиона сто одиннадцать тысяч четыреста семьдесят восемь) белорусских рублей. УНН 190839877

Фота Надзея БУЖАК.

БАЧЫЦЬ ГАЛОЎНАЕ

Калі я запісалася на чарговыя курсы — замежнай мовы, арабскіх, а потым і бальных танцаў, ігры на афрыканскім барабане — і ў той жа час на апошнія грошы набывала ролікі, канькі, ровар, маці незадаволена паўтарала: «Зноў ты на ўсе галінкі хочаш сесці адначасова». Я крыўдзілася і не разумела, што ў гэтым благога. А як па-іншаму, не спрабуючы і не памыляючыся, можна знайсці захапленне па душы?

Толькі цяпер разгледзела ў яе словах іншы сэнс. Востра адчула, наколькі ўсё ж такі важна ў жыцці абалірацца на галоўнае, каб не патануць, не растварыцца ў другасным. Рабіць спачатку важнае, а толькі потым тэрмінавае. Калі свечасова не расставіць прыярытэты, не паглыбіцца, а ўвесь час скакаць па вярхах, з галінкі на галінку, то энергія будзе сыходзіць упустую, а незадаволенасць сабой і іншымі — нарастаць. Гэта датычыцца не толькі (і не столькі!) захапленняў...

Мая сяброўка (дарэчы, непапраўная аптымістка) час ад часу зрываецца і пачынае скардзіцца на мужа, з якім жывуць душа ў душу ўжо больш як 20 гадоў. «Уяўляеш, Надзейка, ён не любіць хадзіць баснож па траве! Колькі яго не ўгаворвала — ні ў якую. Не разумею, як так можна жыць? І на вяселле мы да цябе, на жаль, не прыедзем, бо Воўка прызвычаіўся да камфорту і не хоча ночыць у наміце... А бачыла б ты, як ён узрадаваўся, што ты пагадзілася пайсці са мной на джазавы канцэрт! А ўсё таму, што сам не надта хацеў туды ісці. Ён з большай ахвотай бавіць вольны час ля тэлевізара...». Але скардзіцца яна, у адрозненне ад большасці жанчын, па-добраму. А праз секунду з усмешкай дадае: «Але ж гэта не галоўнае. Затое ён, як ніхто іншы, цяропліва можа выслухаць усе мае эмацыйныя выбухі да канца. Мой муж выдатны сем'янін, клапоціцца пра мяне і сыноў, гатовы дзеля нас на ўсё. Усе гады, што мы разам, падтрымлівае мае, нават самыя вар'яцкія ідэі. Не раўнівы, не трымае мяне на ланцугу, бо давярае...»

Знайсці сваю палавінку, безумоўна, няпроста. Але, бачу на прыкладзе сяброў, якія стварылі сем'і значна раней, захаваць тое пацучцё, якое звязала, на доўгія гады куды цяжэй. «Лепш я мага хутчэй навучыцца саступаць, дараваць, разумець і падтрымліваць адно аднаго», — настаўляе-дзеліцца досведам старэйшая каляжанка. Але ж самае важнае, як мне здаецца, у стасунках з блізім чалавекам (ды і наогул у любой справе) — уменне бачыць галоўнае.

Сапраўды, мудрая жанчына пры любым непаразумеўні заўважае ў мужчыну галоўнае, а не засяроджваецца на другасным. І тое і другое можа лёгка ўвайсці ў звычку, таму толькі вам вырашаць, чаму аддаваць перавагу: стваральнаму ці разбуральнаму. Гэта як дрэва. У яго ёсць ствол і галінкі. Галінак шмат, а ствол адзін, на ім усё трымаецца. Калі яго пашкодзіць, пілаваць пакрысе дзень за днём, то, хутчэй за ўсё, у нейкі момант дрэва пахіснецца і ўпадзе... Галінкі — нейкія недахопы, якія могуць стаць нагодай для незадавальнення і папрокаў (і тут я не адкрыю Амерыку) — ёсць у кожным з нас, усе мы не ідэальныя. Але ж, пагадзіцеся, не з-за іх мы выбіраем спадарожніка па жыцці. А з-за стрыжня, з-за чагосьці галоўнага. Пра гэта варта памятаць. Прычым не час ад часу, а заўжды.

Надзея ДРЫЛА.
dryla@zviazda.by

Сямейная Газета

Выпуск № 10 (33)

■ Тыя, хто побач

Святлана ВУЯЧЫЧ:

«Я БАЯЛАСЯ СУРОЧЫЦЬ СВАЁ ШЧАСЦЕ...»

Фота з сямейнага архіва.

Сям'я ВУЯЧЫЧАЎ. На пачатку 1970-х гадоў.

«Непаўторны барытон», «кумір публікі», «арыстакрат эстрады», «узор мужчынскай годнасці», «самы абаяльны і элегантны спявак Беларусі» — як толькі не называлі Віктара ВУЯЧЫЧА журналісты і прыхільнікі яго таленту, адзначаючы прыгожы аксамітавы голас артыста, сардэчную манеру выканання, найвышэйшую сцэнічную культуру, бездакорны густ. Віктар Вуячыч быў адным з самых прызнаных артыстаў савецкага эстраднага мастацтва. Ён выконваў грамадзянскія, ваенна-патрыятычныя, лірычныя, народныя беларускія і рускія песні, старадаўнія раманы, оперныя арыі... Для спевака пісалі многія кампазітары, але асаблівы творчы тандэм у яго склаўся з Ігарам Лучанком. І сёння мы памятаем цудоўныя «лучанкоўскія» песні ў выкананні Віктара Вуячыча: «Памяць сэрца» (на словы М. Ясеня), «Верасы» (на словы І. Скурко), «Спадчына» (на словы Я. Купалы), «Стаяць на рэйдзе нашы брыганціны...» (на словы В. Лукшы)... Дарэчы, дом, у якім жыві спявак, чымсьці нагадвае брыганціну. Як вялікі белы карабель, ён узвышаецца над Свіслаччу па вуліцы Янкі Купалы, якраз насупраць Цэнтральнага дзіцячага парка імя Горкага. Гэты дом быў пабудаваны ў самым пачатку 1970-х гадоў спецыяльна для творчай інтэлігенцыі сталіцы. Шмат вядомых людзей пасяліліся тут. А сёння ўжо, на жаль, шмат мемарыяльных дошак з гучнымі прозвішчамі змешчана на яго сценах. І сярод іх — дошка памяці народнага артыста Беларусі Віктара Лук'янавіча Вуячыча.

«КАРАБЕЛЬ» НАД СВІСЛАЧЧУ

Я завітала ў дом-«карабель» над Свіслаччу, каб пагаварыць пра вялікага беларускага спевака з яго ўдавой, народнай артысткай Беларусі Святланай Вуячыч. Так, Святлана Сямёнаўна — сама чалавек добра вядомы прыхільнікам беларускага мастацтва. Больш за паўстагоддзя яна працуе ў Дзяржаўным акадэмічным ансамблі танца Беларусі — літаральна з моманту яго заснавання: спачатку шмат гадоў была салісткай гэтага калектыву, потым працавала рэпетытарам, цяпер — загадчыца трупы. Так што шлюб у Вуячычаў быў незвычайны — двое «народных» у адной сям'і! Але гэты шлюб праверыў час: амаль 40 гадоў былі яны разам — у радасці і ў горы. А сустрэліся абое зусім маладымі ў 1957 годзе ў Беларускай народнай хоры, які цяпер носіць імя Генадзя Цітовіча. А тады Цітовіч гэты калектыў узначалваў.

(Заканчэнне на 4-й стар. «СГ».)

■ У вас будзе дзіця Якім будзе маленства, залежыць ад дарослых

«ЗВЯЗДА» + АНТ

Чацвёрты год на тэлеканале АНТ у рамках праграмы «Пакуль усе дома» выходзіць беларуска-расійская рубрыка «У вас будзе дзіця». Яе стваральнікі шукаюць сем'і для дзяцей, якія воляй лёсу засталіся без бацькоўскай апекі. Ужо 60 малых жывуць у сваіх новых дамах. Магчыма, з нашай дапамогай гэтая лічба яшчэ павялічыцца? «Звязда», якая далучылася да праекта летась, у кожным выпуску «Сямейнай газеты» знаёміць дарослых, якія мараць падарыць клопат і любоў дзецям, з тымі маленькімі людзьмі, якія могуць стаць часткай вашай сям'і...

Сярожу 11 гадоў, ён вучыцца ў пятым класе і ўжо два гады жыве ў Кобрынскай дзіцячай вёсцы. Як раскажаецца настаўнікі, хлопчыку падабаецца нямецкая мова і фізкультура. Яшчэ ён займаецца ў секцыі боксу — і гэтыя заняткі, па ўласным прызнанні Сяргея, дапамагаюць яму як будучаму мужчыну быць больш упэўненым у сваіх сілах і вучаць правільна

ставіцца да складаных жыццёвых сітуацый.

«Ён добры, спагадлівы і вельмі актыўны хлопец, — дадае намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце школы №1 Кобрына Надзея Юшчук. — У нас Сярожа вучыцца з першага класа, і магу сказаць, што, як ва ўсіх вучняў, у яго бываюць поспехі і няўдачы. Але кожны свой недахоп Сяргей стараецца

выправіць, а любое атрыманае даручэнне імкнецца выканаць як мага лепш і хутчэй».

Ад педагогаў дзіцячай вёскі хлопец таксама атрымлівае спрэс станоўчыя характарыстыкі: доб-

разычлівы, адкрыты і шчыры, ён вельмі па-добраму ставіцца да навакольных. «Кожнае дзіця прыходзіць у гэты свет для шчасця. Але будзе яго дзіцяцтва светлым і радасным альбо сумным, залежыць ад дарослых, — заўважае дырэктар Кобрынскай дзіцячай вёскі Ала Сапезьжынская. — Вельмі хочацца, каб Сярожа быў шчаслівым і трапіў у цудоўную сям'ю, дзе яго палюбаць...».

Калі вы хочаце даведацца пра Сяргея больш, тэлефануйце спецыялістам Нацыянальнага цэнтра ўсынаўлення Міністэрства адукацыі па нумары: (017) 284-71-51. Для тых, хто хоча ўсынавіць дзіця, на сайце videopassport.ru змешчаны відэакурсы, падрыхтаваныя сумесна НЦУ і творчай групай праекта.

■ Памочнік у доме

МЭРЫ ПОПІНС ДЛЯ БЛІЗНЯТ

Летась больш за тысячу беларусак нарадзілі двойнят. Для сем'яў гэта не толькі радасць, але і двойныя, няхай і прыемныя, клопаты: справіцца самастойна бацькам бывае складана. Каб дапамагчы мамам даглядаць малых, пры тэрытарыяльных цэнтрах сацабслугоўвання насельніцтва працуюць сацыяльныя нянькі. У Фрунзенскім раёне сталіцы, напрыклад, такіх нянек 60. Пра асаблівасці працы з чужымі дзецьмі і сакрэты выхавання мы даведаліся ад нянькі (і шматдзетнай маці) Таццяны ГАВАРЭНЬ, з якой выправіліся на візіт.

СЯБРОЎСКІЯ АДНОСІНЫ

Таццяна Іванаўна па адукацыі эканаміст-менеджар. Некалі працавала касіркай, загадчыцай крамы. Але пасля таго, як выгадала чацвярых дзяцей, вырашыла змяніць эканамічную сферу дзейнасці на сацыяльную. На сайце тэрытарыяльнага цэнтра ўбачыла, што патрабуецца работнік. На гутарцы Таццяна прапанавала вакансію сядзелкі і нянькі. Жанчына выбрала апошнюю. Прызнаецца, што хацела дапамагчы людзям, у якіх няма падтрымкі: «Мае дзеці ўжо падраслі, старэйшыя (ім па 25 і 20 гадоў) прыглядзяць за малодшымі. А ў адной з сем'яў, якую я наведваю, мама — іншагародняя. З чатырохмесячнымі дзіўчаткамі-блізняткамі — яны яшчэ і першыны — сядзецц яма каму. Адзінае выратаванне — гэта я. Калі прыходжу, тая мама хаце б гарбату спакойна папіць мацэ».

Таццяна, дарэчы, яшчэ і валанцёркай пры дзіцячых дамах была (хаця, з улікам заробкаў сацыяльных работнікаў, праца нянькі таксама можа лічыцца дабрачыннасцю), у выхадныя ездзіла да малых, што засталіся без бацькоўскай апекі, гуляла з імі, майстравала нешта. «Тым дзецям вельмі не хапае ўвагі, — успамінае Таццяна Іванаўна. — Яны кожнае тваё слова ловяць».

Сёння мы ідзем да Фаіны, якая выхоўвае шасцвярых дзяцей. З іх — дзве пары двойнят; малодшым — Юлі і Максіму — па годзіку. У кватэры нас сустракаюць два цікавыя каты. «Шкада, аддаваць прыйдзецца, — уздыхае Фаіна. — У меншых на іх, відаць, алергія пачалася». Раніцай у будны летні дзень у шматдзетнай сям'і на дзіва ціха. Таццяна Іванаўна (для жылцоў гэтай кватэры ўжо проста цётка Таня) патлумачыла, што старэйшыя дзіўчаты зараз у школьным лагэры, а астатнія пакуль спяць.

Асноўны абавязак нянькі, як прапісана ў інструкцыі, — дапамога ў доглядзе дзяцей.

Таццяна гуляе з малымі, мяняе ім памперсы, гатуе сумесі. «Калі прыходжу і бачу, што маці не паспела прыбрацца дома, памыць посуд ці развесіць бялізну пасля мыцця, гэта раблю я, мне нескладана», — кажа нянька.

Дапіць гарбату ў цішыні мы не паспелі: прачнулася Юлечка. Разам з Фаінай дзіўчынка ціхенька зайшла да нас у пакой і накіравалася да каробкі з цацкамі.

— Прывязваецца да дзяцей? — пытаю ў Таццяны, заўважаючы, як тая пшчотна размаўляе з малой.

— Я іх люблю, але трымаю пэўную дыстанцыю. Мы з імі як сябры.

— Цётка Таня ў нашай сям'і з верасня, — падключаецца да размовы Фаіна. — Так часта бачымся, што стала родным чалавекам. Калі я дзверы адчыняю, малеча звычайна ўжо сядзіць, чакае яе.

СКЛАДАНАСЦІ ШМАТДЗЕТНАГА ЖЫЦЦЯ

Калі Фаіна нарадзіла першую двойню, у сацыяльнай няньцы ёй чамусьці адмовілі. Магчыма, у тэрытарыяльным цэнтры не хапала работнікаў. Жанчына ўзгадвае, як шукала розныя варыянты дапамогі (вось яна пахваліцца не магла, бо сама была меншай у сям'і). Адна са знаёмых Фаіны працавала тады нянькай у дзіцячым доме, і даглядаць двойню за невялікія грошы прыязджалі яе старэйшыя дачкі. Каля года ў сям'ю прыходзіла студэнтка, што вучылася ў медінстытуце на педыятра. Блізняты настолькі зацікавілі дзіўчыну, што яна вырашыла пісаць пра іх навуковую працу.

— Быў час, калі за няньку мы аддавалі палову заробку мужа, — уздыхае шматдзетная маці. — Цяпер старэйшыя крыху дапамагаюць. Яны падгузкі мяняць умеюць не таму, што я іх прымушаю. Самі прасілі навучыць. Ім цікава: лялечкі жывыя па доме бегаюць.

На частае пытанне для нашага ў асноўным маладзетнага грамадства «навошта

так многа?» Фаіна аджартоўваецца: хлопчыка хацелі. «У нас жа толькі дзіўчаты нараджаліся. — Духоўнік, які нас з мужам вячаў, протаіерэй Андрэй Нецвятаеў, даў блаславенне нарадзіць хаця б пяцвярых. Мы прыслухаліся, хоць спачатку мне стала страшна. Калі б раней спыталі, колькі хачу дзяцей, адказала б, што не больш за двое. Сама ўвесь час на шматдзетных саздзіўленнем глядзела: як яны на гэта адважваюцца? Цяпер нехта і пра мяне так думае».

А ў адной з сем'яў, якую я наведваю, мама — іншагародняя. З чатырохмесячнымі дзіўчаткамі-блізняткамі — яны яшчэ і першыны — сядзецц яма каму. Адзінае выратаванне — гэта я.

Бабулі-дзідулі ў гэтай сям'і працуюць, тата таксама на заробках (трэба ж забяспечваць жонку з дзецьмі), таму без нянькі было б цяжка. У мамы літаральна рук на ўсіх не хапае. Выбрацца ў паліклініку — цэлае выпрабаванне. З апошняй двойняй жанчына да ўрача толькі разы тры за год прыходзіла. Хаця, зразумела, варта было б часцей: да двойнят звычайна шмат пытанняў па здароўі.

— У ідэале было б, каб на няньку прыходзілася адна сям'я, — разважае Фаіна. — Бо калі атрымліваецца, што мы з якой-небудзь іншай мамой узялі талон у паліклініку на адзін і той жа час, Таццяна даводзіцца выбіраць, з кім яна паедзе, а каму з нас адмяняць запіс да ўрача. Яшчэ добра было б, каб без чаргі прапускалі, калі з нянькай на прыём ідзеш. Не таму, што нам адсядзецц складана: у сацыяльнага работніка час працы абмежаваны.

ПАДКАЗКІ БАЦЬКАМ

— А як бабулі ставяцца да таго, што ўнікаў наведвае нянька? — цікаўлюся ў Таццяны. — Старэйшае пакаленне ж прывыкла ўсіх дзяцей, колькі б іх ні было, сваімі сіламі даглядаць.

— Я сустракалася з Фаінай маці. Яна не супраць маіх візітаў, бо бачыць, што гэта дапамагае дачцэ. Увогуле лічу, што выхаваннем павінны займацца бацькі. Бабуля — гэта бабуля. А нянька — чалавек нейтральны.

Вопыту ў выхаванні дзяцей у Таццяны Іванаўны хапае, таму яна часам падказвае бацькам, як сябе паводзіць у пэўнай сітуацыі.

— Перш за ўсё дзіця павінна быць сябрам, — дзеліцца назіраннямі Таццяна Гаварэнь. — На малых да дзевяці гадоў можна паўплываць пакараннем, са старэйшымі трэба больш размаўляць. Калі дзіця адкрытае, лягчэй знайсці праблему і вырашыць яе.

Дарэчы

Жыхары сталіцы могуць замовіць сацыяльную няньку і ў Мінскім гарадскім цэнтры сацабслугоўвання сям'і і дзяцей. Для шматдзетных сем'яў, дзе ўзрост малога не больш за тры гады, для маці, што нарадзіла двойнят ці трайнят, бацькоў, якія выхоўваюць дзіця-інваліда, паслуга бясплатная.

— У астатніх выпадках работнік будзе прадастаўляцца за грошы, — каментуе дырэктар цэнтра Кацярына МАЛЬЦАВА. — Дакладныя сумы яшчэ не вызначаны, бо пакуль да нас звярталіся толькі тыя катэгорыі, якія маюць права на бясплатнае абслугоўванне. Хутчэй за ўсё, гадзіна працы нянькі будзе каштаваць прыкладна 20 тысяч рублёў.

Свае сакрэты выхавання ёсць і ў мамы Фаіны. Так, па пакупкі ў краму сям'я ходзіць у поўным складзе. «Ведаю бацькоў, якія не бяруць дзяцей з сабой, бо баяцца, што за тымі не ўгледзіцца. Я сваіх, наадварот, так прывучаю правільна паводзіць сябе на людзях, — тлумачыць жанчына. — Калі нас бачаць,

звычайна здзіўляюцца: няўжо ўсе мае? А потым пытаю, як я спраўляюся. Я не спраўляюся. Да нас прыходзіць нянька».

Таццяна прызнаецца, што ёй хапае энергіі і на сваю сям'ю, і на чужых дзяцей: «У мяне частковая занятасць, таму палову дня я праводжу на працы з блізнятамі, астатні час займаюся ўласным домам. Мне падабаецца быць нянькай. А калі ёсць жаданне, усё паспяваеш».

■ У пошуку

ЛЮБОЎ ДА МАЛЫХ І... СУМЯШЧАЛЬНАСЦЬ ПА ГАРАСКОПЕ ПА ЯКІХ КРЫТЭРЫЯХ ВЫБІРАЮЦЬ БУДУЧЫХ НЯНЕК

Выбраць няньку самастойна — заданне складанае. У сёўце змяшчаецца каля сотні аб'яў, дзе прапануюцца паслугі выхавальніцы, але ўсе мы чулі гісторыі пра нядобра сумленных жанчын, якія пільна сочаць не за дзецьмі, а за схованкамі з бацькоўскімі грошамі, таму даверыць малечу незнаёмцы з інтэрнэту крыху баязна. Правераных нянек звычайна знаходзяць праз сарафаннае радыё ці кадывае агенцтва. Пра тое, як адбіраюць кандыдатак для догляду дзяцей, чаго хоча заказчык і колькі каштуе прыватная нянька, мы распыталі ў дырэктара кадывага агенцтва па падборы хатняга персаналу «Тэзо-ры-плюс» Алесі КАСТУСІК.

Да спецыяліста, якога агенцтва зможа парэкамендаваць сваім кліентам, ёсць шэраг патрабаванняў: педагогічная адукацыя ці вопыт працы ў сем'ях, рэкамендацыі ад папярэдніх наймальнікаў, адсутнасць судзімасці і прыцягнення да адміністрацыйнай адказнасці (запытваецца даведка з МУС). Неабходна таксама медыцынская даведка аб стане здароўя.

— Спачатку — тэлефоннае інтэрв'ю з кандыдатам, — расказвае Алеся Кастусік. — Потым запрашаем у офіс на гутарку (у нас, напрыклад, яе праводзіць псіхолаг з трыма вышэйшымі адукацыямі), якая доўжыцца паўтары-дзве гадзіны. Тэсціруем узровень прафесійнай кваліфікацыі, даведваемся ў чалавека пра мінулы вопыт, цікавімся, чаму ён хоча працаваць у гэтай сферы. Ёсць людзі, якіх мы ўладкавалі ў сям'ю і яны працуюць там на працягу некалькіх гадоў. Многім здаецца, што быць нянькай вельмі проста: маўляў, калі сваіх выгадваю, і з чужымі справіцца змагу. Але ж трэба ведаць дзіцячую псіхалогію, этыку паводзін у сям'і, валодаць метадыкамі ранняга развіцця. Індывідуальнае выхаван-

не — не тое ж самае, што праца з групай у 15-20 чалавек.

Раней у нянькі ішлі жанчыны ад 30 да 55 гадоў, цяпер узростава дыяпазон шырэўшы. Сем'і гатовы наняць і 60-гадовага работніцу, і маладушную выпускніцу педагогічнага ўніверсітэта. Тым больш сярод апошніх, як адзначаюць у кадывым агенцтве, шмат таленавітых дзяўчат, для якіх прафесія нянькі — праца па прызыванні, а не толькі спосаб заробку.

Калі бацькі звяртаюцца ў агенцтва па падборы персаналу, іх распытваюць пра характар дзіцяці, пажаданы тып тэмпераменту нянькі, пра тое, з якім чалавекам будзе прасцей працаваць маці. Пад атрыманне апісанне шукаюць работнікаў і дасылаюць сям'і падрабязную анкету кандыдата. Арганізуюць сумесную гутарку патэнцыйнай нянькі з бацькамі, а потым пробны дзень у «палявых» умовах. На паслугі выхавальніцы ёсць нават своеасаблівы «гарантыйны квіток» — пагадненне, якое дазваляе, па аб'ектыўных прычынах, два ці тры разы бясплатна замяніць работніка на іншага.

Па словах Алесі Кастусік, галоўнае патрабаванне сем'яў да будучай нянькі — любоў да дзяцей:

— Да такога спецыяліста малых заўсёды цягнуцца. Бацькам важныя і такія крытэрыі, як любоў да прафесіі, вопыт працы ў сям'і, веданне сваёй справы і жаданне развівацца. Цяпер пастаянна з'яўляюцца нейкія дасягненні ў сферы выхавання дзяцей, існуюць розныя школы развіцця. Памятаю, да нас некалькі разоў звяртаўся, шукаў няньку, якая ведала б японскую метадыку развіцця (у Беларусі і Еўропе яна не распаўсюджана). Часам людзі просяць падабраць работніка пэўнага знака задзяка. Мы заўважылі цікавую рэч: сярод памочніц па гаспадарцы шмат якія — Дзевы па гараскопе.

Кошт прыватнай нянькі залежыць ад яе кваліфікацыі і колькасці дзяцей, якіх трэба даглядаць. Гадзіна працы з адным малым ацэньваецца ў сярэднім у 45 тысяч рублёў.

Парада псіхолага

— Каб сям'і было камфортна, нянька павінна падабацца як бацькам, так і дзіцяці, — кажа Таццяна УШАКЕВІЧ, загадчыца псіхалагічнай лабараторыі Мінскага гарадскога псіханаўралагічнага дыспансера. — Калі нешта ў патэнцыйнай выхавальніцы турбуе — не бярыце. Трэба памятаць, што нянька ўсё ж такі наёмны работнік, і не ўводзіць яе ў кола сям'і. Паміж бацькамі і нянькай лепш трымаць пэўную дыстанцыю, звяртацца на «вы». Які б педагогічны вопыт у спецыяліста па доглядзе дзяцей ні быў, яму варта ўлічваць пажаданы мамі і таты, звязаныя з выхаваннем малых. Нянька жыве на тэрыторыі працадаўцы? Тады для яе павінны быць створаны пэўныя ўмовы: напрыклад, прыбудова з асобным санвузлом. Інакш, калі жанчына будзе праводзіць з сям'ёй наймальніка ўвесь час, захаваць дыстанцыю будзе складана.

Каментарый у тэму

Святлана БЯЛАШ, кансультант аддзела народанасельніцтва, гандарнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны:

— Ва ўсіх краінах, якія прымяняюць палітыку стымулявання народжанасці, дзейнічае шырокі спектр паслуг па доглядзе дзяцей. Гэта і сертыфікаваны інстытут нянек, і прыватныя дашкольныя ўстановы з гнуткім рэжымам працы, і кампенсацыі на аплату паслуг прыватнай нянькі. Напрыклад, у Францыі ўстановы па доглядзе дзяцей і іх развіцці адкрыты кожны будны дзень на працягу 11 гадзін і даступны сем'ям адразу пасля заканчэння дэкрэтнага водпуску (ён складае 6 тыдняў да родаў і 10 тыдняў пасля). У Беларусі пры тэрытарыяльных цэнтрах сацабслугоўвання насельніцтва з 2006 года існуе паслуга пагадзіннага догляду малалетніх дзяцей (паслуга нянькі). Яна прадастаўляецца пры нараджэнні двойні (20 гадзін на тыдзень, да дасягнення двойнятамі трохгадовага ўзросту), тройні і больш (40 гадзін на тыдзень), бацькам, якія выхоўваюць дзіця-інваліда (20 гадзін на тыдзень, пакуль малому не споўніцца 18 гадоў). Сёння працуюць 577 нянек у 881 сям'і. Работнікаў набіраюць па меры паступлення заявак на аказанне такой паслугі.

«Я БАЯЛАСЯ СУРОЧЫЦЬ СВАЁ ШЧАСЦЕ...»

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

— Віктар якраз толькі прыехаў пасля арміі. Я вяла камсамольскі сход. Ён паглядзеў на мяне — а я была дзяўчына мэтанакіраваная, правільная, — і адразу, з першага погляду, закахайся. А я яго спачатку не заўважала: высокі, шыя даўжэзняя, і наогул — мне было не да залацанняў!

Святлана, тады яшчэ яе прозвішча было Яскевіч, у гэты калектыў паступіла на 5 гадоў раней, у 1952 годзе. Яе спачатку браць не хацелі — на той час ёй было ўсяго 15 гадоў. Але ўсё ж такі ўзялі. І хутка Святлана вырасла да салісткі ансамбля.

— Ведаеце, я па характары была сарамлівая, ніколі наперад не лезла, але калі выходзіла на сцэну — усё! Гэта было маё! Мяне ўвесь час стараліся паставіць напрыканцы выступлення, таму што я добра круцілася. Я сыходзіла са сцэны апошняй пад гром апладысмантаў. У 16 гадоў мяне ўзнагародзілі медалём «За працоўную адзнаку» — настолькі я старалася!

«Ён патэлефанаваў мне з пошты: «Света, у нас на трэці тур няма рэпертуару! Не ведаем, што рабіць! Прыязджай, падтрымай!»

У 1959 годзе яна перайшла ў цяперашні заслужаны калектыў «Дзяржаўны ансамбль танца Беларусі». Ён стаў для яе лёсавызначальным...

Сваім шляхам, паступова, але настойліва, ішоў у мастацтва і Віктар Вуячыч.

— Ён нарадзіўся ў сям'і, дзе ўсе спявалі — маці і яе радня. Яна казачка была, такая прыгожая. Яны любілі збірацца і спяваць. І ў Віці голас быў ад прыроды. Бацька ж яго — югаслаў з Сербіі, прыехаў у СССР з Амерыкі ў 1932 годзе. У Сербіі не было працы, і ён паехаў у Злучаныя Штаты, а там — таксама крызіс! А тут — маладая Савецкая Рэспубліка, і трэба ўзнімаць прамысловасць. І ён прыехаў у Харкаў на завод, на пасаду галоўнага інжынера. Там пазнаёміўся з Віцінай мамай — яна працавала ў сталовай — і ажаніўся. Яна была маладая, прыгожая, а ён — ужо ў гадах. Нарадзіўся Віця. Яму было 9 месяцаў, калі бацькі разышліся. Спачатку маці забрала дзіця. Потым бацька паехаў да яе і забраў Віцю. І вось, калі пачалася вайна, гэты завод эвакуявалі, і Віця паехаў разам з бацькам. Ён ужо ладны хлопчык быў і ў эвакуацыі працаваў токарам на заводзе. Віця пазней быў у тым горадзе на гастролях, дык там захаваўся яго станок, і нават шылдачка была!

ТРАПІЎ ПАЛЬЦАМ... У МІНСК

Віктар Вуячыч разам з бацькам эвакуяваўся ў горад Рубцоўск, што на Алтаі. Там і прайшло яго дзяцінства, там ён пачаў спяваць у хоры мясцовага Дома культуры.

У 1953 годзе Віктара прызвалі ў войска. Служыў у Ленінградзе, быў артыстам Чырванасцяжнага Балтыйскага флоту. А пасля службы лёс закінуў яго ў Мінск — зусім выпадкова...

— Ехаць пасля арміі да бацькі ў Луганскую вобласць, у станіцу, дзе той жыў, яму ўжо не хацелася. Віця зведзіў жыццё ў вялікім горадзе, спяваў у вялікім ансамблі... Зразумела, ён хацеў у горад, але ў які, ён яшчэ сам не вызначыў. І ведаеце, як гэта бывае ў маладосці?! Вісела на сцяне карта, і Віця сказаў хлопцам: «Зараз вочы заплюшчу і куды пальцам тыцну, туды пасля арміі і паеду...» Ну і патрапіў пальцам у Мінск... Прыехаў сюды і паступіў у народны хор.

Лёс не падмануў хлопца. Тут, у Мінску, яго чакалі сямейнае шчасце і поспех у калектыў. Але тады ён яшчэ пра гэта не ведаў.

Мемарыяльная дошка, якая вісіць на доме, дзе жыў Віктар ВУЯЧЫЧ.

— Мы пажаніліся ў 1962 годзе. Праз год у нас нарадзіўся сын. А да гэтага часу мы сустракаліся. Але не так, як сёння сустракаюцца, разумеете?.. Адносіны паміж дзяўчынай і маладым чалавекам у той час былі абсалютна іншыя. Ды і грошай у нас не было, каб пажаніцца. Мама казала: «Ну, як за такога замуж выходзіць — сама бедная, і за беднага?!» Яна была супраць Віці. Вельмі! Мама наогул яго не прызнавала аж да таго моманту, калі мы пажаніліся. І я не магу сказаць, што тады яго кахала. Але Віця сваёй настойлівасцю ўзяў! Да таго ж ён такі адданы быў! І вось так — паступова ўсё перарасло ў тое, што неўзабаве мы проста дыхаць не маглі адно без аднаго!

У 1963 годзе Святлана нарадзіла сына Андрэя. У дэкрэтным водпуску была ўсяго 30 дзён, а потым выйшла на працу. І зноў танцавала і ездзіла на гастролі. З маленькім сынам дома заставалася бабуля. Тая, што была супраць шлюбу Святланы з Віктарам, потым фактычна прысвяціла іх сям'і сваё жыццё — яна ў 40 з невялікім кінула працу і выхоўвала ўнука.

Самы шчаслівы дзень у іх жыцці — той, калі ў 1966 годзе Віктар Вуячыч стаў пераможцам I Усесаюзнага конкурсу савецкай песні. Дзень, які змяніў да лепшага ўсё іх жыццё.

Сям'я двух маладых артыстаў без званняў і заслуг жыла бедна. А яшчэ — маленькае дзіця на руках, а яшчэ — маці на ўтрыманні! Жылі фактычна на сутачны ад камандзіровак. У той час творчыя калектывы ездзілі на гастролі па ўсім Савецкім Саюзе на 2-3 месяцы: па Сібіры, па Украіне, па Сярэдняй Азіі... Віктар ужо скончыў музычнае вучылішча ў Мінску, працаваў у ансамблі песні і танца Беларускай ваеннай акругі. Святлана была салісткай Дзяржаўнага ансамбля танца, доўшой калектыву. Колькі цудоўных танцавальных вобразаў стварыла яна на сцэне! У яе — сотні і сотні сольных выхадаў у танцах «Крыжачок», «Перапёлчак», «На Купалле», «Завіруха» і іншых...

«ЁН ЗАЎСЁДЫ МЯНЕ СУСТРАКАЎ»

Віктар і Святлана Вуячычы працавалі ў розных калектывах і, вядома, у іх былі розныя гастрольныя графікі. Але ні сціплае фінансавае становішча на пачатку сямейнага жыцця, ні частыя і доўгія расстанні не маглі пагасіць іх каханне. Наадварот, з кожным годам яно мацнела.

— У той час яшчэ тэлефонаў у нас не было — дык мы пісьмы адно аднаму пісалі і на пошту бегалі! А ў мяне тады ўжо Андрэйка вунь які вялікі быў! Віця, калі ўжо стаў салістам і ў нас з'явіліся грошы, дзе б я ні была на гастролі, заўсёды прыязджаў да мяне — на 2 дні, на 3... Віктар мне казаў: «Калі я на гастролі, я так ужо рыхтуюся да сустрэчы з табой, так рыхтуюся!» Заўсёды перад нашай сустрэчай падтрымаў... І я, дарэчы, таксама рыхтавалася — бегла ў цырульню, рабіла прычоску. І яшчэ,

дзе б я ні была, ён заўсёды мяне сустракаў. Калі пасля канцэрта мы прыязджалі дадому а першай гадзіне ночы ці а другой, ён чакаў мяне ля цырка. Заўсёды! Памятаю, мяне ноччу з аўтобуса высадзілі, гляджу — ідзе ў кажуху, шапку пад барадой завязаў... Мароз!.. Прайду вам скажу: я жыла і баялася спудзіць сваё шчасце. Вось у нас часта дзяўчаты гавораць: «Вой, у той такі мужык, такі мужык!» А я баялася хваліцца, што я шчаслівы чалавек, каб не сурочыць. Столькі гадоў жылі разам і не сварыліся! Пры сустрэчах мы нагаварыцца не маглі, не паспявалі ўсё расказаць адно аднаму.

Святлана ВУЯЧЫЧ дома. На сцяне — карціна, якую намалюваў спявак. 2015 г.

Вядома, самы шчаслівы дзень у іх жыцці — той, калі ў 1966 годзе Віктар Вуячыч стаў пераможцам I Усесаюзнага конкурсу савецкай песні. Дзень, які змяніў да лепшага ўсё іх жыццё. І Святлана ў гэты знамянальны момант была побач з мужам.

— Масква, усесаюзны конкурс, там такія глыбы ўдзельнічалі — Кабзон, Мулерман, Макараў!.. Віця ж у той час у ансамблі БВА спяваў. І яму проста прапанавалі з Міністэрства культуры паўдзельнічаць у конкурсе. Пачалі рыхтавацца, стварылі інструментальную групу для музычнага суправаджэння... Гэта сёння можна прыехаць на конкурс, праспяваць адну песню — і будзь здаровы! А тады трэба было спець 15 рознажанравых песень!

На конкурсе, які праводзіўся ў тры туры, трэба было праспяваць 5 пе-

сень, прысвечаных Вялікай Айчыннай вайне, пяць эстрадных шлягераў і пяць сучасных. Да трэцяга тура, у якім трэба было спяваць сучасныя песні, Віктар Вуячыч і яго музыканты не рыхтаваліся — былі ўпэўнены, што не дойдучь. Яны нават твораў такіх не назіралі. Рэпэціравалі толькі песні Вялікай Айчыннай вайны і прысвечаныя ёй, і перш за ўсё — песню Ігара Лучанка на словы Міхаіла Ясеня «Памяць сэрца» («Не спіцца толькі ветэрану...»)

І гэтая песня так спадабалася журы, што Віктар Вуячыч прайшоў на другі тур! Узначальваў журы легендарны Леанід Уцёсаў. Ён быў проста расчулены, калі пачуў, як Віктар прыгожа і пранікнёна праспяваў песню «Сэрца» (музыка І. Дунаеўскага на словы В. Лебедзева-Кумача). Гэта ж была славуная «ўцёсаўская» песня! І Віктар прайшоў на трэці тур...

— Ён патэлефанаваў мне з пошты: «Света, у нас на трэці тур няма рэпертуару! Не ведаем, што рабіць! Прыязджай, падтрымай!» Я — у Маскву! Віктар з музыкантамі ўзялі яшчэ 5 сучасных песень, хуценька зрабілі аранжыроўкі, парэпэціравалі і — наперад! І трэці тур прайшлі! І вось — чакаем вынікі. Усё чамусьці надта затрымлівалася: ужо гадзіна ночы, а журы не выходзіць. Мы ўсе сядзім у зале, знемагаем... Раптам зашумелі — зараз будуць аб'яўляць месцы! Члены журы выйшлі на сцэну і спачатку сталі называць дып-

ВАЛОДАЎ СЭРЦАМІ МІЛЬЁНАЎ

Гэта быў трыумф, сапраўдны прарыў беларускіх выканаўцаў на вялікую эстраду! Зазначу, што падзея адбывалася яшчэ ў «дапесняроўскі» перыяд. Віктар Вуячыч адрэза стаў шырока вядомым і запатрабаваным артыстам. Ён пачаў выступаць па ўсёй тагачаснай вялікай краіне і за мяжой. Яго прыродны талент, высакародная знешнасць і неверагодная абаяльнасць заваўвалі гледзельныя залы, артыст завалодаў сэрцамі мільёнаў тэлевізійных і радыёслухачоў. Музыкае кіраўніцтва ахвотна пасылала яго на розныя псе-сенныя спаборніцтвы.

«Мама наогул яго не прызнавала аж да таго моманту, калі мы пажаніліся. І я не магу сказаць, што тады яго кахала. Але Віця сваёй настойлівасцю ўзяў!»

У 1967 годзе Віктар Вуячыч выступіў ў Балгарыі на міжнародным конкурсе вакальных выканаўцаў «Залаты Арфей» і стаў лаўрэатам 2-й прэміі. Праз год, у 1968-м, прыняў удзел у міжнародным фестывалі песні ў польскім Сопаче. У 1971 годзе разам з Ігарам Лучанком яны паліцелі праз акян — на міжнародны фестываль у Чылі...

У ліпені 1976 года Віктару Вуячычу было прысвоена ганаровае званне народнага артыста БССР. Святлана Вуячыч была ўганаравана гэтым званнем у сакавіку 1978 года.

Гастролі адкрывалі для народных артыстаў Вуячычаў краіны, якія ў той час былі закрытыя для большасці іх суайчыннікаў, — Югаславія, Венгрыя, Германія, Фінляндыя, Швецыя, Бельгія, Швейцарыя, Злучаныя Штаты Амерыкі, Францыя, Сірыя, Ліван... Праўда, ляталі Віктар і Святлана паасобку, часам сустракаліся... у паветры. Адзін адлятаў на гастролі, другі прылятаў.

А потым прыйшлі 1990-я гады. Пасля распаду Савецкага Саюза Віктар Вуячыч выступаў, у асноўным, толькі ў Беларусі. Ён супрацоўнічаў з Белдзяржрадыё і Белдзяржфілармоніяй. На працягу некалькіх гадоў (да сваёй смерці ад цяжкай хваробы) быў мастацкім кіраўніком дзяржаўнага аб'яднання «Белканцэрт».

Віктар Вуячыч стаяў каля вытокаў музычнага фестывалю «Залаты шлягер» у Магілёве, ён шмат зрабіў, каб гэты песенны форум жыў. І пасля смерці майстра для ўдзельніц фестывалю быў заснаваны спецыяльны прыз імя Віктара Вуячыча.

— Цяпер модна пра сябе раска-ваць. А тады Віця мне сказаў: «Бяда — толькі наша, і каб ніводзін чалавек пра яе не ведаў!» І ніхто не ведаў. Ён ляжаў у бальніцы, я ўзімалася а 5 гадзіне раніцы і ехала ў Бараўляны. Кожны дзень — уранку і ўвечары... Тры месяцы ён там, потым — дома, потым зноў — туды... І вось ведаеце, пра што я думаю? Недадала!.. Ён жа мяне прасіў: «Светачка, Ланачка, ну што ты ўвесь час бегаеш, ну сядзь, пасядзь!.. Ну паляжы каля мяне!» А калі — «паляжы»? Мне ж трэба было на рынак! На працу! Працэдурі яму зрабіць!.. «Хуткую» выклікаць, каб укалолі! І ўсё я адна: у сына Андрэя жонка цяжарная была, потым — дзіця маленькае! Ды я і не прывыкла пера-кладваць свае праблемы на кагосьці. І вось аб гэтым я шкадую цяпер, думаю — трэба было сядзець ля яго!..

Мы амаль 40 гадоў пражылі разам. І каб вялікае каханне спачатку — дык не было яго... А потым — жыць не маглі адно без аднаго! Мне часта гавораць — звячка гэта! Ну якая ж гэта звячка? Каханне!

Віктар Вуячыч пайшоў з жыцця 17 верасня 1999 года. Яго сын Андрэй скончыў інстытут замежных моў, працуе ў дзяржаўнай установе, мае двух сыноў, Аляксея і Мікіту. Святлана Сямёнаўна Вуячыч, народная артыстка Беларусі, па-ранейшаму адданая Дзяржаўнаму ансамблю танца Беларусі...

Тамара БУНТА.

■ Натхненне

«З ДЗЯЦІНСТВА ВЕРЫЛА Ў АДЗІНАРОГАЎ...»

«Дэкрэтны водпуск — час падгузкаў, дзіцячага плачу і мыцця бялізны. Я такога не хачу!» — неяк няўмела спрабавала пераканаць сяброўку мая сакурніца. Як аказалася, дзяўчына проста баялася страціць насычанае падзеямі прыгожае жыццё. І нават не задумвалася аб тым, што падчас дэкрэтнага водпуску можна самаўдасканалвацца і займацца творчасцю. Напрыклад, як жыхарка сталіцы Ганна ЛЯУКОВІЧ, якая пасля нараджэння сына пачала ствараць неверагодныя цацкі-падушкі і рухомыя падвескі-мобілі для дзіцячых ложкаў.

— Па адукацыі я ўрач-рэнтгенолаг, — пачынае сваю гісторыю Ганна, якая калісьці на сталае жыхарства пераехала ў Мінск з Севастопалю. — Адпрацавала два гады па размеркаванні ў бальніцы хуткай дапамогі. Гэта вельмі цяжкае месца для працы, а тым больш для жанчыны.

— **А калі ў вас узнікла жаданне нешта ствараць?**

— Мой выпадак не той, калі натхненне прыходзіць знямаць. Я заўжды нешта рабіла рукамі: шыла адзенне для лялек, часам і для сваіх танцавальных выступленняў. Ствараць мяккіх адзінарогаў і бегемоцікаў пачала больш за два гады таму, калі пайшла ў дэкрэт. Мне не падабаўся ўвесь гэты пластык, што прадаваўся ў крамах, і я вырашыла спачатку зрабіць мобіль (рухомая падвеска з цацкамі, якую мацуюць над ложкам дзіцяці. — Аўт.) для сына. Пачала шукаць інфармацыю пра яго ў інтэрнэце. Даведалася, што такое фетр, якіх відаў ён бывае...

Гэты «мазгавы штурм» вельмі добра падтрымлівае ў тонусе розум, бо ад сядзення ў водпуску без аніякай працы можна проста атупець.

— **Адкуль у нас з'явіліся гэтыя мобілі?**

— Спачатку іх выраблялі ў Скандынавіі. Канструкцыі з галінак, пёраў, каменьчыкаў з рунамі. Яны лічыліся абяргамі дзіцяці ад негатыўнай энергетыкі. У Заходняй Еўропе мобілі вельмі распаўсюджаныя. І звязана гэта найперш з тым, што там ёсць культура афармлення дзіцячага пакоя. Людзі адводзяць дзіцяці асобнае памяшканне, загадзя прадумваюць, якога колеру мусяць быць шпалеры, у якой стылістыцы ўсё будзе выканана. І гэта нармальна. У нас падобнага няма, аўтарскія

— Мобіль раблю ад чатырох дзён да тыдня. Насамрэч гэта ювелірная праца, усе дэталі робяцца рукамі: нешта вяжу кручком, ляплю з палімернай гліны, шыю з фетру, валяю з шэрсці, выпільваю з дрэва... Усё гэта патрабуе шмат часу. На падушкі часу ідзе менш, але на матэрыял для іх прыходзіцца выдаткоўваць больш грошай, бо працаваць прыходзіцца з дарагой тканінай. Напаўняю цацкі нашым «файбертэкам». Ён не ператвараецца ў камякі, не збіваецца і добра трымае форму.

— **Герояў для падушак прыдумляеце самі?**

— Сама. І я прапаную толькі тое, што мне падабаецца.

— І ў гэтым вялікая праблема. Бо ў нас многія лічаць, што калі гэта зроблена рукамі, мусяць каштаваць капейкі. Затое нікога не хвалюе, колькі ты заплаціла за матэрыял, колькі часу працавала. На жаль, яго ніхто не ўлічвае.

— **«Я не мастак, не дызайнер, я проста крышачку творчы доктар. Тое, што цяпер раблю, называю сваёй самарэалізацыяй у дэкрэтным водпуску, выхадам урачэбнага патэнцыялу».**

— **Плагіят у вашай справе прысутнічае?**

— Так, і мне здаецца, што для многіх гэта нармальнае з'ява. Зразумела, напачатку ты натхняешся пэўнымі рэчамі. Аднак, адна справа, калі яны натхняюць, і зусім іншая, калі ты іх капіруеш. Навошта абмяжоўваць свае фантазіі прывязкамі да канкрэтнага прадмета?

— **Наша нядаўняя гераіня Настасся Галкоўская, мылавар, прызналася, што амаль не ўяўляе сябе ў гэтай ролі ў 40-гадовым узросце. А вы ўяўляеце, што праз 10-15 гадоў будзеце памнажаць і памнажаць цацкі-падушкі?**

— У свой час мне падабалася працаваць фельчарам-лабарантам. Праца вельмі дынамічная, ты ніколі не сядзіш на месцы. Мне хацелася працаваць доктарам. Праўда, тата мне неяк сказаў: «Дачушка, табе не заўжды будзе 20 гадоў. У свае 50 ты не будзеш атрымліваць асалоду ад таго, што ўвесь час бегаш». І я не хачу, каб так было. Я спакойна дасяджу дэкрэт, буду займацца выхаваннем сына, а пасля вырашу, што рабіць далей.

— **Як лічыце, для жанчыны, якая знаходзіцца ў водпуску па доглядзе дзіцяці, стварэнне, напрыклад, цацак-падушак — добрая хобі?**

— Цудоўнае! Гэта падтрымлівае дробную матарыку, а яна становіцца ўплывае на мазгавую дзейнасць. Дзеткі любяць перабіраць дробныя рэчы, нанізваць пацерачкі, маляваць пальчыкавымі фарбамі. Мы, заўважце, таксама ў чымсьці не мяняемся. Толькі сталема. А таму ўсім раю займацца хэндмэйдам, вязаць і вышываць. Падтрымайце свой розум.

Тарас ШЧЫРЫ.

taras@vziazda.by

мобілі попытам не карыстаюцца, але я мяркую, што і мы да гэтага дойдзем. Дарэчы, звычайныя музычныя мобілі можна набыць у краме, аднак для дзіцяці ўсё ж такі лепей, калі для яго нейкую рэч сваімі рукамі зробіць мама. Галоўнае — не вешаць цацку над галавой дзіцяці, каб не разві-

валася касавокасць. Канструкцыю трэба мацаваць пасярэдзіне, над ложкам, каб вугал позірку малага на цацку складала 45 градусаў. Як мобіль успрыняў мой сын? Ён яму вельмі спадабаўся. Гэта быў першы прадмет, на якім Віця пачаў фіксаваць свой позірк.

А праз пэўны час пасля нараджэння сына я заўважыла, што ён любіць засынаць з нечым у абдымках, і я захацела зрабіць цацку-падушку, каб яму было камфортна спаць. Так усё пачалося, і тое, што я ўжо раблю, наўрад ці можна назваць хобі. Цяпер гэта мая праца. У мяне ёсць пэўная колькасць заказаў, план дзеянняў і закупак. Звычайна я працую ўвечары або ўначы.

— **Колькі часу выдаткоўваеце на працу?**

ца рабіць самой. Калі нешта раблю новае — гэта натхненне. На яго паўплываць ніхто не можа. Пры гэтым, я не мастак, не дызайнер, я проста крышачку творчы доктар. Тое, што цяпер раблю, называю сваёй самарэалізацыяй у дэкрэтным водпуску, выхадам урачэбнага патэнцыялу. Што тычыцца цацак-падушак, ствараю бегемоцікаў-гіпапаТУТаў (шмат Карнея Чукоўскага чытала) і адзінарогаў, у якіх верыла з дзяцінства. Агулам я пашыла каля сотні адзінарогаў і прыблізна пяцьдзясят бегемотаў.

— **Неяк у інтэрнэце паказаў знаёмым сімпатычную аўтарскую мяккую цацку, якая каштавала каля 300 тысяч рублёў. Але прыяцелі мне казалі, што гэта задорага.**

■ Можа быць

Чысціня без хіміі

Аднойчы ў краме з экзатычнымі таварамі на мае вочы трапіліся індыйскія арэхі, дужа прывабныя на выгляд. Прадавец патлумачыў: яны не для ежы, а для... мыцця. «Рэцэпт» наступны: замачыць арэхі ў гарачай вадзе на 5 хвілін, пасля крыху пацерці іх — убачыце пену. Можаце мыць бялізну, а можаце і выкарыстоўваць у якасці мыла для цела.

Забягаючы наперад, падзялюся вопытам: з мыльных арэхаў атрымліваюцца нядрэнныя гелі для душа. Праўда, прызнаюся: далейшае знаёмства з заморскімі дарамі не склалася. Адзін толькі водар размочаных арэшкаў адбіў далейшае жаданне імі карыстацца. Але размова не пра тое. Насамрэч, прыбрацца ў кватэры можна, выкарыстоўваючы сродкі, якія заўжды ёсць пад рукой. Намеснік дырэктара ўстановаў «Цэнтр экалагічных рашэнняў» Дар'я ЧУМАКОВА расказала, чым можа быць небяспечна для нас бытавая хімія. А ў якасці альтэрнатывы мы зрабілі пад-

борку простых натуральных і экалагічных сродкаў для мыцця і прыборкі.

ЧЫТАЙЦЕ ЭТЫКЕТКІ!

Аказваецца, у аснове многіх сродкаў для мыцця посуду і бялізны знаходзіцца паверхнева-актыўныя рэчывы (ПАР). Дзякуючы ім бруд лёгка выдаляецца. Аднак ёсць у іх небяспечнае «але»: калі мыем посуд альбо апрацаем памытае парашком адзенне, аніённыя ПАР назапашваюцца ў арганізме: у нырках, лёгкіх, мозгу, печані. Дар'я раіць выбіраць сродкі з мінімальнай колькасцю аніённых ПАР. Пасля мыцця посуду лепш апалоскаваць як мага даўжэй.

Фасфаты альбо **фасфаты** выклікаюць алергічныя рэакцыі скуры і пашкоджанне дыхальных шляхоў. Трапляючы ў вадаём, яны становяцца ўгнаеннем для водарасцяў, праз гэта пачынае цвісці вада. «Выбіраючы парашок, аддавайце перавагу тым, у якіх фасфаты заменены на цэласты альбо палікарбаксілаты, прыродныя змякчальнікі

вады. Калі такой магчымасці няма, то пашукайце парашок, у саставе якога менш за 5% фасфатаў, — адзначыла спецыяліст. — Дарэчы, выкарыстанне гэтых рэчываў у парашках і сродках для мыцця посуду забаронена ў краінах Еўрасаюза».

У сродках для мыцця шкла выкарыстоўваецца **аміак**. Яго пары могуць выклікаць часовае спыненне дыхання і ацёк верхніх дыхальных шляхоў, а таксама аміак раздражняе слізністы абалонкі, выклікае апёкі.

НАТУРАЛЬНАЯ АЛЬТЭРНATыВА

Для ручнога мыцця бялізны вазьміце здробнае на буйной тарцы гаспадарчае мыла. Для машынага прання адзення выкарыстайце мыльныя арэхі: проста пакладзіце іх у палатныя мяшэчак і кіньце разам з бялізнай. Але з цяжкімі выпадкамі — плямамі тлушчу, крыві, суніц — гэты сродак не справіцца. Таму лепей апрацаваць іх загадзя: калі яны свежыя, натрыце іх звычайнай соллю.

Адбельвальнік для бялізны можна зрабіць наступным чынам: змятаць 2-3 столовыя лыжкі перакісу вадароду і столькі ж нашатырнага спірту. Вельмі лёгка робіцца і натуральны асвятляльнік паветра: проста капніце на ватныя шарыкі 2-3 кропелькі эфірнага алею і пакіньце іх у прыбіральні. Прыемны водар гарантаваны!

Памыць падлогу таксама можна з дапамогай раствору з гаспадарчага мыла. Лепей выбіраць кавалкі цёмна-карычневага колеру: менавіта ў іх маецца неабходная колькасць натуральных актыўных шчолачаў. Калі ў вас плітчаная падлога, то дабаўце ў раствор воцат.

Сода — выдатны змагар за чысціню. Нават у халоднай вадзе яна здольна адмыць посуд. Праўда, з «моцным» тлушчам сода не заўжды эфектыўна «працуе». Варыянты два — альбо адмываць посуд даўжэй, альбо дабавіць парашок гарчыцы і лімонную кіслату — разам яны справяцца лепш. Можна дадаткова на таркаваць гаспадарчага мыла — тады сродак для мыцця

посуду «запеніцца» і пачне мыліцца.

Гарчычны парашок выдатна распускае тлушч. Зрабіце раствор, проста дабаўшы вады. Нанясіце губкай «кашу» на пліту і пакіньце на 10 хвілін, пасля змойце.

Лімон справіцца з накіпам у чайніку — нарэжце яго, пакладзіце ў чайнік і пракіпяціце ваду ў ім два разы. Сок лімона знішчае непрыемныя пахі. Калі ў вашым халадзільніку пах такі, быццам нешта пратухла, зрабіце раствор з лімоннага соку і вады, выкарыстаўшы кожны інгрэдыент у роўнай прапорцыі. А калі маеце справу з такімі пахучымі прадуктамі, як часнок, цыбуля, рыба, то пратрыце апрацоўваю дошку і рукі долькай лімона — і непрыемны пах знікне. Лімон надае бляск посуду з нержавейнай сталі і сталоваму серабру.

Воцат — майстар дэзынфекцыі. Ён спраўляецца з васьковымі плямамі і накіпам, ачышчае кафель, шкло. На аснове воцату экалагі раіць рабіць сродкі для чысткі пад-

логі, пліткі, свяцільнікаў, шкла. Прыбіральна і ванны пакой можна прыбіраць як чыстым воцатам, так і растворамі: дадайте некалькі кропляў эфірнага алею піхты, сасны альбо цытрусавых. Брудныя вокны? Вазьміце лупіны цытрусавых, заліце іх прыкладна літрам сталовага воцату, закаркуйце і пакіньце настойвацца цягам двух тыдняў. Атрыманы раствор працэдурыце і разбаўце вадою ў прапорцыі 1:1. Воцат вяртае таксама фарбы дыवानу. Зрабіце раствор з воцату і вады ў прапорцыі 3:1 і працуйце са шчоткай. Перад гэтай працэдурай дыван лепш прапыласосіць. Пасля апрацоўкі растворам ён будзе выглядаць свежымі — колеры зайграюць з ранейшай яркасцю.

Кацярына РАДЗЮК.

radziuk@vziazda.by

ШТО ЯНО АДЧУВАЕ?

Дзіцячая агрэсія — гэта сігнал, што нешта ідзе не так

Мы жывём у час крымінальных хронік. Нас мала здзіўляюць забойствы і не выбівае з каляіны жорсткасць. Мы прызвычаліся да агрэсіі дарослых. Але што рабіць, калі нападкі ідуць з боку дзяцей? Пра што сведчыць дзіцячая агрэсія і як яе спыніць? Гутарым з адной з заснавальніцай праекта «Альфа-мамы», матуляй двух сыноў Юліяй КАУБАСКІНАЙ.

— Адрасу ўдакладнім, што мы з'яўляем дзіцячай агрэсіяй, каб не былі са звычайнымі капрызамі.

— Слова «агрэсія» паходзіць ад лацінскага дзеяслова *aggrede*, што значыць «нападаць». Пад агрэсіяй дзіцячай ці дарослай звычайна разумеюць парывы атакі, накіраваны на жывую істоту ці прадмет. Атакаваць можна па-рознаму. Адны аддаюць перавагу фізічным атакам на ўзроўні цела. І тады гэта будзе збіццё, укусы. Іншыя будуць нападаць здалёк, дэманструючы агрэсіўныя выбрыкі і жэсты. Для трэціх упадабанымі спосабам будзе напад словамі. Тады ў ваш адрас пасыплюцца абразы ці больш тонкі варыянт славеснага нападу — сарказм. Чацвёртыя перанакіруюць агрэсіўны імпульс на сябе, а пятыя — на кацяня.

Дзіцячая агрэсія ад дарослай адрозніваецца толькі тым, што некаторыя асабліва вытанчаныя спосабы прычыніць боль для іх з прычыны ўзросту і развіцця псіхікі пакуль проста не даступны. Іншыя ж, наадварот, з'яўляюцца ўпадабанымі.

— *Давайце тады пагаворым пра прычыны агрэсіі.*

— У 30-х гадах мінулага стагоддзя два нямецкія навукоўцы Долард і Мілер заняліся даследаваннем феномена агрэсіі. Пытанне, на якое яны спрабавалі адказаць, гучала прыкладна так: «Што менавіта рухае чалавекам у парыве атакі? Што з'яўляецца пусковым механізмам, які прымушае аднаго чалавека нападаць на іншага?» І ў 1939 годзе яны выступілі з досыць нечаканай гіпотэзай: да агрэсіўных паводзінаў індывіда штурхае фрустрацыя.

Але здараецца і так, што ў сям'і ніхто не паводзіць сябе агрэсіўна, у ёй няма тэлевізара, дзе дзіця выпадкова магло б убачыць сцэны гвалту. А яно можа накідвацца на малодшую сястру з кулакамі.

Лацінскі назойнік «*frustratio*» азначае «няўдача», «марнасць чаканняў», «разбурэнне задум». Па сутнасці, фрустрацыя — гэта эмоцыя, якая ўзнікае, калі штосьці ідзе не так, як нам хацелася, або адбываецца штосьці, што не павінна адбывацца.

На жаль, для нас слова «фрустрацыя» і выразы кшталту «я фрустраваны», «які карыстаюцца англамоўныя людзі, падаюцца дзіўнымі і дзікімі. Мы так не кажам. Але мы кажам: «я засмучаны», «я раззла-

Заснавальніца праекта «Альфа-мамы» Юлія КАУБАСКІНА: «Шукайце паразуменне з дзіцінства».

вацца да рэальнасці без яго ці нека перажыць гэтую страту. І, адначасова, з'явіцца жаданне паказаць, навучыць, як можна выказаць сваё расчараванне, злосць сацыяльна прымальнымі спосабамі. Такімі, якія не будуць раниць ні дзіця, ні яго наваколле.

Агрэсія — гэта ж проста індыйкатар, сігнал для нас, што ў жыцці дзіцяці адбываецца штосьці, з чым яму складана змірыцца, да чаго яму складана адаптавацца. Гэта могуць быць досыць сур'ёзныя рэчы, як, напрыклад, нядаўняя смерць любай бабулі ці развод бацькоў. А могуць быць і незаўважныя для старонняга назральніка прычыны: тата прыйшоў з работы і, замест таго, каб правесці вечар з сынам, сеў за камп'ютар.

ШКОДА АД ПАКАРАННЯ БОЛЬШАЯ ЗА КАРЫСЦЬ

— *А пакаранне наогул дзейсны метад выхавання ці яго трэба катэгарычна выключыць?*

— Звычайна нам здаецца, што найлепшым адказам на праблему з агрэсіяй будзе пакараць, забараніць ці пагражаць пазбаўленнем чагосьці важнага і каштоўнага. Гэта спрацоўвае вельмі добра, хутка і эфектыўна. Да пэўнага часу. На жаль, пакаранні і забароны не вырашаюць праблему агрэсіі назаўжды. Такі тып выхавання фактычна стрымлівае агрэсію страхам. Пройдзе страх пакарання — праявіцца агрэсія.

Карысна паразважаць над пытаннем: што будзе, калі дзіця перастаць караць? Ці будзе яно і далей агрэсіўна паводзіць сябе? Што адбудзецца, калі дзіця перастане вас баяцца? Ці развіваецца ў дзіцяці спачуванне да іншага, мараль і маральнасць? Бо гэта тое, дзеля чаго ўвесь выхаваўчы працэс і ладзіцца.

Калі каратка, то пакаранне — дзейсны спосаб, але ў кароткатэрміновай перспектыве. А ў доўгатэрміновай — шкоды ад пакаранняў значна больш, чым карысці.

Да чаго можна прыйсці, калі працаваць з агрэсіяй толькі праз пакаранне, — варыянтаў некалькі.

Першы. Агрэсіўны імпульс, стрыманы страхам пакарання, нікуды з арганізма не знікне. Ён проста будзе чакаць прыдатнага моманту, каб выліцца на таго, хто слабейшы і безабаронны, на каго не страшна сарваць сваю злосць. Часта гэта жывёлы або малодшыя браты-сёстры. Гэта значыць, пры нас дзіця «белае і пушыстае», а без нас — жорсткае і агрэсіўнае.

У асобных выпадках агрэсіўны імпульс можа быць перанакіраваны на сябе. І тады мы будзем мець справу з самаагрэсіяй, самабічаваннем і са-

маатакай, канчатковай праявай якіх з'яўляецца суіцыд.

Ну, і ёсць варыянт, што імпульс так і застанеца ў нявыяўленым стане і будзе блукаць унутры. Гэта, хутчэй за ўсё, прыродзе ў апатыю або дэпрэсію.

Самае сумнае, што ў момант пакарання мы становімся з дзіцем па розныя бакі. Замест таго, каб дапамагчы яму справіцца са сваімі пачуццямі, мы знішчаем сувязь і пакараем яго сам-насам з тым, з чым яму зладзіць пакуль вельмі і вельмі складана.

І апошняе — ужываючы пакаранні, мы пазбаўляем дзіця магчымасці будаваць свае ўласныя стасункі з агрэсіяй.

ЯКІ ЎЗРОСТ НЕБЯСПЕЧНЫ?

— *Як паводзіць сябе, калі агрэсію праяўляюць іншыя дзеці ў адносінах да твайго? Ці варта звяртацца да іх бацькоў? І як растлумачыць сваёму дзіцяці паводзіны іншых, як супакойць?*

— Бацькі да пэўнага ўзросту дзіцяці маюць ролю «праслойкі», буфера паміж ім і грамадствам. І, вядома, гэта іх адказнасць — сачыць, каб дзеці не праяўлялі жорсткасць у адносінах адно да аднаго. У момант агрэсіўных праяў з боку іншага дзіцяці трэба імкнуцца гэта прадухіляць — перахапляць руку, уставаць «шчытом», гаварыць, што ваша дзіця біць нельга.

Агрэсіўныя паводзіны іншых дзяцей я імкнулася б тлумачыць безацэнна. Я пазбягала б слоў кшталту «дрэнны», «нявыхаваны», «злы» — не давала б ацэнку іншаму дзіцяці, але тлумачыла б яго дзеянні, зыходзячы з кантэксту. Напрыклад: «Малы раззлаваўся, таму што тата толькі што забараніў яму катацца з горкі».

Чулівыя матулі, убачыўшы, што іх дзіця прычыніла боль іншаму, звычайна самі ўмешваюцца і спрабуюць згладзіць канфлікт. А калі маці крыўдзіцеля гэта ігнаруе, то з ёй знайсці агульную мову будзе няпроста. Таму заводзіць гутарку — пустое марнаванне часу і сіл. З іншага боку, матулі, якія ведаюць, што ў іх дзіцяці пакуль ёсць праблемы са стрымліваннем агрэсіўных імпульсаў, самі гуляюць удалечыні ад дзіцячых пляцовак.

— *Можа быць, агрэсіўныя паводзіны характэрны для нейкага пэўнага ўзросту і потым самі праходзяць? Ці варта проста перачакаць?*

— Сапраўды, агрэсіўныя паводзіны часцей за ўсё характэрны для дзяцей дашкольнага ўзросту. Самы агрэсіўны ўзрост — гэта з 1-2 гадоў прыкладна да 4-х.

Пры спрыяльных умовах недзе да шасці гадоў праяў некантраляемай агрэсіі становіцца значна менш.

Менавіта да гэтага ўзросту «выспяваюць» часткі мозга, адказныя за здольнасць «змяшчаць» эмоцыі. Гэта значыць, што ў момант успышкі ў шасцігадовага чалавека ў галаве будзе здольны гучаць дзве думкі адначасова: «З аднаго боку, мне так хочацца стукнуць малодшую сястру, бо яна толькі што разбурыла палац, які я будаваў цэлы дзень. Але, з іншага боку, яна такая маленькая, яна зрабіла гэта ненаўмысна, і, урэшце, я люблю яе». У гэтым узросце з'яўляецца прыстасаванне, з дапамогай якога дзіця можа затармазіць свой парывы атакі, паклаўшы на шалі нешта больш важнае, напрыклад, любоў.

Ніхто не нараджаецца сталай асобай. Сталенне — гэта працэс, які патрабуе часу. Але працэс гэты можа не завяршыцца — замерці, затрымацца на нейкім этапе. Усе мы становімся стальнымі, але не ўсе дасягаюць праўдзівай сталасці. Псіхалогія развіцця дапамагае ўбачыць, што менавіта прывяло да спынення і, адпаведна, зразумець, што неабходна зрабіць, каб аднавіць рух.

Дзіцяці для сталення неабходны кантэкст, бяспечнае асяроддзе, своеасаблівае чэрава, у межах якога яно будзе гадавацца і развівацца. Такім кантэкстам з'яўляецца надзейная псіхаэмацыйная сувязь з клапатлівым дарослым чалавекам.

— *У вас двое дзяцей. Выхоўвалі іх з ужо набытымі ведамі па псіхалогіі развіцця? І як наогул атрымалася прымяняць іх у працэсе выхавання?*

— У мяне двое сыноў — 6,5 і 3,5 года. Нягледзячы на тое, што я даведлася пра псіхалогію развіцця, калі старэйшаму быў год, увогуле стыль выхавання не асабліва адрозніваўся ад таго, якога я прытрымліваюся цяпер. Але само разуменне, як усё гэта працуе, дапамагае згладжваць вострыя вуглы, не чакаць ад дзяцей паводзінаў, якія з прычыны ўзросту і нясталасці псіхікі ім проста не даступны, дапамагае прагназаваць канфліктныя сітуацыі, бачыць шырэй і глыбей.

— *Вы з'яўляецеся сузаснавальніцай праекта «Альфа-мамы». У чым яго сутнасць?*

— Мы хочам паказаць бацькам перавагі цэласнага, сістэмнага падыходу, якім адрозніваецца псіхалогія развіцця, заснаваная на прыжыццельнасці. Каб яны змаглі паглядзець на сваё дзіця «знутры», зразумець, што яно адчувае. Каб рэагавалі на яго паводзіны з пункту гледжання перспектывы, у дынаміцы. Каб разумелі, пра што можа казаць нам тая ж агрэсія і што мы як бацькі можам зрабіць, каб дапамагчы дзіцяці «даспець» да цывілізаваных паводзінаў.

Інфармацыю пра дзейнасць праекта «Альфа-мамы» можна знайсці таксама на старонцы ў Facebook «Альфа-мамы. Беларусь».

Тацяна НЕМЧАНІВА.

АГРЕСІЎНЫЯ АТАКІ СПАРАДЖАЕ РАСЧАРАВАННЕ

— *Дзіцячая агрэсія — гэта капіраванне паводзінаў дарослых? Ці ёсць іншыя крыніцы?*

— Спосаб, які дзеці выкарыстоўваюць для атакі, сапраўды шмат у чым залежыць ад асяроддзя і культуры. Калі тата выказвае раздражненне, стукаючы кулаком па сталае, то і дзіця ў парыве можа рабіць тое ж самае. Калі раззлавана маці крычыць на дзіця, то і яно пры абурэнні будзе выліваць злосць праз крык. Пераймаць ад таго, да каго ты прывязаны, ад таго, хто для цябе важны і значны, — цалкам натуральны працэс.

Але здараецца і так, што ў сям'і ніхто не паводзіць сябе агрэсіўна, у ёй няма тэлевізара, дзе дзіця выпадкова магло б убачыць сцэны гвалту. А яно можа накідвацца на малодшую сястру з кулакамі. Насамрэч, агрэсія — гэта тое, што ляжыць на паверхні, бачная частка. А вось што яе спараджае, што з'яўляецца вытока — гэта ўжо іншае пытанне.

ваны», «я раздражнёны». Усе гэтыя выразы дапамагаюць зразумець, як мы сябе адчуваем, калі ў нас узнікла эмоцыя фрустрацыі.

— *Калі ў дзіцяці ўзнікла такая эмоцыя і справакавала агрэсіўныя паводзіны, як пры гэтым паводзіць сябе бацькам?*

— Самае важнае, што б я параіла, — памятаць пра тое, што ў момант агрэсіі дзіця асабліва не выбірае, як сябе паводзіць. У нейкім сэнсе яго цягне, літаральна нясе прычыніць шкоду ці боль іншаму. Ён можа накідвацца на вас з кулакамі ці штурхацца, штурпаць цацкі ці пагрозліва крычаць, кусацца... Такія паводзіны — гэта даступны для яго спосаб выказаць абурэнне, пачуццё несправядлівасці, злосць ці расчараванне, якія бурляць у ім.

Калі вы будзеце разумець, што ў момант агрэсіі дзіця проста губляе кантроль над сабой, што яно НЕ робіць гэта адмыслова — жаданне падаць яму ўрок ці пакараць пройдзе само. Замест яго з'явіцца жаданне зразумець, што ж здарылася, што пайшло не так у жыцці дзіцяці. Ці магу я дапамагчы яму змірыцца і прыняць, напрыклад, страту любімага сабакі? Дапамагчы яму адапта-

«ЖЫВУ НА 300 ТЫСЯЧ, І МНЕ ХАПАЕ...»

Бацька з Клічаўскага раёна
выплочвае на сваіх дзяцей амаль увесь заробак

У рэдакцыю звярнулася яго сястра, якая, чым можа, падтрымлівае брата. У сваім лісце яна напісала, што больш за 10 гадоў таму мужчына стаў удаўцом і хутка яго пазбавілі бацькоўскія правы на трох непаўналетніх дзяцей. Старэйшы сын — цёзка Мікалай — на той момант ужо скончыў школу і працаваў у той самай гаспадарцы, дзе і яго бацька. А вось за астатніх давялося плаціць. Спачатку за тое, што яны знаходзіліся на выхаванні ў дзяржавы, а потым за вучобу ў навучальных установах. Двое з іх ужо перайшлі на свой хлеб, а вось з малодшай Наталляй атрымалася непаразуме. Зараз ёй 20 гадоў, у самой ужо двое дзяцей. Яна нарадзіла іх падчас вучобы ў каледжы, які не скончыла па сёння. Пакуль знаходзіцца ў дэкрэтным водпуску і часова не вучыцца. Таму і бацьку супакойвацца рана. Яго дачка, як кажуць, бюджэтніца, а значыць, трэба кампенсавать выдаткі дзяржаве. Ён павінен перадаць каледжу больш чым 22 мільёны рублёў. «У майго брата застаецца ад заробку 200-300 тысяч рублёў, — піша яго сястра. — Як на гэтыя грошы жыць?»

На працоўным месцы бацькі-зязюлі, што здзівіла, шмат цацак.

«САМ ДАЎ ЗГОДУ НА ПАЗБАЎЛЕННЕ БАЦЬКОЎСКИХ ПРАВОЎ»

У раённым аддзеле прымусовага выканання спачуваюць жанчыне, але закон ёсць закон. Згодна з дэкрэтам №18, тыя, хто ўхіляецца ад сваіх абавязкаў па выхаванні дзяцей, павінны выплачваць дзяржаве 70% ад свайго заробку. Нават калі сыну ці дачцэ пераваліла за трыці дзясятак. Утрыманні вядуцца менавіта да таго часу, пакуль на шчадак вучыцца на бюджэце. Пагадзіцеся, справядліва. Чалавек павінен несці адказнасць за свае ўчынкi. Чаму яго дзяцей павінны ўтрымліваць іншыя?

— Ён быў пазбаўлены бацькоўскіх правоў, калі памерла жонка і дзецьмі фактычна займалася сваякі, — расказвае **начальнік аддзела Марына ЗАКРЭЎСКАЯ** і паказвае афіцыйныя паперы. — Малодшая дачка Наталля вучылася ў другім класе, сын Андрэй у 4-м, старэйшая дачка Алеся ў 10-м. Вось бацька і павінен быў узяць іх на сваё фінансаванне ўтрыманне. З іскавой заявай у суд звярталіся тыя ўстановы, дзе жылі або вучыліся яго дзеці: ліцэй №10, у якім атрымлівала агульную адукацыю Алеся, кадэцкая школа, дзе знаходзіўся Андрэй. Спагнанні перыядычна мяняліся. Мужчына выплаціў усім, акрамя Жыліцкага каледжа, навучэнцаў якага па сёння з'яўляецца яго малодшая дачка.

У аддзеле прымусовага выканання ёсць сацыяльны партрэт на бацьку-зязюлю: злосна ўхіляецца ад прамых абавязкаў па выхаванні дзяцей, яшчэ да смерці жонкі сышоў з сям'і і жыў з іншай жанчынай, догляд малых ажыццяўляюць сваякі, матэрыяльную дапамогу дзецям не аказвае, лёсам не цікавіцца, на працы характарызуецца з адмоўнага боку. Нават сам даў згоду на пазбаўленне бацькоўскіх правоў.

— Ён абавязаная асоба і павінен працаваць, — кажа суразмоўца. — Мы яго працаўладкоўваем і кантралюем. Добра яшчэ, што ў яго ёсць спецыяльнасць трактарыста. У большасці такіх, як ён, ніякай прафесіі наогул няма.

У мінулым маі мужчына цалкам выплаціў даўгі за ліцэй, у верасні пагасіў запазычанасць перад Магілёўскім дзіцячым домам №1, дзе ў самым пачатку ўтрымлівалася Наталля. У кастрычніку разлічыўся з кадэцкай школай. Сумы выплачваюцца мільёнамі.

— Можа, ён нейкія крэдыты браў? — здзіўляюся я такой плацежаздольнасці.

— Сумы насамрэч вялікія, але ён і зарабляў нядрэнна, у летні перыяд наогул вельмі добра, — тлумачыць Марына Аляксандраўна. — Ён за раз выплаціў больш мільёна — гэта вельмі вялікія для вёскі грошы. Затрымка толькі за Наталляй. Пасля таго, як яна нарадзіла і ўзяла акадэмічны адпачынак, спагнанні пры-

пыніліся. Але летась у красавіку яна пачала вучыцца, і зноў пайшлі штотымесечныя налічэнні. На той момант запазычанасць складала звыш 17 мільёнаў рублёў. Але як толькі Наталля атрымала нейкую дапамогу ў памеры 6 мільёнаў, сума адразу павялічылася да 23 мільёнаў. Штотымесечныя налічэнні былі да сёлета студзеня, потым прыпыніліся. З таго часу сума больш не павялічвалася.

Марына Закрэўская прызнаецца, што ёй па-чалавечы шкада брата аўтара дасланага ў рэдакцыю ліста, але ёсць прыклады, калі дзіцяці ўжо споўнілася 27 гадоў, а за яго яшчэ плацяць. Так што мужчыне, хоча ён ці не, але давядзецца разлічвацца.

Вось што сапраўды хвалюе, дык гэта тое, што такіх, аб'якавых да сваіх дзяцей, становіцца ўсё больш. У Клічаўскім раёне іх зараз 64 чалавекі. Па законе ўсе яны павінны працаваць, а з гэтым у рэгіёне цяжкасці: вялікіх прадпрыемстваў няма, нават некалькі сельскіх школ сёлета закрываюцца.

ДОМ КАЛГАСНЫ, АБЕД — ЗА 5 ТЫСЯЧ

Да вёскі, дзе жыве і працуе Мікалай, ад Клічава каля 25 кіламетраў. Каб яго змагла сустрэцца з віноўнікам падзей, **старшыня Каўбчанскага сельсавета Дзмітрый РАМАНОВІЧ** дапамог з транспартам.

— Чалавек ён не дрэнны, пакуль працу не скончыць, дадому не ідзе, — сведчыць старшыня калгаса «Савецкая Беларусь» Сяргей Дарожкін. — Вось толькі часам вельмі моцна выпівае. І грошы дзесьці на гэта знаходзіць.

У халадзільніку — «мыш павесілася».

Па сутнасці, Мікалаю яшчэ нядрэнна жывецца. Працай ён забяспечаны, абед у калгаснай сталовай за 20% ад цаны — усяго за 4-5 тысяч рублёў, таварышы па працы, чым могуць, дапамагаюць. Нават дом — і той калгасны.

Уражання ад знаёмства з Мікалаем вельмі спрэчныя. Па ім не відаць, каб ён моцна перажываў. Вось сястра, аўтарка пісьма, калі мы з ёй размаўлялі па тэлефоне, нават плакала. Яе зразумець можна, у яе сэрца баліць за небарак: «Як ён, бедненькі, пражыве?» Вось і дапамагае і прадуктамі, і адзеннем.

Выказваю жаданне паглядзець, як жывецца ў калгасным доме. Мікалаю нехавотна, але ж згаджаецца. А што ён скажа, калі кіраўнік гаспадаркі нават да дома на сваім транспарце гатовы давезці? Дом — лялька, але тое, што яму не хапае ні гаспадары, ні гаспадыні заўважаеш, як толькі пераступаеш парог. Пахне чалавечым потам і бруднай бялізнай. У кухні на пліце непамята патэльня. У шафе паўбохана хлеба і пачак макаронаў. Халадзільнік наогул пусты. Сапраўды, шкада чалавека. Галадае напэўна.

— А мяса калі апошні раз елі? — пытаюся ў гаспадары.

— Толькі што, — зноў усміхаецца ён. — У сталовай. Калі што, у магазіне можна каўбасы ўзяць, у лік будучага заробку. Ён, праўда, не вельмі вялікі, але ж хапае. У красавіку наогул застаўся 100 тысяч рублёў павінен калгасу. Але за апошні месяц заробіў больш за 6 мільёнаў. На рукі, праўда, далі толькі 800 тысяч.

У вёсцы жывуць дачка Мікалая і яго сын, растуць унукі. «Сустрэнемся на вуліцы, крычаць: «Прывітанне, дзед», — задаволена кажа мужчына. «А разам нешта робіце?» — маё пытанне, здаецца, зусім нечаканае для недысцыплінаванага бацькі. «Ды не, — паціскае ён плячыма. — Абмяняліся прывітаннямі і разышліся».

Аднавісяць лічаць, што Мікалай — страчаны чалавек. Мог бы жыць усім на зайздрасць. Што перашкаджае засеяць агарод, завесці жывёлу? Калгас бы і з сенам дапамог, і з зернем. Але ў чалавека зацікаўленасці ў гэтым няма. Зараз яму 52 гады, свой стаж ён адпрацаваў і праз тры гады можа ісці на пенсію. Прызнаўся, што гэтага дня ён чакае з нецярпеннем. Маўляў, надакучыла працаваць, адпачынак у абавязаных асоб усяго 1 тыдзень. Кажы, што яго гэтыя абавязальнасці замучылі, што мог бы паехаць у Маскву і там працаваць. Але ж хто яго пусціць. Толькі адчуванне ад гэтых слоў склалася такое, што, калі б не гэтыя даўгі, Мікалай даўно б пусціўся ва ўсе цяжкія. Бо бацькоўскага інстынкту, ды і наогул пачуцця адказнасці за блізкага чалавека, у ім няма. Можа, таму і крыж такі яму дастаўся?

Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@zviazda.by

Клічаўскі раён.

■ Нататкі таткі КАЛІ ПРАЦУЕШ ЗА ДВАІХ

Сярод маіх знаёмых няма ніводнай сям'і, у якой бы тата знаходзіўся ў дэкрэтным водпуску. Яны не кансерватары, якія лічаць, што мужчына павінен зарабляць грошы, а жонка весці хатнюю гаспадарку і даглядаць дзяцей. Тут у кожнага асабістыя абставіны.

У маёй сям'і з дэкрэтным водпускам таксама свая гісторыя. Жонка не паспела ў яго пайсці, як пачала ўжо сумаваць па працы. Усе справы, на якія раней не хапала часу, у яе скончыліся за некалькі тыдняў. З нараджэннем дачкі адсутнасць занятку змянілася павышанай нагрукі. Стала яшчэ складаней. Часам, калі стомленасць дасягае піка, Віка папракае мяне. Маўляў, добра табе на працы. Я адразу займаю абарону. Га-лоўны шчыт — фінансаванне пытанне. А што, я гатовы, толькі вось як гэта адлюструецца на нашым бюджэце? Для маладой сям'і, якая вырашае жыллёвае пытанне, кожны рубель на ўліку... Такая тактыка заўсёды заводзіць дыскусію ў тупік.

Тэрэтычна я сапраўды гатовы пайсці ў дэкрэтным водпуск. Пасля асабліва напружаных працоўных будняў нават хачу гэтага. На практыцы ж... Калі быць шчырым перад самім сабой, нават не ведаю, ці змог бы. Я не баюся хатніх спраў: прыгатаваць, памыць посуд, бялізну — не лічу, што такая работа неяк прыніжае годнасць мужчыны, таму яе не цураюся. Справа насамрэч у іншым. У самім рытме дэкрэтнага жыцця. Гэта ўсё прыгожа і рамантычна, але няпроста. Збольшага кожны новы дзень нагадвае папярэдні. Схематычна ўсё адбываецца па адным сцэнары: прачнуліся — паелі — пагулялі — паспалі — зноў паелі — зноў пагулялі — зноў паелі — леглі спаць. Навіны, прэм'еры — усё адыходзіць на другі план. Ты быццам выпадаеш з жыцця. Яшчэ адзін важны нюанс: з-за адсутнасці вольнага часу ўсе кантакты са знешнім светам зводзяцца да кароткіх разоў з такімі ж мамкамі, якіх сустрачаш падчас прагулкі ў парку. На працы, пагадзіцеся, усё па-іншаму. Тут новыя знаёмствы, ты можаш рэгуляваць, што зробіць у гэты момант, а што, пры неабходнасці, адкласці на потым. З дзіцем такая схема не спрацоўвае. Ва ўсім неабходна быць надзвычай скрупулёзным і дакладным. Ты не скажаш, што няма настрою варыць кашу, і не патлумачыш, што зімой ніхто не гушкаецца на жалезных арэлях...

Зразумела, пазіцыя другой палавіны, якая працуе, больш выгадная. Ты быў на працы, яна — дома. Хто больш стаміўся? Усё лагічна. Пры такіх акцэнтах, нават аказваючы нязначную дапамогу па гаспадарцы, можна адчуваць сябе героем. Ці ўвогуле прэтэндаваць на месца на канапе насупраць тэлевізара. Ты ж быў на працы! Так заведзена ў многіх сем'ях. У такой сям'і вырас і я. Ніколі не забуду словы маёй маці на гэты конт: «Праца мужчыны бачная, бо ён прыносіць заробак, а жаночую не відаць: яда з'ядаецца, чысты посуд брудзіцца...» Толькі гэта не значыць, што тое, чаго мы не бачым, адсутнічае. Адкіньце ўбок хатнія клопаты. Нават проста ўправіцца з адным дзіцем — няпростая задача. Я не ведаю, як у іншых, але наша дачка — гарэза яшчэ тая. Здаецца, ад нараджэння яна праграмавана на шкоду. Раней не думаў, што звычайная кватэра — месца павышанай небяспекі. Дзверы, шафы, вострыя рагі, дробныя рэчы, разеткі — амаль усё, што нават не заўважаеш у паўсядзённым жыцці, нясе пагрозу з таго моманту, як дзіця пачынае поўзаць. Табе дастаткова адварнуцца на хвіліну, а малая ўжо сама ўзбіраецца на крэсла; пакуль ты робіш два крокі, яна ў адзін момант пераходзіць на новы ўзровень, і здымаеш яе ўжо са стала. Яшчэ хвіліна — і яна ўжо пільную новыя прыгоды для кухоннай шафы. І так цэлы дзень! Чамусьці для нашай дачкі, напэўна, як і для большасці дзяцей, найлепшы заняткаў — тое, чаго рабіць нельга. Тут патрэбна вока ды вока і вытрымка. Сталёвая вытрымка. З якой працай такую ступень адказнасці можна параўнаць? Не дагледзіш на вытворчасці — атрымаеш брак ці вымову, не дагледзіш тут — будзе бяда.

Большасць мужчын да выпрабавання дэкрэтным водпускам, на мой погляд, проста не гатовы. Ды і самі жанчыны не падрыхтаваны да гэтага. Мяркую па сабе. За год і тры месяцы я ні разу не заставаўся сам-насам з дачкой больш, чым на некалькі гадзін. І нават у такіх надойгіх перыяды жонка не можа не ўтрымацца, каб не патэлефанавала і не пацікавіцца, як справы. Калі пачынаю абурацца: маўляў, не давяралася. Яна лаканічна адказвае: «Не ў гэтым справа». Рэч у тым, што ніхто і ніколі не зможа так адчуваць дзіця, як яго маці. І з гэтым не паспрачаешся, гэтага не зменіш.

Можна знайсці мільён тлумачэнняў, чаму тата не можа пайсці ў дэкрэтным водпуск. І 99 працэнтаў з іх сапраўды будуць мець сэнс. Тым не менш хачу звярнуцца да мужчын: цаніце свае другія паловы яшчэ больш, пераадольвайце ляноту і дапамагайце ім ва ўсім. Яны таксама на працы, прычым амаль цэлы дзень нясуць вахту: за маці і бацьку. Так, за гэту работу не заплацяць грошамі, але аддзячаць нечым большым. Тым, што не баіцца інфляцыі і ніколі не растраціцца. Самай чыстай, бескарыслівай, моцнай дзіцячай любоўю.

Аляксандр АЛЕСІК

■ Фотаздымак з гісторыяй

ДАРАГІЯ РЭЛІКВІ

Я трымаю ў руках здымак, на якім двое пажылых людзей. Ён пяшчотна абняў яе за талію, яна даверліва абaperлася на яго надзейнае плячо. Верыце ці не, але гэтаму здымку больш за сотню гадоў. На ім Антаніна Мартынаўна і Піліп Парфір'евіч Ражновы, ураджэнцы цяперашняга г. Чашнікі, што на Віцебшчыне. Гэта бабка і дзед па бацькоўскай лініі Валянціны Міхайлаўны Курсевіч (Ражновай) — маёй суразмоўцы.

Дзядуля памёр 14 снежня 1913 года ва ўзросце 62-х гадоў, бабуля адышла на той свет 12 снежня 1925 года, перажыўшы мужа на 12 гадоў. Яе жыццёвы шлях склаў 67 гадоў. Ну а здымак калі быў зроблены? Нават калі ў 1912 годзе, за год да смерці Піліпа Парфір'евіча, і тое гэта ўражвае. Мяне, у прыватнасці, бо такой рэліквіі трымаць у руках не даводзілася.

Далей распавядае Валянціна Міхайлаўна: — Дзядуля працаваў на пошце ў Чашніках, а потым яго перавялі ў г. Дарагабуж, што на Смаленшчыне. Там, дарэчы, яны з бабуляй і пахаваны на Задняпроўскіх могілках. Сям'я была шматдзетнай, хтосьці паміраў у маленстве, але 5 сыноў і 1 дачушка дажылі да сталага ўзросту, усе атрымалі адукацыю.

Валянціна Міхайлаўна шмат ведае пра лёс сваіх дзядзькоў і іх сем'яў, з некаторымі з нашчадкаў і сёння падтрымлівае сувязь. Але найбольш гаворыць, вядома, пра свайго бацьку Міхаіла Піліпавіча Ражнова.

— Падчас Першай сусветнай вайны тата быў на фронце. Дзе непасрэдна ён прымаў удзел у ваенных баталіях — у памяці не захавалася. Але, відаць, не адседжаўся ў тыле, бо вярнуўся з Георгіеўскім крыжам і сярэбраным гадзіннікам вядомай фірмы, якімі быў узнагароджаны за службу.

У рэвалюцыйныя гады ўдалося ўтаіць ад новых уладаў сваё афіцэрскае званне, скончыў сельскагаспадарчы тэхнікум і атрымаў прафесію ветурача, працаваў у Дарагабужы.

Алена Лункіна, да якой стаў заляцацца Міхаіл, не адразу адказала на яго пачуцці. І не таму, што ён ёй не падабаўся, а таму, што ведала пра яго афіцэрскую прафесію і службу ў царскім войску. Яна сама была з сям'і «крывавііцы». Бацька Алены — вядомы ў Дарагабужы купец 1-й гільдыі Лункін Іван Іванавіч — зведзеў на сабе «цёплыя» адносіны

новай улады. Усё каштоўнае, што было ў вялікім доме купца Лункіна, было канфіскавана. Але гэтага было мала. «Дзе золата?» — вось чаго дамагаліся ад «эксплуататара». Тры дні і ночы дапытвалі Івана Іванавіча, не давалі спаць. «Гавары, дзе закапаў?» І перакопвалі зямлю каля дома і іншых будынкаў. Нічога не знайшлі. Ды і ці было яно, тое золата, у такой колькасці, каб яго можна было хаваць у яме? З усяго залатога «запасу» ў Алены Іванаўны застаўся бацькаў падарунак — шырокі пярсцёнак, які ёй удалося захаваць аж да 1944 года і абмяняць на пачак солі пасля вызвалення з Маладзечанскага лагера смерці — шталага 342, у які трапіла ў 1943-м разам са сваімі дачушкамі Ірынай і Валянцінай.

Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, Міхаілу Піліпавічу было ўжо 45. На фронт ён папрасіўся добраахвотнікам і ўжо 10 верасня 1941 года прыняў ваенную прысягу. Быў за-

лічаны ў артылерыю. Ваяваў на Волхаўскім фронце, атрымаў раненне і кантузію, а пасля папраўкі быў пакінуты ў часці пісарам.

У Валянціны Міхайлаўны захаваўся ваенны білет бацькі.

— Дэмабілізаваўся тата 23 чэрвеня 1945 года з падзякай Вярхоўнага Галоўнакамандуючага за выдатныя баявыя дзеянні пры прарыве ўмацаванай абароннай лініі немцаў «Пантэра» і вызвалення г. Рэзекне, а таксама сталіцы Савецкай Латвіі г. Рыгі.

Сям'ю знайшоў у Параф'янаве Віцебскай вобласці, дзе жыла маміна сястра і дзе мама ўдалося ўладкавацца на працу. Зразумела, што было нялёгка. Але пасля таго, што прыйшлося перажыць у шталагу, ужо нічога не было страшным. А тое, што тата вярнуўся з вайны, — гэта было ўжо шчасце. Ён адразу ж пайшоў у адпаведнае ведамства з просьбай аб працаўладкаванні і атрымаў накіраванне на работу заатэхнікам.

— З Параф'янава сям'я пераехала ў Баранавіцкую вобласць (на той час такая была) і пасялілася ў Апоках, на хутары за тры кіламетры ад г.п. Гарадзішча. Жылі мы ў маленькім дамку, нам далі карову. Было многа нязручнасцей, але ўсё стараліся пераадоўваць. Мы з сястрой ужо вучыліся ў школе, хадзілі ў Гарадзішча, дапамагалі маме па гаспадарцы, нават карову навучыліся даіць.

Цёця Марыя, татава адзіная сястра, жыла ў Гарадзеі, што недалёка ад Нясвіжа. Яе мужа пераводзілі ў Нясвіж, вызвалялася жыллё, і яна прапанавала нам яго заняць. Тым больш школа была непадалёку. Мы пераехалі, бацькі ўладкаваліся на работу. Тата працаваў па сваёй спецыяльнасці ў Варацішчах, што непадалёку ад Гарадзеі, адтуль і пайшоў на пенсію, а мама — бухгалтарам.

Валянціна Міхайлаўна лічыць Беларусь сваёй другой радзімай, хоць сама яна нарадзілася ў Расіі, там жывуць яе многія родзічы. Дарэчы, і вышэйшую адукацыю яна атрымала ў Расіі: у 1964 годзе скончыла Смаленскі педагагічны інстытут. Па магчымасці стараецца падтрымліваць з усімі сувязь.

Мы перабіраем здымкі. На маленькім — яе бацька зняты ў 1915 годзе, калі яму споўнілася 19 гадоў, у форме вайскоўца царскай арміі.

Большы здымак зроблены ў 1931 годзе. На ім Міхаіл Піліпавіч з жонкай Аленай і дачушкай Ірынай, якой усяго паўтара годзкі і якой ужо таксама, на жаль, няма ў жывых.

Як дарагія рэліквіі захоўвае Валянціна Міхайлаўна даўнія здымкі сваіх родных, пасведчанне аб шлюбе бацькоў, пацёртую невялічку сумачку, якую яе маці насіла на грудзях у час знаходжання ў шталагу і якую вельмі берагла, бо ў ёй былі пасведчанні аб нараджэнні дзяцей і фотаздымак, на якім яна знята перад вайной са сваімі дачушкамі.

Леакадзія КАВАЛЬЧУК,

г. Жодзіна

Шаноўныя чытачы! Конкурс «Фотаздымак з гісторыяй» працягваецца. Мы па-ранейшаму чакаем ад вас цікавых фота з сямейнага альбома (за выключэннем летаўшых здымкаў з курорта, вясельных фотасесій і сучасных фота дзяцей). Вам ёсць што паказаць і раскажаць? Давайце пагартваем сямейныя альбомы разам! Фотаздымкі з гісторыяй (не больш за тры) дасылайце з адпаведнай пазнакай на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10а, або info@zvyzda.minsk.by. Аўтар найлепшага фота з гісторыяй будзе адзначаны прызам. Арыгіналы дасланых фотаздымкаў абавязкова вяртаюцца аўтарам.

■ Маміны дзённікі

Маладая мінчанка Наталля Сялецкая (на фота) падзялілася патаемнымі нататкамі пра жыццё сваіх дзвюх дачок, расказала, калі яна ўпершыню пачала весці дзіцячыя дзённікі і чаму гэта важна.

ВАЖНЫЯ ДРОБЯЗІ

«Мама, з табой так добра... А без цябе... як адной па тонкай нітачцы хадзіць», — пасля гэтых слоў дачка заснула, а я яшчэ доўга сядзела побач з ёй, думала пра тое, як цудоўна дзеці выказваюць тое, што адчуваюць, як хутка яны растуць, а мы расцём разам з імі...

Калі мае дзяўчынкі былі яшчэ зусім маленькімі, у адным часопісе я прачытала: «Калі б мама вялікай пазткі не вяла сваіх дзённікаў, мы б нічога не ведалі пра дзяцінства Марыны Цвятаевай». Да гэтай фразы я ў думках вельмі часта вярталася. Калі дзеці падраслі і пачалі штосьці цікавае гаварыць, я заўсёды нагадвала сабе: «Гэта трэба

запісаць, калі з'явіцца вольная хвілінка». Але, як ва ўсіх мам, «вольная хвілінка» надыходзіла вельмі рэдка, і здаралася, што з памяці спрэз выветрывалася тое, што так моцна хацелася запісаць. І было вельмі шкада.

Аднойчы я для сябе дакладна вырашыла, што хачу весці запісы жыцця маіх дзяцей, іх сталення, пазначаць іх пытанні, адказы, разважанні — для сябе самой, для іх у будучыні. Я ўпэўнена, што дзякуючы гэтым нататкам мае дочки будуць ведаць пра сябе штосьці вельмі важнае. І, магчыма, чытанне сваіх дзіцячых разваг у будучыні стане для іх цудоўнай хвілінкай адпачынку, выкліча ўсмешку

і верне ненадоўга ў радаснае дзяцінства.

Такім чынам, у мяне дзве дачкі: Ганначка (6 гадоў) і Дашчка (4 гады). Я не памятаю дакладнай даты, калі я ўпершыню пачала весці запісы: спачатку гэта былі розныя сшыткі, нейкія каробачкі з запіскамі, паметкі ў ЖЖ-дзённіках... Галоўная мэта была — імгненна зафіксаваць сказанае, з дакладным парадкам слоў, з інтанацыяй. Даслоўнасць у гэтым выпадку — вельмі важная дэталь.

Цяпер часцей за ўсё я фіксую гэта ў сацыяльных сетках — не столькі вольнае падзяліцца, а каб захаваць. Хоць мне так дзіўна, што мае сябры часта эмацыянальна адгукаюцца на гэтыя дзіцячыя вы-

казванні, любяць іх чытаць... Гэта навяло мяне на думку, што кожнаму з нас не хапае такой інфармацыі пра сябе са свайго дзіцінства. Якімі мы былі, якія пытанні нас хвалілі? Нашы бацькі мала запісалі за намі: час быў іншы (не горшы, не лепшы, а проста — іншы), стаўленне да дзяцей было крыху больш праявістым, як мне здаецца, каштоўнасці кожнага сказанага дзіцем слова не надавалася такой увагі. Хоць усё гэта, вядома, па-за часам і цалкам залежыць ад самой жанчыны, канкрэтнай мамы, ад яе ўмення сумяшчаць «баршчы» і дзіцячыя дзённікі, расстаўляць прыярытэты і надаваць значэнне важным дробязям.

Вось сёе-тое з таго, што будзе захоўвацца ў запісах пра дзяцінства маіх дзяўчынак.

Ганначка перад сном:
— Мама, жадаю табе яблычных і чалавечых сноў!
***

Даша сядзіць перад кнігай вырабаў, шукае, які б зрабіць. Рэзюмуе:
— Мама, я буду рабіць Бога з паперы. Тут ёсць такі выраб? Чаму няма???

Ганначка:
— Мама, ты такая злосная да маіх пазногцяў.

— Чаму?
— Ну, ты ўсё падразаеш і падразаеш мае пазногці, не даеш ім вырасці і забрудзіцца.
***

Даша:
— Мама, а што табе снілася?
— Сёння нічога.
— А мне зноў сніўся Дзед Мароз.
— Шанцуе табе, мне Дзед Мароз не сніцца.
— Я табе свайго Дзеда Мароза магу на адну ноч даць.
***

Ганначка засынае:
— Мама, ты добрая, ты амаль усё да-

звяляеш. Так, ты добрая. Мне так здаецца. І гэта падобна на праўду... (засынае).
***

Ганначка раніцай прачынаецца ў іншай частцы ложка. Рэзюмуе:
— Ноччу зноў гуляла ў капітанскія гульні!
***

Ганначка:
— Мама, табе 22?
— Крыху больш.
— 23?
— Ганначка, мне хутка 35.
— Будзем лічыць, 24!

А пра што гавораць вашы дзеці? Дасылайце свае гісторыі.

Учреждение образования
«БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАТИКИ И РАДИОЭЛЕКТРОНИКИ»
**ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ
БГУИР в 2015 году
НА БЮДЖЕТНУЮ ФОРМУ ОБУЧЕНИЯ
ПО СЛЕДУЮЩИМ СПЕЦИАЛЬНОСТЯМ:**

Шифр и название специальностей	Дневная форма обучения	Заочная форма обучения	Соискательство
АСПИРАНТУРА			
01.04.03 Радиофизика	-	-	-
01.04.04 Физическая электроника	1	-	-
01.04.05 Оптика	-	-	-
01.04.07 Физика конденсированного состояния	1	-	-
05.09.05 Теоретическая электротехника	-	-	-
05.11.08 Радиоизмерительные приборы	1	-	-
05.11.15 Метрология и метрологическое обеспечение	-	-	-
05.11.17 Приборы, системы и изделия медицинского назначения	-	1	-
05.12.04 Радиотехника, в том числе системы и устройства телевидения	2	-	-
05.12.07 Антенны, СВЧ устройства и их технологии	-	-	-
05.12.13 Системы, сети и устройства телекоммуникаций	1	-	-
05.12.14 Радиолокация и радионавигация	-	-	-
05.13.01 Системный анализ, управление и обработка информации	-	2	1
05.13.05 Элементы и устройства вычислительной техники и систем управления	2	-	-
05.13.06 Автоматизация и управление технологическими процессами и производствами	1	-	-
05.13.10 Управление в социальных и экономических системах (технические науки)	-	-	-
05.13.11 Математическое и программное обеспечение вычислительных машин, комплексов и компьютерных сетей	2	-	-
05.13.12 Системы автоматизации проектирования	-	-	-
05.13.15 Вычислительные машины, комплексы и компьютерные сети	-	-	-
05.13.17 Теоретические основы информатики	1	-	-
05.13.18 Математическое моделирование, численные методы и комплексы программ	2	-	-
05.13.19 Методы и системы защиты информации, информационная безопасность	4	1	1
05.16.08 Нанотехнологии и наноматериалы (в электронике) – (физико-математические и технические науки)	3	-	-
05.26.01 Охрана труда	-	1	-
05.26.02 Безопасность в чрезвычайных ситуациях	-	-	-
05.27.01 Твердотельная электроника, радиоэлектронные компоненты, микро и нанoeлектроника, приборы на квантовых эффектах	6	-	-
05.27.06 Технология и оборудование для производства полупроводников, материалов и приборов электронной техники	1	-	-
08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством	-	-	1
08.00.13 Математические и инструментальные методы экономики	-	-	1
19.00.03 Психология труда, инженерная психология, эргономика (технические науки)	2	-	1
ИТОГО:	30	5	5

Лица, поступающие в аспирантуру на конкурсной основе, должны иметь:
✓ высшее образование;
✓ склонность к научным исследованиям, что подтверждается научными публикациями, участием в научно-исследовательских и инновационных проектах, конференциях или другими материалами;
✓ рекомендацию ученого совета учреждения высшего образования или факультета этого учреждения (для поступающих в год окончания обучения в данном учреждении) либо опыт практической работы не менее двух лет на должностях, требующих наличия высшего образования;
✓ удостоверение о сдаче кандидатских экзаменов и зачетов по общеобразовательным дисциплинам.

Лица, поступающие в аспирантуру для обучения в дневной или заочной форме получения образования, сдают вступительный экзамен по специальной дисциплине в объеме учебной программы I степени высшего образования.

Лица, не прошедшие по конкурсу на обучение за счет средств республиканского бюджета, получившие на вступительном экзамене оценку не ниже чем «четыре», имеют право участвовать в конкурсе на обучение в аспирантуре на платной основе.

Срок обучения в аспирантуре не должен превышать по дневной форме – 3 года, по заочной – 4 года, в форме соискательства – 5 лет.

Адрес: 220013, Минск, ул. П. Бровки, д. 4, 2-й уч. корпус, ауд. 410.
Телефоны для справок: 293-21-06; 293-23-34.
E-mail: otdaspir@bsuir.by

УНП 100347005

Учреждение образования
«Могилевский государственный университет продовольствия»
**объявляет прием в аспирантуру
и докторантуру на 2015 год**
по следующим отраслям науки
и специальностям научных работников

Шифр и наименование	План приема		
	дневная форма	заочная форма	соискательство
01.00.00 Физико-математические науки			
01.14.14 Теплофизика и теоретическая теплотехника	-	-	-
02.00.00 Химические науки			
02.00.01 Неорганическая химия	-	-	-
02.00.04 Физическая химия	-	-	-
05.00.00 Технические науки			
05.02.13 Машина, агрегаты и процессы (пищевая промышленность)	-	-	-
05.13.06 Автоматизация и управление технологическими процессами и производствами (промышленность)	-	2	-
05.17.06 Технология и переработка полимеров и композитов	-	1	-
05.18.01 Технология обработки, хранения и переработки злаковых, бобовых культур, крупяных продуктов, плодоовощной продукции и виноградарства	1	1	-
05.18.04 Технология мясных, молочных и рыбных продуктов и холодильных производств	1	-	-
05.18.07 Биотехнология пищевых продуктов и биологических активных веществ	-	-	-
05.18.12 Процессы и аппараты пищевых производств	1	-	-
05.18.15 Технология и товароведение пищевых продуктов, продуктов функционального и специализированного назначения и общественного питания	2	-	-
08.00.00 Экономические науки			
08.00.05 Экономика и управление народным хозяйством	1	-	-

Шифр и наименование	План приема	
	дневная форма	соискательство
05.00.00 Технические науки		
05.18.01 Технология обработки, хранения и переработки злаковых, бобовых культур, крупяных продуктов, плодоовощной продукции и виноградарства	-	-
05.18.12 Процессы и аппараты пищевых производств	-	-

Сверх плана приема для получения послевузовского образования за счет средств республиканского бюджета проводится прием на платной основе на все специальности аспирантуры и докторантуры.

Прием документов с 1 по 30 сентября 2015 года.
Справки по тел. (0222) 47-79-14 УНП 700036606

Государственное научное учреждение УНП 300229851
«Институт технической акустики НАН Беларуси»
(г. Витебск, пр. Людвиковова, 13)
**ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ на 2016 г.
по специальностям:**

01.04.07 – физика конденсированного состояния;
05.02.07 – технология и оборудование механической и физико-технической обработки.

Форма обучения: дневная.
Тел. для справок: 8 (0212) 55 68 84, 8 (0212) 55 39 53.

Научно-практический центр УНП 190759862
проблем укрепления законности и правопорядка
Генеральной прокуратуры Республики Беларусь
(г. Минск, ул. Захарова, 76)

**ОБЪЯВЛЯЕТ НАБОР
В ДОКТОРАНТУРУ в 2015 г.
по специальностям:**

12.00.08 — уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право (1 место);
12.00.09 — уголовный процесс (1 место);
12.00.11 — судебная деятельность; прокурорская деятельность, правозащитная и правоохранительная деятельность (1 место);
12.00.12 — криминалистика; судебно-экспертная деятельность; оперативно-розыскная деятельность (1 место).

Форма обучения: соискательство (внебюджет).
Дополнительная информация по т./ф. 294 78 80.

Учреждение образования УНП 100354659
«Белорусский государственный технологический университет»
**ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ В 2015 ГОДУ
НА ОБУЧЕНИЕ ПО ДНЕВНОЙ, ЗАОЧНОЙ И В ФОРМЕ СОИСКАТЕЛЬСТВА**
Прием документов с 01 августа по 30 сентября по адресу: г. Минск, ул. Свердлова, 13А, к. 237,
тел. 8-017 327 38 92 (<http://www.belstu.by>)

План приема лиц для получения послевузовского образования за счет средств республиканского бюджета на 2015 год учреждения образования «Белорусский государственный технологический университет»

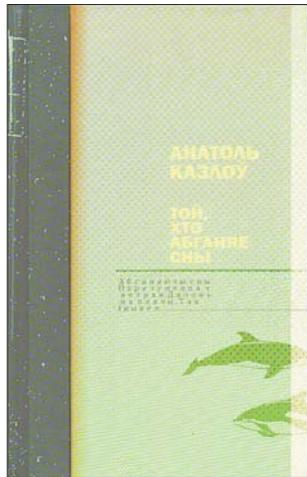
Организация-исполнитель	Организация-заказчик / сторонний заказчик	Шифр специальности	всего	АСПИРАНТУРА		
				Из них по форме получения образования	дневная	заочная
Белорусский государственный технологический университет	Организация-исполнитель	02.00.05	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	03.01.06	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	05.02.13	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	05.11.13	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	05.13.05	3	1	2	0
	Организация-исполнитель	05.13.06	3	3	0	0
	Организация-исполнитель	05.17.01	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	05.17.06	2	2	0	0
	Организация-исполнитель	05.17.11	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	05.21.01	2	2	0	0
	Организация-исполнитель	05.21.03	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	06.03.01	3	1	2	0
	Организация-исполнитель	06.03.02	1	1	0	0
	Организация-исполнитель	08.00.05	2	0	2	0
	Белорусский государственный технологический университет, итого			23	17	6

■ Экслібрыс «Звяды»

ПАКІНУЦЬ НЕЛЬГА ДАРАВАЦЬ

Анатоль Казлоў. Той, хто абганяе сны. — Мінск: Мастацкая літаратура, 2014. — 286 с.

Празаік Анатоль Казлоў любіць зазіраць у самыя глыбокія і цёмныя закуткі душы чалавека. Туды, дзе хаваюцца таемныя жаданні, страхі, памкненні, нерэалізаваныя амбіцыі. Восі і ў аповесцях, што ўвайшлі ў яго новую кнігу, пісьменнік «ускрывае нарывы» на душах сваіх герояў, прымушае іх рабіць непраўныя ўчынкі, раскайвацца, сыходзіць ад каханых, кідаць сем'і, здраджваць ці, наадварот, дараваць дзеля шчаслівага жыцця ў будучыні.

Героі новых аповесцей Анатоля Казлова — звычайныя жыхары сучаснага горада. Яны, як і ўсе, ходзяць на працу, маюць каханых, клапацяцца пра дабрыт. Аднак таемныя жаданні раней ці пазней прачынаюцца і пачынаюць валадарыць лёсамі, разбураюць адносіны, патрабуюць помсты. Так, Юджын, герой аповесці «Абганяючы сны», здраджвае сваёй каханай, якая едзе ў Крым даглядаць хворую сястру. Здаецца, на гэты ўчынак у хлопца зусім няма ніякіх прычын, аднак менавіта ён служыць індыкатарам нізкасці, бруднасці самой унутранай сутнасці героя. Памяць пра каханую Руслану і надзея на тое, што яна ўсё ж даруе здраду, яшчэ жывуць у душы Юджына, аднак папрасіць прабачэння і пакарання не дазваляе яго ўласнае разуменне сябе, сваёй бруднасці і нізкасці.

У герояў аповесці «Паразумецця з ветрам» усё наадварот: Адзіная здраджвае свайму каханаму Максіму. Жадаючы адпомсціць ёй, Максім рэгіструецца на сайце знаёмстваў і праводзіць шмат начэй у ложках выпадковых жанчын. Аднак у выніку ён прыходзіць да разумення, што ніхто нікому, акрамя Адзінай, яму не патрэбны, таму гатовы дараваць нават здраду дзеля шчасця ў будучыні.

Таямніцай, што жыве ў душы чалавека фурункулам, можа быць памяць пра сваякоў, родныя карані, якія засталіся ў вёсцы, жаданне з'ехаць з горада, імкненне паразумецця з сабой, знайсці свой шлях у гэтым жыцці. Як ні ўцякай, гэтыя «чарвякі» раней ці пазней дойдуча да самага сэрца, і тады можа адбыцца непрапраўнае. Усе героі аповесцей, што ўвайшлі ў новую кнігу Анатоля Казлова, — людзі надзвычай адзінокія. Ім няма з кім падзяліцца сваімі думкамі, выказацца пра пачуцці, распавесці пра самае таёмнае. Таму на дапамогу прыходзяць істоты з іншасвету. Гэта, дарэчы, таксама адметная рыса прозы Анатоля Казлова. Зразумець сябе Юджына дапамагае загадкавая бабулька ў чырвоных галёшах. Да Петрака, героя аповесці «Так і жывём», у сне прыходзіць бабуля Акуліна.

Але надзвычай рэдка людзі наважваюцца прызнацца нават самі сабе ў сваіх жаданнях і памкненнях. Яшчэ радзей — гутараць пра іх са сваімі блізкімі. Намнога прасцей усё пакінуць так, як ёсць, жыць па старой завядзёнцы, нічога не змяняючы ў жыцці, рухацца па наезджанай каліне. Здаецца, нічога і не адчуваючы ужо да людзей, з якімі жывуць побач, іх нібыта і няма ў эмацыйным аспекце, ды фізічная прысутнасць надзвычай істотная для чалавека, таму больш адчувальная. Восі і ў аповесці «Так і жывём» героі робяць выбар на карысць звычкі. На разавую здраду адкаваюць тым жа і жывуць далей, утойваючы думкі, страхі, жаданні.

Яшчэ больш разбуральным для чалавека аказваецца імкненне абгнаць сябе, дагнаць уласны лёс у бясконцым бегу за прывідным шчасцем. Не заводзіць доўгіх стасункаў, сыходзіць ад каханых, не мець сталага месца жыхарства, не назалпацца рэчаў, каб не асесці. Такія людзі таксама няшчасныя ў сваім бясконцым бегу за самім сабой — як Вірун (імя героя гаворыць пра адметнасці яго характару) з аповесці «Далонь на плячы». Толькі ў сненнях-дрымотах каля закінутага барака, сустрэча з загадкавай маладой жанчынай у чоўне і ў не менш таямнічых запісах на сценах бачыць ён адказы на свае пытанні. Гэта як зірнуць на сябе збоку, — але ў той жа час атрымаць дапамогу ад самога сябе, выціснуць думку з самых глыбін уласнай падсвядомасці.

А ўсё, аказваецца, надзвычай проста. Трэба толькі не тапаць уласных жаданняў і памкненняў, не баяцца размаўляць з блізкімі, не імкнуцца адпомсціць, а тым больш — здраджваць у адказ на здраду каханага, не бегчы ад сябе. Сноў не абгнаць, будучыню не прапятаць на сценах, аднак жыць у згодзе з сабою і каханымі, без фурункулаў у душы можна.

Марына ВЕСЯЛУХА

УБАЧЫЦЬ І ЗАЦКАВІЦА!

**3 гістарычнымі славутасцямі і сучаснай
інфраструктурай знаёміць карта турыстычнага
патэнцыялу Гродзеншчыны**

Карта прызначана ў першую чаргу для арганізатараў турызму, якія ствараюць экскурсійныя маршруты. Ім прапануецца звесткі не толькі пра гістарычныя помнікі Гродзеншчыны, мясціны, звязаныя з вядомымі падзеямі і людзьмі, але і месцы размяшчэння этнаграфічных аб'ектаў, музеяў, гасцініц, санаторыяў, турбаз, аграсядзіб, палатак, кемпінгаў... Пазначаны аўтамабільныя і чыгуначныя дарогі, веласіпедныя, водныя маршруты, нават вядомыя крыніцы.

— Спадзяёмся, што гэтая карта паслужыць папулярызацыі гісторыка-культурнага патэнцыялу Гродзеншчыны і развіццю турыстычнага бізнесу, — кажа намеснік старшыні грамадскага аб'яднання «Рэспубліканскі турысцка-спартыўны саюз» Сяргей КАЛЯДА.

Дарэчы, на распаўсюджванні гэтай карты бізнес не робіцца. Яе можа бясплатна атрымаць у Гродзенскім турысцка-інфармацыйным цэнтры (вул. Ажэшкі, 38).
Барыс ПРАКОПЧЫК. prapochik@vziazda.by

СЛЕДАМ ЗА КУПАЛАМ

Нататкі з экспедыцыі па славацкім шляху песняра

Дзядзька Янка ехаў у Браціславу цягнуком з Прагі. Мы — мікрааўтобусам з Мінска. Таму маршрут атрымаўся больш насычаны сустрэчамі і ўражаннямі.

Палац уздымаецца на скале на вышыні ў 112 метраў над рэчкай Аравай, і, глядзячы на яго знізу, разумееш, чаму за ўсю гісторыю свайго існавання ён ніводнага разу не быў узяты — яго прасцей абысці і пайсці ва ваваць у больш зручнае месца, чым лезці на гару пад абстрэлам лучнікаў, якія трымаюць абарону за пяціметровай таўшчыні сценамі... Насамрэч, палац складаецца з некалькіх частак, пабудаваных рознымі гаспадарамі ў розны час, і наведвальнікі могуць, апрача ўласна гістарычных экспазіцый, пазнаёміцца з прыродай і этнаграфіяй Славакіі ў адпаведных залах. Шчыра кажучы, у гэтым палацы наогул можна было б абысціся без экспазіцый... Каму тут найбольш даспадобы — дык гэта дзецям, для якіх напрыканцы вакацый і на святы ладзяцца начныя фэнтэзіныя туры з удзелам любімых герояў казак і магчымасцю паскакаць на сапраўднай каралеўскай дыскатэцы.

Беларуская дэлегацыя на беразе Дуная.

Але час рушыць далей — нас чакае Браціслава! У горадзе, дзе каранаваліся аўстрыйскія і венгерскія каралі, нас прымалі практычна на па-каралеўску: у Мэрыі, ранейшым біскупскім палацы, гасцей з Беларусі шчырым словам прывітала віцэ-мэр славацкай сталіцы Івета Пльшэкава. Спадарыня Івета заўважыла: «Славакія і Беларусь не належаць да знаных турыстычных краін, але нам ёсць, што паказаць свету». Таксама яна выказала спадзяванне, што вандроўка па слядах Янкі Купалы ў Славакіі пакладзе пачатак далейшым сумесным праектам, «бо ўзаемапазнанне — ключ да партнёрства ў добрых справах».

Пра тое, што менавіта пісьменнікі мусяць быць носьбітамі прагрэсу, адлюстроўваць праблемы грамадства, не быць нямымі, «хаця часам голас творчы падобны да голасу таго, хто крычыць у пустыні», гаварылася і падчас прэзентацыі «Беларусь — Славакія: дыялог культур». Тут славацкія і беларускія аўтары не толькі чыталі свае творы, але і абмяркоўвалі стан літаратуры ў свеце, дзяліліся шляхамі вырашэння многіх праблем, якія паўсталі перад пісьменнікамі суполкамі... «Мы ўсведамляем, што ў свеце няма малых народаў і малых літаратур», — падкрэсліў старшыня Саюза пісьменнікаў Славакіі Міраслаў Белік. Сёлета ў краіне рыхтуецца Другі кангрэс пісьменнікаў, прысвечаны 80-годдзю таго, што адбыўся праз год пасля вандроўкі Купалы, на яго мяркуюць запрасіць і беларускіх калег.

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Славакіі Уладзімір Серпікаў таксама падкрэсліў важнасць мерапрыемства: «Сустрэчы, знаёмствы, якія адбудуцца падчас знаходжання беларускіх дэлегацыі, будуць умацоўваць беларуска-славацкі дыялог, падмурак якому заклаў Янка Купала». Шукаць і знаходзіць сяброў, умацоўваць творчы сувязі заклікаў у сваім звароце да ўдзельнікаў праекта

міністр культуры Беларусі Барыс Святоў. Пра важную місію «народных дэпутатаў», ускладзеную на творцаў часам, гаварылася і ў прывітальным лісце міністра замежных спраў Славакіі Міраслава Лайчака.

Пасля афіцыйных прамой творчы змаглі пакамунікаваць у нефармальнай абстаноўцы, падпісаць адно аднаму кнігі і абмяняцца кантактамі.

Пэўныя крокі на шляху адно да аднаго ўжо зроблены: літаратурнымі газетамі Беларусі і Славакіі вышлі выпушчаны спецыяльныя нумары, выдадзены двухмоўны буклет «Узаемнае спазнанне культурных каштоўнасцей: Беларусі і Славакія», Літаратурным і музычным музеем Дзэржаўнай навуковай бібліятэкі ў Банскай Быстрыцы наладжана некалькі беларускіх выставак, дэлегацыя айчынных творцаў праехала ледзь не па ўсё Славакіі, дзе прэзентавала кнігі беларускіх аўтараў мясцовым бібліятэкам. Напэўна, гэта і ёсць найлепшы працяг вандроўкі Купалы...

Таццяна СІБЕЦ,
lim@zviazda.by
Браціслава — Мінск.
Фота аўтара.

Утерянный представителем Белгосстраха по Партизанскому району г. Минска бланк страхового полиса по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БЛБ № 0559686 считать **недействительным.**
УНП 100122726

Ликвидатор ЧП «Барский дом» Ерилин Г.Н. проводит аукцион по продаже комплекта оборудования для производства гомогенизированных продуктов, инв. № 0004, 2006 г.в.
Начальная стоимость — 37 000 000 бел. руб.
Задаток 5% от начальной цены.
Аукцион состоится 30.07.2015 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Попова, 24а, каб. 509. Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте www.ecolog.by либо по тел.: (8017) 238 18 20, (8029) 646 60 64.
УНП 190557856

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОЗЫВЕ ВНЕОЧЕРЕДНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ
ОАО «УКХ «БелГАЗавтосервис»
Собрание состоится 21.07.2015 в 11 часов 00 минут по адресу: г. Минск, ул. Бабушкина, 25, к. 318.
Собрание проводится по инициативе и решению Совета директоров общества.
Регистрация участников собрания производится в день и по месту проведения собрания с 10.40 до 11.00.

ПОВЕСТКА ДНЯ:
1. Об увеличении размера уставного фонда ОАО «УКХ «БелГАЗавтосервис» путем выпуска дополнительных акций и утверждении решения о выпуске акций ОАО «УКХ «БелГАЗавтосервис»».
2. О внесении изменений и дополнений в Устав ОАО «БелГАЗавтосервис»».

С информацией, касающейся вопросов, включенных в повестку дня, лица, имеющие право на участие в общем собрании, могут ознакомиться с 15 по 16 июля 2015 года с 10.00 по 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Бабушкина, 25, к. 316, а в день проведения собрания — во время и в месте его проведения.
Участникам собрания для регистрации необходимо иметь при себе документ, удостоверяющий их личность, представителям акционера — также надлежащим образом оформленную доверенность.

УНП 100123046 *Совет директоров*

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОЗЫВЕ ВНЕОЧЕРЕДНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ
ОАО «УКХ «БелГАЗавтосервис»
Собрание состоится 20.07.2015 в 11 часов 00 минут по адресу: г. Минск, ул. Бабушкина, 25, к. 318.
Собрание проводится по инициативе и решению Совета директоров общества.
Регистрация участников собрания производится в день и по месту проведения собрания с 10.40 до 11.00.

ПОВЕСТКА ДНЯ:
1. Утверждение договора о присоединении СЗАО «ДЦ ГАЗ Колядичи» к ОАО «УКХ «БелГАЗавтосервис»».
2. Утверждение договора о присоединении ЗАО «Завод «Маш-АвтоСпецтранс» к ОАО «УКХ «БелГАЗавтосервис»».

С информацией, касающейся вопросов, включенных в повестку дня, лица, имеющие право на участие в общем собрании, могут ознакомиться с 14 по 15 июля 2015 года с 10.00 до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Бабушкина, 25, к. 316, а в день проведения собрания — во время и в месте его проведения.
Участникам собрания для регистрации необходимо иметь при себе документ, удостоверяющий их личность, представителям акционера — также надлежащим образом оформленную доверенность.

УНП 100123046 *Совет директоров*

■ Наши выданні

ВЫДАННІ МОЛАДЗЕВАЙ «ЛІНЕЙКІ»: ЛІТАРАЛЬНЫ ПАДЫХОД

МАТЭМАТЫКА, МЕТЭАРАЛОГІЯ, «МАЛАДОСЦЬ»

Паўтары сотні старонак часопіса «Маладосць» па льготнай падпісцы на месяц каштуюць як паўтары шакаладкі. Паўтары шакаладкі з'ядаецца за паўтары хвіліны. Пытанне: як працываецца паўтары сотні старонак часопіса «Маладосць»? Адказ: захапляльна. Выснова? Ёсць на што падпісацца!
Прагназаваць тэмы і творы паважанага выдання на найбліжэйшыя шэсць месяцаў — гэта зусім не тое, што прадказваць легкадумнае надвор'е на найбліжэйшы дзень: першае — справа куды больш удзячная і надзейная. Такім чынам, неба над «Маладосцю» — яснае, ветрык — калі вее, то выключна папутны.

У ліпенскім выпуску — «гарадзенскі аншлаг»: ад загадак тапаніміі самой Гародні, гісторыі яе субкультуры, таямніц каложскіх надпісаў і рытэнтаў Старога замка — да падарожжа ў штодзёншчыню павятовага горада Ліда і вандроўкі на Ганненскі кірмаш у маляўнічую Зэльву праз Сынкавіцкую царкву і мімаходзь успамінуты Лейпцыг. Эсккурсаводамі, між іншым, выступаюць славуця гарадзенскія гісторыкі, а таксама вядомыя чытачу Леанід Лаўрэш і Уладзімір Мазго. Нездарма гэты нумар падтрыманы літаральна кожнай бібліятэкай Гродзенскай вобласці.

У далейшай праграме, як кажуць, магчымы змены, але вось што ўжо вядома дакладна: Ірына Шаўлякова прадстаўляе дыпціх пра эпоху «амаль» і тэорыю літаратуры як крамы практычна дзівава; Ягор Конеў дасціпна вярэдзіць душу беларускай інфармацыйнай

Пра тое, што чакае чытачоў на старонках часопісаў, якія выйдуч у Выдавецкім доме «Звязда» ў найбліжэйшыя паўгода, расказваюць тыя, хто над імі шчыруе

марай; Васіль Шур прапануе анамастыкон Мазыра; Арцём Кавалеўскі піша пра Кшыштафа Кеслеўскага, літаратуру ў стылі «трэш» і 20 гадоў гульні без правіл Бум-Бам-Літ адначасова; Вольга Гапеева сама рэцэнзуе свой «Сумыны суп» (кажуць жа: як зварыш, так і з'ясі); сёйтой разважае пра фэнтэзі. І, безумоўна, шмат добрай паэзіі. Вельмі шмат добрай, выбітнай паэзіі. Таццяна Сівец і Яна Явіч, Міхась Баранойскі і Маргарыта Латышкевіч, Наста Кудасавы і Зміцер Вішнёў, Віктар Жыбуль, Ірына Чарняўская, Аліса Мініна, Аксана Ючкавіч... Празаік Югася Каляда распавядае пра тое, што ёсць чалавечае шчасце (і не толькі ў аднайменным творы, а ўвогуле ў кожным сваім творы, якіх «Маладосць» надрукуе пяць штук). «Чараўнік для Дэйсі Мэй» казачніцы Кацярыны Мядзведзевай — гэта ніяк не горш, чым яе папярэднія «Спадарыня Трынога» і «Разламышкі майстра Люфта». «Паміж кубкам і вуснамі» Казіміра Камейшы — нешта новае, шматабяцальнае. І яшчэ нешта новае нам даўно абяцалі Юры Станкевіч, Алена Брва, Андрэй Федарэнка, Уладзімір Сцяпан, Людміла Рублеўская і Валерый Гапееў. Ад іх — чакаем, чытачу — гарантуем, што дачакаемся.

І ўсім нагадваем падпісныя індэксы:
74957 індывідуальны
749572 ведамасны
00731 ільготны
00592 ільготны для настаўнікаў.

БУСЛЫ, БЕЛЛІТ, «БЯРОЗКА»
«Край лясоў з дрэвамі вышэйшай больш за дваццаць метраў — іх родная хата. Балоты прасторныя, дзе змей і жаб на ўсіх хопіць, — іх сталюка. Гэта птушкі вялізныя, колеру белага і чорнага, а ногі і дзюбы іх — чырвоныя. Браты яны стрыечныя», — распавядае і заклочае Аляксей Мухля, кіраўнік клуба даследчых экспедыцый «Выток», у артыкуле «Бусел, лялька, чарнагуз». Хоць і папярэдзвалі рэдактары «Бярозкі» сваіх аўтараў пісаць больш не пра буслоў, родную мову і блакіт азёр (каб пра святое не ўспамінаць дарэм-

на, а прытрымлівацца больш блізкіх, практычных, надзённых тэм), ды дзе там... Ну, але калі пісаць так, як Аляксей, то можна пра што заўгодна.

«Бярозка», між іншым, цяпер на вакацыях: распаўядае пра адпачынак у «Зубраняці», вучыць сябраваць без крыўды і гуляць у «алі-бабу», трэніруе юных кінарэжысёраў, сцэнарыстаў, акцёраў і гукааператараў у сваёй «КінаШколе» (між іншым, найлепшыя заданні, выкананыя ў групе «ВКонтакте»: Бярозка/КінаШкола, будуць разыграны ў конкурсе на бясплатнае навучанне ў сапраўднай кінашколе!), распаўядае пра лустэркі, парталы і розных лунатыкаў (прывід Аркаша з 13-й старонкі вельмі стараецца). А як скончыцца лета, будзе чытачу і траіны ўдар па хатнім заданні (такі вясёлы ўрок вершазапамінання), і падслухана ў настаўніцкай размова пра шпаргалкі (некаторыя, між іншым, адабраюць!), і новы «Бел.літ.»: пісьменнікі, чые творы вывучаюцца ў школе, усё лета, не падымаючы галавы, пішуць па іх сачыненні. Што яны напішуць, тое «Бярозка» і надрукуе. Ну, гэта акрамя вершаў, апавяданняў і казак, эсэ, інтэрв'ю і калонак, створаных найгалоўнейшымі аўтарамі — юнымі паэтамі і празаікамі, будучымі пісьменнікамі і журналістамі.

А вось набор кодаў доступу да часопіса «Бярозка», каб напісанае імі было прачытана:
74879 ільготны ведамасны
74822 індывідуальны
748222 ведамасны.

Святлана ДЗЯНІСАВА,
галоўны рэдактар часопіса «Маладосць».

«НЁМАН» ЦЯЧЭ Ў АКІЯН...

Равеснік Вялікай Перамогі, штомесячны літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны часопіс «Нёман» рыхтуецца да свайго 70-гадовага юбі-

лею. У бібліятэках, школах, гімназіях, вышэйшых навучальных установах розных рэгіёнаў Беларусі праходзяць творчыя сустрэчы супрацоўнікаў рэдакцыі з чытачамі. Мінск і Зэльва, Магілёў і Мядзёл, Віцебск і Мсціслаў — геаграфія гэтых сустрэч усё пашыраецца. Але галоўнае «рандэву» аўтараў і чытачоў адбываецца, вядома ж, на старонках папулярнага выдання.

Што цікавага чакае падпісчыкаў «Нёмана» ў другім паўгоддзі 2015 года?
Аматары айчыннай прозы не пакінуць аб'якавымі раманы Веры Зелянко «У грэчаскім стылі», Леаніда Левановіча «Бесядзь цячэ ў акіян», аповесці Алены Паповай «Песня ззяючай хімеры», Леаніда Чыгрына «Мяцеж», Алега Ждана «Падобны да яўрэя», Анатоля Казлова «Далонь на плячы».

Рускамоўная паэзія на старонках часопіса будзе прадстаўлена вершамі Юрыя Мацюшкі, Ізяслава Катлярова, Елізаветы Палеес, Андрэя Скарыніна, Марата Купрыянава і інш. У перакладзе з беларускай «загучаць» радкі Янкі Купалы, Генадзя Пашкова, Васіля Зуёнка, Міхася Пазнякова, Казіміра Камейшы, Мар'яна Дуксы, Хведара Гурыновіча, Ірыны Багдановіч і інш.

Не застануцца па-за ўвагай і аматары сусветнай літаратуры. Шмат цікавага і таямнічага адкрыюць яны ў аповесці Дага Алекса «Скажу вам, які загінуў ён», раманах Жоржа Семянона «Убачыць Парыж і памерці», Рэнэ Баржавеля і Аленка дэ Веера «Дамы і адзінарог», вершах Лекона дэ Ліля...

Чытайце і выпісвайце! Не пашкадуеце.
Падпісныя індэксы:
74968 — індывідуальны
00235 — індывідуальны льготны для настаўнікаў
749682 — ведамасны
00728 — ведамасны льготны для ўстаноў адукацыі і культуры.

Уладзімір МАЗГО, намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Нёман»

ДОПОЛНЕНИЕ К ГОДОВОМУ ОТЧЕТУ ОАО «Житковичлес»

4. Доля государства в уставном фонде эмитента (всего в %):	0		
5-6. Информация о дивидендах и акциях			
Показатель	Единица измерения	С начала года	За аналогичный период прошлого года
Количество акционеров, всего	лиц	703	705
в том числе: юридических лиц	лиц	7	9
из них нерезидентов Республики Беларусь	лиц		
в том числе: физических лиц	лиц	696	696
из них нерезидентов Республики Беларусь	лиц		
Начислено на выплату дивидендов в данном отчетном периоде	миллионов рублей	0,00	0,00
Фактически выплаченные дивиденды в данном отчетном периоде	миллионов рублей	0,00	0,00
Дивиденды, приходящиеся на одну акцию (включая налоги)	рублей	0,00	0,00
Дивиденды, фактически выплаченные на одну акцию (включая налоги)	рублей	0,00	0,00
Обеспеченность акции имуществом общества	тысяч рублей	746,31	727,58
Количество простых акций, находящихся на балансе общества	штук	98	98
7.8. Отдельные финансовые результаты			
Показатель	Единица измерения	С начала года	За аналогичный период прошлого года
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	миллионов рублей	30900,00	35390
Себестоимость реал. продукции, товаров, работ, услуг, управленческие расходы; расходы на реализацию	миллионов рублей	29703,00	33242
Прибыль (убыток) до налогообложения, всего	миллионов рублей	660,0	1019,0
в том числе: прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг	миллионов рублей	1197,0	2148,0
в том числе: прочие доходы и расходы по текущей деятельности	миллионов рублей	-672,00	-1100,00
в том числе: прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности	миллионов рублей	135,00	-29
Налог на прибыль; изменение отложенных налоговых активов; изменение отложенных налоговых обязательств; прочие налоги и сборы, исчисляемые из прибыли (дохода)	миллионов рублей	209,00	322
Чистая прибыль (убыток)	миллионов рублей	451,0	697,0
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	миллионов рублей	7016,00	6134
Долгосрочная дебиторская задолженность	миллионов рублей		
Долгосрочные обязательства	миллионов рублей	2640,00	3602,00
Среднесписочная численность работающих	человек	245	288
9. Основные виды продукции или виды деятельности, по которым получено двадцать и более процентов выручки от реализации товаров, продукции, работ, услуг (только в составе годового отчета): 1. лесозаготовки; 2. распиловка древесины.			
12. Дата проведения годового общего собрания акционеров, на котором утверждался годовой бухгалтерский баланс за отчетный год: 13 марта 2015 г.			
15. Сведения о применении эмитентом правил корпоративного поведения (только в составе годового отчета): Положение об акционеры ОАО «Житковичлес». Регламент работы с реестром владельцев ценных бумаг.			
Руководитель	С.И. Кудрицкий		
Главный бухгалтер	Е.А. Савич	УНП 400049968	

Вниманию акционеров ОАО «Мехколонна №93»

Настоящим сообщаем, что внеочередным общим собранием акционеров ОАО «Мехколонна №93», прошедшим 16 июня 2015 г., принято решение реорганизовать ОАО «Мехколонна №93» в форме выделения из него Закрытого акционерного общества.

Лица, являющиеся акционерами согласно реестру акционеров по состоянию на «12» июня 2015 г., не принимавшие участие в данном собрании или голосовавшие против принятия указанного решения, имеют право в срок не позднее «16» июля 2015 г. обратиться по адресу: 220024, г. Минск, ул. Бабушкина, д. 13 (тел. 8 (017) 291-87-36) с письменным заявлением о требовании выкупа акций, эмитированных ОАО «Мехколонна №93», в соответствии с законодательством и уставом общества.

Акции выкупаются по цене 1 150 000 рублей за 1 акцию.

При обращении акционеру – физическому лицу необходимо при себе иметь паспорт (либо иной документ, удостоверяющий личность); лицу, представляющему интересы акционера – паспорт (либо иной документ, удостоверяющий личность) и документы, подтверждающие его полномочия.

Заявление может быть направлено почтовой связью по адресу, указанному в настоящем объявлении, заказным письмом с уведомлением о вручении. В этом случае подпись акционера, иного лица, представляющего интересы акционера, на заявлении должна быть нотариально удостоверена.

Заявление должно содержать: фамилию, имя, отчество, адрес места жительства (регистрации) – для акционера – физического лица, полное наименование, юридический адрес – для акционера – юридического лица; количество простых (обыкновенных) акций (цифрами и прописью), требование о выкупе которых акционер заявляет; основание, по которому акционер требует выкупа акций.

УНП 100003019

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание), местонахождение и стоимость имущества	ЛОТ № 1. Легковой джип УАЗ 3163 020, рег. номер 6547 АР-2, стоимостью 38 960 000 рублей.
Собственник (владелец) имущества	ОАО «Новая Гвардия»
Местонахождение (адрес) имущества	д. Козяны Браславского района
Информация об обременениях	Автомобиль не снят с регистрационного учета
Место (адрес), дата и время проведения торгов	Витебская обл., г. Браслав, ул. Красноармейская, д. 8, каб. 15 07 июля 2015 года в 10.00
Справочная информация	Отдел принудительного исполнения Браславского района 211970, Витебская обл., г. Браслав, ул. Красноармейская, д. 8 Начальник отдела – Чернявский Иван Никодимович, тел. 80215362585.
Условия и порядок проведения торгов	1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества на депозитный счет отдела принудительного исполнения Браславского района № 3642903000074 в РКЦ №205 в г. Браслав филиала №214 в г. Новополоцк ОАО «АСБ Беларусбанк», МФО 150801660, УНП 300002505, не позднее 16.00 06.07.2015. Минимальная величина первого шага – 5% стоимости лота. В соответствии со ст. 486 ГКП Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ ПО ПРОДАЖЕ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ГРАЖДАНАМ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА И ОБСЛУЖИВАНИЯ ОДНОКВАРТИРНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ

Организатор аукциона — Валевачский сельский исполнительный комитет

Местоположение объекта аукциона, кадастровый номер	Площадь земельного участка (га)	Наименование инженерных сетей	Начальная цена объекта (руб.)	Сумма задатка (руб.)	Также подлежат возмещению
Участок № 1, РБ, Минская обл., Червенский р-н, Валевачский с/с, д. Гребенка, ул. Центральная, 4а, кадастровый номер 625880803601000342	0,1417	Электроснабжение, водоснабжение	35 000 000	3 500 000	Затраты на оформление и регистрацию участка, расходы по размещению извещения в СМИ
Участок № 2, РБ, Минская обл., Червенский р-н, Валевачский с/с, д. Запастье, ул. Луговая, 28, кадастровый номер 625880804601000064	0,1442	Электроснабжение	17 900 000	1 790 000	Затраты на оформление и регистрацию участка, расходы по размещению извещения в СМИ
Участок № 3, РБ, Минская обл., Червенский р-н, Валевачский с/с, д. Запастье, ул. Луговая, 30, кадастровый номер 625880804601000065	0,1500	Электроснабжение	18 500 000	1 850 000	Затраты на оформление и регистрацию участка, расходы по размещению извещения в СМИ
Участок № 4, РБ, Минская обл., Червенский р-н, Валевачский с/с, д. Кривополе, ул. Лесная, 39, кадастровый номер 625880808101000085	0,1496	Электроснабжение	24 000 000	2 400 000	Затраты на оформление и регистрацию участка, расходы по размещению извещения в СМИ

1. Аукцион состоится 23 июля 2015 года в здании сельского исполнительного комитета по адресу: Минская область, Червенский район, аг. Валевачи, ул. Минская, 15. Начало аукциона в 12.00.

2. Шаг аукциона к начальной цене земельного участка составляет 5%.

3. Для участия в аукционе граждане предоставляют в комиссию по проведению аукционов заявление; копию заверенного банком платежного документа о внесении задатка; документ, удостоверяющий личность (паспорт) покупателя или его доверенного лица; доверенность, удостоверенную нотариально (в случае, если на аукционе интересы покупателя представляет это лицо).

4. Сумма задатка перечисляется в срок до 21 июля 2015 года на счет 3600632022731 Валевачского сельского исполнительного комитета в ЦБУ № 627 филиала № 500 — МУ ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Червень, МФО 153001601, УНП 600537220, назначение платежа 04901.

5. Победитель аукциона обязан:

Оплатить в течение 10 рабочих дней со дня принятия решения о предоставлении земельного участка стоимость объекта продажи и затраты, связанные с подготовкой и проведением аукциона по оформлению и государственной регистрации создания земельного участка; также затраты, связанные с размещением извещения о проведении аукциона в средствах массовой информации.

6. Участники аукциона предварительно могут ознакомиться с объектом аукциона путем выезда к месту нахождения этого объекта.

Заявления на участие в аукционе принимаются с момента размещения извещения о проведении аукциона в средствах массовой информации. Время работы в будние дни 08.00—13.00 и 14.00—17.00, в субботу 08.00—13.00 по адресу: Минская область, Червенский район, аг. Валевачи, ул. Минская, 15, сельсовет.

Принем заявлений заканчивается 21 июля 2015 года в 17.00.
Контактные телефоны: (8-01714) 47 352, 47 319, 58 115, (МТС) 8029 863 44 09.

Многоквартирный жилой дом по пер. Инструментальному, 11а ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

УП «КАНИМИС» информирует юридических и физических лиц о создании объекта долевого строительства

ЗАСТРОЙЩИК — ЧТУП «КАНИМИС». Зарегистрировано решением Минского городского исполнительного комитета от 3 апреля 2003 года №505 в едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за №100856965.

Юридический адрес: г. Минск, ул. Я. Коласа, д. 27, корп. 2, к. 28. Почтовый адрес: г. Минск, ул. Гвардейская, д. 10, к. 1, телефон/факс +375173060802, +375173060781, режим работы: понедельник-пятница: с 9.00 до 18.00; выходные дни — суббота, воскресенье, обед с 13.00 до 14.00.

Ранее реализованные проекты: Многоквартирный жилой дом по адресу: г. Минск, ул. Школьная, д. 16, введен в эксплуатацию в декабре 2014 года.

Цель строительства — исполнение инвестиционного проекта по договору № 452-Д на реализацию права проектирования и строительства объекта «Многоквартирный жилой дом по пер. Инструментальному, 11а» от 21.12.2012 г. с Минским городским исполнительным комитетом.

Объект строительства — Многоквартирный жилой дом по пер. Инструментальному, 11а. Нормативная продолжительность строительства Объекта — 12,2 мес., ввод в эксплуатацию — III квартал 2015 года.

Застройщиком получены:

- Решение Мингорисполкома от 22 августа 2013 года №2081.
- свидетельство (удостоверение) №500/973-2252 о государственной регистрации создания земельного участка и возникновения прав, ограничений (обременений) на него, свидетельство (удостоверение) №500/973-2253 о государственной регистрации создания земельного участка и возникновения прав, ограничений (обременений) на него, расположенных по адресу: г. Минск, пер. Инструментальный, 11а.
- Экспертное заключение РУП «ГЛАВГОССТРОЙЭКСПЕРТИЗЫ» от 14.06.2013 года №05-03/4269;
- Разрешение Инспекции Департамента контроля и надзора за строительством по г. Минску №2-206Ж-045/13 от 08.06.2015 г.

Договор строительного подряда № 09/09.2013 от 09.09.2013 г. с ООО «СК-12».

Жилой дом расположен в Первомайском районе г. Минска по пер. Инструментальному, 11а на 70 квартир — односекционный, двенадцати-этажный, с подземным гаражом-стоянкой на 35 машино-мест, запроектирован с теплым чердаком, плоской кровлей, с двумя пассажирскими лифтами. Вентиляция в квартирах — естественная. Конструктивная схема зданий — монолитный каркас с заполнением поризованным кирпичом. Наружная отделка решена на основе применения современных отделочных материалов и конструкций.

Сведения о благоустройстве: Озеленение, устройство дорожных покрытий, благоустройство прилегающей территории.

Этажность — 12. Площадь жилого здания — 5583,60 кв.м. Общая площадь квартир — 4604,18 кв.м. Общая площадь гаража-стоянки 1037,66 кв.м.

Всего в доме — 70 квартир, из них для привлечения к строительству по договорам создания объектов долевого строительства дольщиков — **граждан, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий для заключения договоров долевого строительства:**

Двухкомнатных общей площадью от 65,35 до 65,84 кв.м — 3 квартиры. Цена 1 кв.м — 31 160 000 руб.

Все квартиры имеют летние помещения (лоджии). Общее имущество, которое будет находиться в общей долевой собственности дольщиков:

Межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые шахты, коридоры, крыши, технические этажи и подвалы, другие места общего пользования, несущие, ограждающие несущие конструкции, механическое, электрическое, сантехническое и иное оборудование, находящееся за пределами или внутри жилых и (или) нежилых помещений, элементы озеленения и благоустройства, а также иные объекты недвижимости, служащие целевому использованию зданий.

Информацию по объекту долевого строительства и условиями заключения договоров можно получить в офисе УП «КАНИМИС» по адресу: г. Минск, ул. Гвардейская, 10 — 1А. Телефон/факс: 8(017)3060802, 8(017)3060781 с 9.00 до 18.00, обед с 13.00 до 14.00, выходные дни: суббота, воскресенье.

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, офис 1703				
Продавец	Минское районное потребительское общество, г. Минск, ул. Бровки, 24				
Предмет аукциона					
№ лота	Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес
Лот 1	Магазин № 31	Здание специализированное розничной торговли	268,3 кв.м	600/С-55537	Минская обл., Минский р-н, Новодворский с/с, д. Большой Тростенец, магазин № 31.
Составные части и принадлежности: Здание одноэтажного кирпичного магазина.					
Сведения о земельном участке: площадь 0.1347 га, предоставлен продавцу на праве постоянного пользования.					
Начальная цена с НДС 20% — 1 963 000 000 белорусских рублей.					
№ лота	Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес
Лот 2	Магазин №39	Здание специализированное розничной торговли	137,7 кв.м	600/С-139782	Минская обл., Минский р-н, Роговский с/с, д. Головачи, 2А
Составные части и принадлежности: Одноэтажный каркасно-засыпной магазин №39 с тремя пристройками Б1/к, В1/к, 1.					
Сведения о земельном участке: пл. 0,2038 га предоставлен продавцу на праве аренды сроком по 18.09.2032 для обслуживания здания магазина.					
Начальная цена с НДС 20% — 387 000 000 белорусских рублей.					
№ лота	Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес
Лот 3	Магазин №53	Здание специализированное розничной торговли	68,1 кв.м	600/С-139976	Минская обл., Минский р-н, Юзуфовский с/с, д. Гатовино, 17А
Составные части и принадлежности: Одноэтажный каркасно-засыпной магазин №53 (А1/к), с тремя пристройками 1,2,3, крыльцами.					
Сведения о земельном участке: пл. 0,0311 га предоставлен продавцу на праве аренды по 17.09.2032 для обслуживания здания магазина.					
Начальная цена с НДС 20% — 208 000 000 белорусских рублей.					
№ лота	Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес
Лот 4	Магазин № 63	Здание специализированное розничной торговли	97,7 кв.м	600/С-136917	Минская обл., Минский р-н, Горанский с/с, д. Великое Село
Составные части и принадлежности: Одноэтажный кирпичный магазин с крыльцом.					
Сведения о земельном участке: пл. 0,0768 га, предоставлен продавцу на праве аренды по 06.12.2041 для обслуживания здания магазина с ограничением (водоохранная зона).					
Начальная цена с НДС 20% — 152 000 000 белорусских рублей.					

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) — 3012343265044; в российских рублях (RUB) — 3012343265028; в ЦБУ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа — ЗАО «Центр промышленной оценки».

Срок подписания договора купли-продажи: 10 (десять) рабочих дней после проведения аукциона.

Условия оплаты предмета аукциона

Если между продавцом и покупателем (победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после подписания договора купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат за организацию аукциона, оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Извещение о проведении предыдущего аукциона опубликовано в газете «Звязда» от 06.05.2015 г. и в газете «Звязда» от 10.06.2015 г.

Дата и время проведения аукциона 06.07.2015 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки».

Дата и время окончания приема документов 02.07.2015 до 16.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки».

Контактные данные Тел. +375-17-280-36-37, +375-29-183-69-71, E-mail: auction@cpo.by, www.cpo.by.

БАЙКЕРЫ НА ЛЫСАЙ ГАРЫ

Пад Віцебскам прайшоў міжнародны злёт байкераў, падчас якога ўладары «двухколых жалезных коней» з розных краін запальваюць вогнішча сяброўства.

— Галоўная ідэя злёту — аб'яднаць байкераў, незалежна ад месцаў пражывання і палітычных поглядаў. Па традыцыі ён праходзіць у Віцебскім раёне, недалёка ад вёскі Малыя Лётцы, на Лысай гары. Ля яе — рэчка Шэвінка і прыгожае возера. У розныя гады сюды прыезджалі байкеры з Расіі, Украіны, Латвіі, Літвы, Эстоніі... На працягу трох дзён удзельнікі злёту жывуць у палатачным гарадку. Наш клуб сочыць за парадкам, забяспечвае ахову... Праводзім, зразумела, розныя конкурсы: на самую павольную язду, «Сасіска» (пасажырка матацыкла, які едзе, павінна на хаду надкусіць сасіску.), на ўзняцце рухавіка, па армрэлінгу, на меткае кіданне бярвяня і іншыя. Па добрай традыцыі запальваем вогнішча сяброўства. Нават глядачам, далёкім ад тэхнікі, на мерапрыемстве цікава, — распавядае «Звяздзе» **Дзмітрый ШЧАМЯЛЁў, прэзідэнт віцебскага міжнароднага мотаклуба Road Dogs («Сабакі дарог»).**

Сёлета гэтаму клубу ўжо 13 гадоў. Яго члены супрацоўнічаюць з ДАІ і грамадскімі арганізацыямі. Байкеры ахвотна бяруць удзел у розных гарадскіх святах, выезджаюць у іншыя гарады... Цікава, што ў Road Dogs ёсць філіял у памежным рэгіёне Расіі.

— У пачатку 2000-х гадоў вашы хлопцы ў госці запрасілі — з таго часу падтрымліваем зносіны... Удзельнічаем ва ўсіх клубных мерапрыемствах. Брэст, Мінск, Магілёў, Полацк, Наваполацк, Браслаў — дзе мы толькі не былі, — падзяліўся прадстаўнік філіяла клуба са Смаленскай вобласці.

— Прыблізна 670 кіламетраў да Віцебска ад нас, — распавядае хлопец з Калінінграда. — Раніцай выехалі, а ўвечары тут. Я прывёз у якасці пасажырка жонку. І сяброў

Фота аўтара і Віктара Нікіціча

мае з намі... Вельмі падабаецца ў вас. Усе добрыя звычкі, чыста на вуліцах. Нават сам змяняеш тут у лепшы бок.

— А мы, каб дабрацца, пераадолілі больш за 1 тысячу кіламетраў! У вас тут крута! — дадаюць байкеры з Карэліі.

Сярод удзельнікаў злёту была нават сям'я: муж, жонка і 5-гадовая дачка.

— Я прывезла сваю Анэлю ў калёсцы матацыкла. З намі муж, Вальдэмар. У Беларусь прыезджам вельмі часта, нам тут так падабаецца! Людзі добрыя, у нас ужо з'явілася шмат сяброў, — распавядае «Звяздзе» Вілма Валевічутэ з Літвы.

Замежныя ўдзельнікі штогод вяртаюцца ў Беларусь, бо тут іх «гасцінна прымаюць». І ад чарговага злёту, упэўнены яны, прыемных уражанняў хопіць надоўга.

Аляксандр ПУКШАНСКІ,
pukshanski@zviazda.by
Віцебскі раён — Віцебск.

СЁННЯ

Месяц

Першая квадра 24 чэрвеня.
Месяц у сусор'і Шалаяў.

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	4.38	21.46	17.08
Віцебск	4.19	21.44	17.25
Магілёў	4.28	21.36	17.08
Гомель	4.34	21.23	16.49
Гродна	4.55	21.59	17.04
Брэст	5.05	21.50	16.45

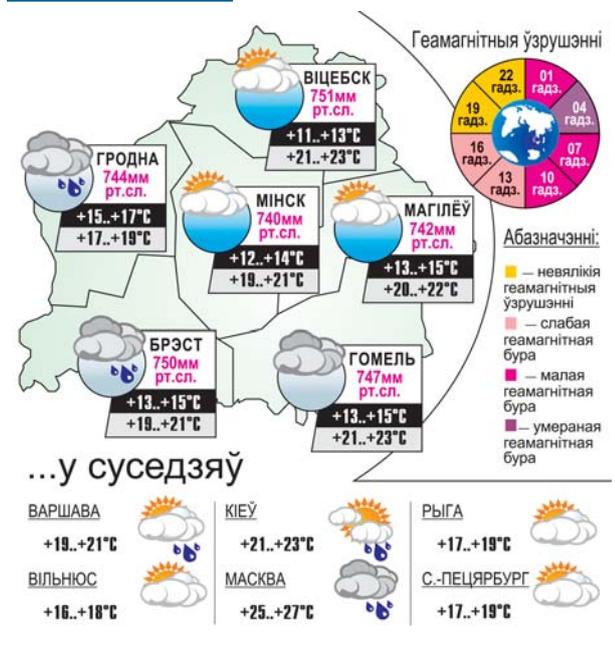
Імяніны

Пр. Ганны, Андрэя, Арсенія, Івана, Пятра, Сцяпана.
К. Люцыі, Элеаноры, Максіма.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

Даты Падзеі Людзі

25 ЧЭРВЕНЯ

1840 год — цар Мікалай I выдаў указ, згодна з якім на тэрыторыі Заходняга краю было адменена дзеянне трэцяга Статута Вялікага Княства Літоўскага 1588 года на ўсе віды гаспадарчага і палітычнага жыцця. Нормы мясцовага права цалкам замяняліся агульнарасійскім заканадаўствам. Усё справаводства па судовай, адміністрацыйнай частцы павінна было весціся толькі на рускай мове.

1905 год — у вёсцы Пуцілкавічы вобласці нарадзіўся Пятрусь Броўка (Пётр Усціновіч), народны паэт Беларусі, акадэмік НАН Беларусі, заслужаны дзеяч навукі Беларусі, грамадскі дзеяч, Герой Сацыялістычнай Працы. У 1931 годзе скончыў БДУ. У 1918—1928 гадах быў на савецкай і партыйнай рабоце, адказны сакратар газеты «Чырвоная Полаччына». У 1941—1942 гадах працаваў у франтавой газеце «За Савецкую Беларусь», супрацоўнічаў з партызанскай прэсай. У 1945—1948 гадах — рэдактар часопіса «Полымя», у 1948—1967 гадах — старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі, у 1967—1980 гадоў рэдактар «Беларускай Савецкай Энцыклапедыі». Аўтар кнігі паэзіі «Пахне чабор», «А дні ідуць», «І днём і ноччу...» і інш. Аўтар лібрэта опер «Міхаіл Падгорны» і «Алеся». Лаўрэат Ленінскай прэміі, Дзяржаўнай прэміі СССР, Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Памёр у 1980 годзе.

1940 год — у Гомелі нарадзіўся Стральчэня Віктар Аляксандравіч, артыст оперы, заслужаны артыст Беларусі. У 1974 годзе скончыў Маскоўскую кансерваторыю. саліст Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі з 1974 года. Валодае паўнагучным голасам выразнага тэмбру з яркім верхнім рэгістрам, які дазваляе свабодна выконваць найбольш высокія партыі. Сярод іх — Берман («Дзікае паляванне караля Стаха» У. Солтана), Грыбаедаў («Сцежкаю жыцця» Г. Вагнера), Астролаг, Лыкаў («Залаты пеўнік», «Царская нявеста» М. Рымскага-Корсакава) і інш. У канцэртным рэпертуары раманы і песні беларускіх кампазітараў.

Было сказана

Пятрусь БРОЎКА, народны паэт Беларусі:
— Калі ласка!.. — нашай роднай мовы Шчырыя і ветлівыя словы.

ад Янкі Крука і Аксаны Катовіч

УЛАЗІНЫ (уходзіны). Адным з самых распаўсюджаных славянскіх павер'яў, якія звязаны з пераездам (уваходам) у новую хату, з'яўляецца тое, што новае жылло абавязкова павінна ўзяць сабе ахвяру — таго, хто ўваходзіць першым. Здавен першым у хату пускалі ката, а на падворак — пеўня. Ужо за імі з хлебам-соллю і абразамі ішлі гаспадар з гаспадыняй і дзецьмі. Па павер'ях, кошка першай сустракае свайго гаспадара на тым свеце, а певень заўсёды быў гаспадаром на падворку — без яго і скаціна не вялася, і карова не даілася, і г.д.

◆ Пасля гэтага абавязкова неабходна было перанесці агонь са старой хаты.

◆ Народнае ўяўленне аб дабрабыце ў хаце было звязана з дамавіком. Таму рабілі цэлы шэраг абрадавых дзеянняў, каб запрасіць дамавіка са старой хаты ў новую: прыносілі ў хату стары венік — месца жыхарства дамавіка, ставілі пачастунак — кавалак хлеба з соллю і чарку гарэлка. Пры гэтым казалі: «Гаспадар-бацюхна, прыходзь да мяне ў госці, хлеб-соль частаваць, маю скацінку даглядаць».

◆ Уваход у новую хату ажыццяўлялі толькі на малым месяцы, а яшчэ лепш «пад поўню», каб у хаце заўсёды быў прыбываў дастатак і дабрабыт.

◆ Перад тым, як з'ехаць на новае месца, у старой хаце заўсёды старанна прыбіралі. Залатое правіла — нічога не пакідаць пасля сябе. У тым выпадку, калі ў старой хаце жыццё добра ладзілася, крыху смецця з падлогі маглі перанесці ў новую хату.

◆ Самым удалым днём для пераезду ў новую хату лічыўся Сямёнаў дзень (14 верасня).

◆ Улазіны спраўлялі ўрачыста, як вяселле, накрывалі святочны стол, запрашалі і сваякоў, і суседзяў, і членаў абшчыны. У сваю чаргу запрошаныя госці прыходзілі на ўлазіны з падарункамі, жадалі шчаслівага і спрыяльнага жыцця ў новай хаце. Найбольшай пашанай на ўлазінах заўсёды карысталіся цесляры і печнікі.

◆ Улазіны «падводзілі» вынікі будаўніцтва хаты. Таму перад тым, як пачынаць будаўніцтва, ведалі, што неабходна пад тры куты пакласці манеты і ціхенька прагаварыць: «Мір, спакой, багацце. У імя Айца, і Сына, і Святога духа. Амін».

УСМІХНЕМСЯ

На жаль, прыкметы таго, што жанчына вас кахае, такія ж, як калі яна хоча вас забіць.

Прыязджае прыцель да сябра на дачу — садзяцца абедаць:

— Табе талерку чыстую або мытую?

— Вядома, чыстую.

Трохі паеўшы, пытаецца:

— А ў чым розніца?

— Мытую я сам мыў, а чыстую — гэтая кошка вылізала.

Мне падарылі талісман, які прыцягвае грошы. Павеціў яго на лабавое шкло ў машыне. На наступны дзень у мяне заехала інкасатарская машына.

— Памятаеш, я раніцай бегала па кватэры з радасным крыкам «Ура! Я нарэшце знайшла гэты чортавы ключы!»?

— Ну так...

— Ты не бачыў, куды я іх пасля гэтага паклала?..

calicaltura.ru

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЖАНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс), аддзелаў: пismaў — 284 44 04, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца супадзеннем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пisma. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by>;

e-mail: info@zviazda.minsk.by, (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.092. Індэкс 63850. Зак. № 2484.

Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

24 чэрвеня 2015 года.